

“Com et puc entendre?”

Efectes de les connexions socials en la construcció de la identitat en base a una comparació entre dues generacions de persones transsexuals

Anna Saumell Almirall

Treball de Final de Màster

Màster Universitari en Investigació en Comunicació Social

Universitat Pompeu Fabra

Tutor: Carles Feixa Pàmpols

Curs: 2020/2021

**Treballs de recerca dels
programes de postgrau del
Departament de Comunicació**

Departament de Comunicació

**Universitat
Pompeu Fabra**
Barcelona

Resum:

Les persones transgènere i transsexuals han existit sempre, però la seva relació amb la resta de la societat ha variat al llarg dels temps. Aquest estudi presenta una comparació de les històries de vida de tres persones transsexuals pertanyents a dues generacions diferents. Una de les persones entrevistades va iniciar el seu procés de transició a finals de la dècada de 1990. Les altres dues, recentment. La investigació parteix de l'objectiu d'analitzar les diferències i similituds que presenten al llarg del procés de construcció de la identitat i a l'expressar-la davant els seus cercles socials més propers tenint en compte el context sociocultural de cada generació. D'aquesta manera, s'estudia l'experiència de la generació actual a través de dues històries de vida i es contrasta amb la generació anterior.

Keywords: transsexual, social connectedness, identity, social network analysis, life story

És clar, és la posició que tots tenim. És molt còmode.

Tot allò del que no es parla, si tu vols, no existeix.

Roger

Agraïments

En primer lloc, vull agrair aquest treball al meu tutor, Carles Feixa Pàmols, pels valuosos consells que m'ha ofert al llarg d'aquests sis mesos.

Agraeixo aquest treball, també, a tots els companys i companyes de feina de les biblioteques dels campus de la Ciutadella i del Poblenou que m'han donat suport en algun moment.

A la meva mare, per la paciència immensa i per pintar les parets de casa aquests últims mesos sense la meva ajuda.

També vull agrair-lo al Víctor, la meva parella, per tot el suport emocional.

I per últim, però en cap cas menys important, a la Clàudia, la meva millor amiga, germana i *partner in crime*, per treure'm de casa i del meu propi cap quan més ho necessitava.

Aquesta investigació no hauria estat possible sense la participació de les tres persones informants. Aren, Irina i Roger: va per vosaltres.

Taula de continguts

Agraïments.....	3
1. Introducció.....	6
2. Objectius i preguntes d'investigació.....	7
3. Marc teòric i estat de la qüestió.....	8
3.1. Introducció - glossari.....	8
3.2. Disfòria de gènere: breu història de la patologització de les identitats trans al <i>Manual Diagnòstic i Estadístic dels Trastorns Mentals (DSM)</i>	10
3.3. Funcionament del sistema sanitari de Catalunya.....	13
3.4. Construcció de la identitat col·lectiva LGTBIAQ+: La construcció social de dues generacions.....	14
3.4.1. Principis teòrics de la viralització i relació amb l'activisme i la visibilitat.....	16
4. Metodologia.....	18
4.1. Contacte amb els informants i bases ètiques de la investigació.....	18
4.2. Objecte d'estudi i introducció metodològica.....	19
4.3. Metodologia principal: història de vida.....	19
4.3.1. Tipus d'històries de vida.....	20
4.4. Metodologia complementària: <i>social network analysis</i>	21
5. Anàlisi.....	24
5.1. Presentació de les persones informants.....	24
5.2. Procediment de les entrevistes.....	25
5.2.1. El format d'entrevista: Presencial vs. online.....	27
5.2.2. Diferències entre la primera i la segona fase d'entrevistes.....	28
5.3. Anàlisi amb NVivo.....	29
5.4. Històries de vida: relats paral·lels.....	30
5.4.1. Sortir de l'armari.....	31
5.4.2. Experiències personals.....	36

5.4.3. Percepció social	41
5.4.4. Temes individuals.....	43
5.5. Anàlisi dels sociogrames.....	47
6. Discussió de resultats.....	49
6.1. Quantificar el gènere: semblar suficientment trans* per ser trans*	50
6.3. Referents i visibilitat	53
6.4. Com et puc entendre? Preguntes necessàries i innecessàries	57
6.4.1. La qüestió del <i>deadname</i>	59
6.5. Legislació, medicina i acadèmia: contradiccions actuals.....	60
6.5.1. Polèmica dins el sistema sanitari català.....	60
6.5.2. Citar o no citar: quan el <i>hate speech</i> ve de dins l'acadèmia.....	63
7. Conclusions.....	64
8. Bibliografia	68
Videografia:.....	71
9. Annexos	72
9.1. Guions d'entrevista	72
Guió d'entrevista: Primera fase d'entrevistes.....	72
Guió d'entrevista: Segona fase d'entrevistes.....	72
9.2. Transcripcions	74
Irina: primera entrevista.....	75
Roger: primera entrevista	85
Aren: segona entrevista	100
9.3. Documents de consentiment informat.....	116

1. Introducció

La manera de comunicar-nos interpersonalment ha variat molt al llarg dels últims anys. L'auge i expansió de l'ús d'Internet i les xarxes socials n'és, sens dubte, un dels responsables directes. Sota aquest pretext no és descabellat, d'entrada, afirmar que la manera com les persones construeixen i expressen la seva identitat en l'actualitat pot diferir en molts aspectes de la manera com es feia durant la dècada de 1990.

Tampoc es pot ignorar que la diversitat d'identitats està a l'ordre del dia. Des de finals de la dècada de 1990 s'ha registrat un auge notable en el reconeixement social, cultural i també polític de les identitats LGTBIAQ+ i dels drets de les persones que s'hi identifiquen. Per una banda, nombrosos moviments d'activisme social i polític han lluitat per aspectes com el reconeixement social i la implementació de lleis de no-discriminació, evocant els drets humans d'aquest col·lectiu. Per altra banda, pel que fa a la medicina, el procés de despatologització de les identitats i orientacions LGTBIAQ+ ha estat lent, però positiu des d'un punt de vista general. Al llarg del marc teòric es tractarà més a fons el debat de la despatologització de la diversitat sexual i de gènere aplicat al context actual d'occident.

Aquest treball proposa un anàlisi d'aquells recursos comunicatius (interpersonals, tecnològics, etc.) amb els quals les persones trans* es relacionen i quin rol prenen dins el procés de sortir de l'armari i encarar la transició social cap a la seva identitat de gènere. Aquest estudi es basa en una comparació entre experiències passades, narrades en primera persona per part de tres persones transsexuals, utilitzant la metodologia coneguda com a història de vida. Posteriorment, amb les dades obtingudes a través de les històries de vida, es proposa un anàlisi dels seus cercles socials immediats en el moment de la sortida de l'armari. Aquest anàlisi es presenta en forma de sociograma, i s'emmarca dins la metodologia d'anàlisi de xarxes socials; si els cercles socials immediats a una persona canvien, la manera de construir-se com a persona, també.

A grans trets, aquest treball combina els estudis de gènere/LGBTBIAQ+ amb els *media studies* en punts concrets de la investigació, i també es tracten diversos conceptes relatius a la branca de psicologia des d'una perspectiva teòrica. No obstant, cal tenir en compte que aquesta no és una investigació acabada, sinó es centra en un univers d'estudi molt concret i amb unitats d'anàlisi numèricament limitades, a fi de poder aplicar la metodologia amb el suficient rigor.

Aquesta investigació segueix el format contemplat dins la modalitat B de Treballs de Final de Màster del Màster Universitari en Investigació en Comunicació Social de la Universitat Pompeu Fabra. Es tracta d'un treball d'investigació mitjançant el qual es pretén aprofundir en l'estudi especialitzat d'alguns dels temes tractats dins el marc del Màster. En aquest cas, l'element escollit per estudiar, més que un tema, és l'aplicació d'una tècnica metodològica: la història de vida.

Centrant-me per un moment en la justificació més personal per haver escollit aquest tema d'anàlisi, vull remarcar que aquest treball neix de la voluntat, no només d'assolir els objectius acadèmics que es proposa en les pàgines següents, sinó de donar a conèixer, també a nivell social, almenys una petita part de la vida de les persones trans* a través de les experiències que narren les tres persones que han proporcionat els seus relats. Amb aquesta investigació pretenc, doncs, exposar un tema d'investigació i també col·laborar, en la mesura del possible, a la visibilitat, inclusió i comprensió d'aquest col·lectiu.

Per últim, voldria referir-me a les motivacions personals per abordar aquest objecte d'estudi, que condiciona el meu punt de vista. Sempre dic que he tingut sort de créixer en un entorn en el qual els meus cercles socials immediats no han estat LGTBIAQ+fòbics i que, quan vaig descobrir que jo també pertanyia a aquest col·lectiu, concretament com a persona bisexual, no vaig haver d'enfrontar-me a cap tipus de rebuig ni discriminació. No obstant, precisament aquesta afirmació és la que em porta a realitzar investigacions com aquesta. Si una persona ha de pensar que ha tingut "sort" de no ser rebutjada per posseir quelcom en la seva identitat innata és que, com a societat, encara ens queda molt per avançar en favor seu. Realitzar aquest treball, més enllà de la culminació d'una etapa acadèmica, ha significat poder verbalitzar de manera argumentada moltes vessants d'una realitat que, sovint, no és coneguda per la població que no té un contacte recurrent amb el col·lectiu LGTBIAQ+. En certa manera, m'agradaria pensar que aquesta investigació és la meua petita aportació a l'activisme.

2. Objectius i preguntes d'investigació

Aquest estudi parteix de la voluntat d'estudiar com les persones trans* de dues generacions diferents construeixen la seva identitat i l'expressen en societat. La comprensió de que el procés de construcció de la identitat d'una persona pot ser estudiat des de múltiples vessants i disciplines acadèmiques ha motivat la definició d'un objectiu principal genèric i tres objectius específics, que són els veritables conductors de la investigació:

OP: estudiar com les persones trans* de dues generacions diferents construeixen la seva identitat i l'expressen en societat.

OE1: estudiar les diferències entre l'experiència de sortir de l'armari com a persona trans* als anys 90 i en l'actualitat.

OE2: mesurar el grau d'importància i el rol que prenen les persones i cercles socials més propers en el moment de la sortida de l'armari per cada generació.

OE3: analitzar l'impacte de les comunitats online en la formació i expressió de la identitat de persones trans joves (menys de 25 anys).

En base a aquests objectius específics, aquesta investigació parteix de les següents preguntes de recerca:

PR1: Quines diferències existeixen entre l'experiència de sortir de l'armari com a persona trans* als anys 90 i en l'actualitat?

PR2: Quins cercles socials propers a la persona trans* prenen més importància en el moment de sortir de l'armari per cada generació?

PR3: Quin impacte tenen les comunitats *online* en la formació i expressió de la identitat de les persones trans* joves?

3. Marc teòric i estat de la qüestió

3.1. Introducció - glossari

Al llarg d'aquest treball s'utilitza un conjunt de conceptes al voltant de la identitat de gènere que poden no ser coneguts en profunditat pels lectors. Les categories i etiquetes utilitzades culturalment per tal de reflectir cada porció de la població han variat i, sobretot, augmentat al llarg de les últimes dècades. Per aquest motiu, i per evitar confusions terminològiques, proposo a continuació un recull de definicions dels mots específics més rellevants per aquest projecte. És important mencionar que aquest recull de definicions està basat, excepte que s'indiqui el contrari, en la proposta de l'American Psychiatric Association presentada a la cinquena edició del DSM-5 (American Psychiatric Association, 2013).

En primer lloc, el terme *assignació de gènere* es refereix a la identificació inicial assignada a un individu com a gènere masculí (home) o femení (dona)¹. Aquesta identificació es duu a terme generalment al néixer i en concordança amb el sexe anatòmic (genitals) que presenta l'individu. D'aquesta manera, quan una persona al llarg de la seva vida presenta característiques somàtiques o conductes que en un sentit estadístic no es consideren típics del gènere que se li va assignar al néixer -considerant, sempre, en quina cultura i moment històric s'ha desenvolupat aquella persona-, se la pot definir com de *gènere atípic* o *gènere inconformista*.

En aquesta línia, el terme *identitat de gènere* s'ha definit popularment al llarg dels últims anys com a “gènere percebut per l'individu, sigui o no l'assignat al néixer”. Aquest concepte està estretament lligat al d'*expressió de gènere*, que comprèn tots els aspectes de conducta mitjançant la qual una persona expressa públicament un gènere. En altres paraules, és la categoria d'identitat que un individu utilitza per relacionar-se amb la societat com a home, dona o una categoria diferent².

En conseqüència, quan un individu s'identifica i/o expressa un gènere diferent al que li va ser assignat al néixer, se'l defineix com a *transgènere*. Complementàriament, *transsexual* és aquell individu transgènere que ha experimentat (o està experimentant) una transició social del seu gènere natal al seu gènere identitari. Aquesta transició social pot (o no) anar acompanyada d'una transició física o somàtica, ja sigui mitjançant tractaments hormonals i/o cirurgies de reassignació sexual. En concret, el terme formal utilitzat per denominar el canvi oficial de gènere en persones que mostren una discordança ferma en la seva identitat de gènere vers la seva assignació natal de gènere és la *reassignació de gènere*. Aquest terme, dins la cultura occidental popular, és conegut, també, com a *transició* o *trànsit*.

Un altre concepte important a tenir en compte és el de *cisgènere*. Aquesta distinció terminològica està basada en la definició descrita per Zanghellini (2020): el terme *trans** (transsexual, transgènere) es refereix a aquelles persones que s'identifiquen i viuen d'acord amb un gènere que no és el que els va ser assignat al néixer. Tota la resta de gent, és *cisgènere*.

¹ Aquesta definició no contempla les persones intersexuals, que presenten òrgans genitals ambigus, en les quals l'assignació d'un gènere binari (masculí/femení) pot resultar confusa i conflictiva per la persona intersexual.

² L'expressió *gènere no binari* s'aplica a aquells individus que no s'identifiquen amb cap dels dos gèneres binaris (home/dona). Alguns conceptes per definir identitats de gènere no binari són *agènere*, *gènere neutre*, *gènere fluït*, *non-binary*, *bigènere*, etc., cadascun amb la seva pròpia definició. Definir amb més profunditat aquests conceptes queda fora del marc d'aquest projecte. No obstant, si en algun moment es fa necessari, es definirà *in situ*.

És necessari remarcar l'ús de tota aquesta nomenclatura a fi de generar els mínims dubtes de comprensió en el lector d'aquest treball. Per aquest motiu, per exemple, el terme *trans** escrit amb un asterisc al final (Platero, 2014) és utilitzat al llarg de tot el projecte a mode de paraigües per tal d'englobar totes les vessants identitàries possibles que no coincideixen amb el significat de *cisgènere*, que al llarg de les següents pàgines pot aparèixer abreujat, també, com a *cis*.

Per últim, és necessari esmentar breument dos conceptes que sorgeixen en moments puntuals al llarg de la investigació.

En el context que ens ocupa, *passing* (de l'anglès “passar per”) es refereix a la capacitat d'una persona *trans** per ser percebuda exteriorment com a persona *cisgènere* del seu gènere identitari (Anderson et al., 2019). Un cas d'exemple seria el d'un home *trans** que és percebut socialment com a home *cisgènere*. En altres paraules, una persona *trans** que té *passing* no és percebuda socialment com a *trans** perquè el seu físic i la seva conducta coincideixen amb l'imaginari social comú d'aquell gènere.

Finalment, el terme *deadname* (“nom mort”) fa referència al nom de pila que la persona *trans** tenia abans de ser canviat pel seu nom sentit (Cambridge Dictionary, n.d.), i popularment es considera de mala educació demanar-li a una persona *trans** que el doni a conèixer, o bé utilitzar-lo sense el seu permís.

3.2. Disfòria de gènere: breu història de la patologització de les identitats trans al *Manual Diagnòstic i Estadístic dels Trastorns Mentals (DSM)*

Al llarg de les pàgines anteriors s'han definit alguns conceptes en base a les definicions proposades en el DSM-5. El *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* (abreviat com a DSM i seguit sempre del número de versió, com DSM-IV o DSM-5) és un manual publicat per la American Psychiatric Association (APA) i utilitzat per excel·lència en els camps de la psicologia i la psiquiatria per tal d'identificar i diagnosticar malalties i trastorns mentals.

Dins la història de la comunitat LGTBIAQ+, en especial en la lluita per la despatologització de la pertinença a minories sexuals, s'han criticat els diferents trastorns que, versió rere versió, anaven apareixent, evolucionant i desapareixent d'aquest manual.

La primera edició del DSM, que va ser publicada l'any 1952, classificava l'homosexualitat com un trastorn de personalitat en forma de psicopatia. Aquest fet convertia a totes aquelles persones pertanyents al col·lectiu LGTBIAQ+ (tenint en compte que la percepció cultural d'aquella època associava a homosexualitat tota aquella actitud no heterosexual i cisgènere) en, no només malaltes, sinó perilloses per a la societat, podent conduir a situacions d'ostracisme. Aquest criteri diagnòstic va ser una de les motivacions inicials dels col·lectius activistes per lluitar per la despatologització. Uns anys més tard, la tercera edició d'aquest manual psicològic-psiquiàtric, publicada l'any 1973 (DSM-III), introduïa el concepte Trastorn d'Identitat de Gènere (Gender Identity Disorder, GID), associat a les persones transsexuals. Pel que fa al terme associat al diagnòstic de l'homosexualitat, aquest va ser eliminat del manual en la revisió de la seva tercera edició (DSM-III-R) trenta-cinc anys més tard d'haver-se introduït, el 1987. Pel que fa al Trastorn d'Identitat de Gènere, va ser reinterpretat com a Disfòria de Gènere en la cinquena edició (DSM-5), publicada l'any 2013 (American Psychiatric Association, 2013; Tomicic et al., 2020). Un any més tard, el 2014, l'Organització Mundial de la Salut finalment eliminaria la disconformitat de gènere com a trastorn mental al realitzar l'onzena revisió de la International Classification of Diseases (World Health Organization, 2018).

Com s'ha comentat, el terme que s'utilitzava al DSM-IV per a referir-se a l'actual disfòria de gènere era *trastorn d'identitat de gènere* (American Psychiatric Association, 1994). En la revisió del DSM per a la publicació de la cinquena versió es va canviar el concepte a l'actual *disfòria de gènere*. A aquest canvi de nom també s'hi uneix un canvi en la descripció de en què consisteix el trastorn en sí. La diferència principal entre una i altra versió és que, bàsicament, defineix un mateix concepte -la persona trans*- des de dues casuístiques diferents que l'envolten. La definició de trastorn d'identitat de gènere que trobàvem al DSM-IV catalogava com a trastorn la identificació individual per un gènere diferent a l'assignat al néixer. En altres paraules, patologitzava la identitat en sí. Per altra banda, la definició de disfòria de gènere que proposa el DSM-5 es centra en el malestar que sent la persona trans* a l'acceptar i manifestar la seva identitat de gènere davant de sí mateixa i/o en societat (American Psychiatric Association, 2013).

Aquest canvi de definició ens porta a un canvi de trastorn clínic associat a les persones trans*. En la versió anterior se seguia patologitzant el "ser" trans*, mentre que, en l'actualitat, la definició ens porta a una conclusió: la disfòria de gènere és definida com a malestar ocasionat per una o més contradiccions o incongruències experimentades per un individu trans* entre el seu gènere assignat al néixer i el seu gènere identitari. Això, *per se*, significa que la disfòria de

gènere no és un trastorn que es pot associar automàticament a totes les persones trans* per defecte, cosa que sí que passava amb el trastorn d'identitat de gènere que proposava l'anterior versió del manual, el DSM-IV.

Al llarg dels últims anys, i en especial des de la publicació de l'última edició del DSM, s'ha debatut llargament sobre la manera de despatologitzar definitivament la transsexualitat. En el context social occidental actual, la situació és complicada. El motiu principal pel qual és difícil eliminar la disfòria de gènere del DSM és perquè encara avui és un diagnòstic que és necessari que aparegui a l'historial mèdic d'una persona trans* per tal de que pugui aspirar a rebre, per exemple, tractament hormonal, cirurgia o per procedir amb els canvis en la seva documentació legal, però també per a justificar tots aquests tractaments de cara a les asseguradores i mútues, sobretot als Estats Units d'Amèrica (Butler, 2006).

El principal problema amb el DSM és que s'estudia i s'utilitza en països que presenten contextos socials, històrics, econòmics i polítics molt diversos. D'aquesta manera, un sol concepte - disfòria de gènere- pot aplicar-se a persones pertinents a un col·lectiu amb unes finalitats concretes en funció de la seva nacionalitat. Per exemple, una persona trans* a Catalunya no necessita tenir un diagnòstic oficial de disfòria de gènere per a poder ser considerada trans*³ (CatSalut, 2017), en tant que el concepte “disfòria de gènere” descriu exclusivament el malestar que li poden ocasionar les contradiccions socials, emocionals i/o físiques a les que es veu sotmesa com a conseqüència de ser trans*. En canvi, una persona trans* a Estats Units necessitarà tenir aquest trastorn registrat al seu historial mèdic per tal d'optar a determinats serveis inclosos (o no) en la cobertura de la seva assegurança mèdica (Stroumsa, 2014).

Aquesta diferència breument apuntada serveix per fer palès el fet que seria un error greu erradicar la disfòria de gènere d'un manual de reconeixement internacional sense proposar, prèviament a aquesta erradicació, un seguit de lleis i estipulacions oficials que estableixin els drets socials, legals i mèdics de les persones trans*. En altres paraules, la diagnosi de la disfòria de gènere, en l'actualitat, funciona com a instrument que permet accedir a ajudes i estatus (Butler, 2006). Per tant, no es pot esborrar el concepte de diagnòstic sense establir altres maneres d'aconseguir aquests mateixos resultats que perdurin en el temps i adaptades al context

³ “El sistema sanitari públic ha de garantir que totes les persones que s'autoidentifiquen com a persones trans són ateses sense cap discriminació, fet que comporta la no exigència de cap diagnòstic clínic, entre ells el de disfòria de gènere, com a requisit per a l'atenció en salut, que són tractades en tot moment segons la seva identitat de gènere sentida i el nom sentit, i que es respecta sempre la decisió personal de transitar, o no, cap a la identitat sentida, així com el ritme d'aquesta transició.” (CatSalut, 2017)

de cada societat. Quan aquestes mesures socials, econòmiques i polítiques existeixin, serà el moment de debatre aquesta qüestió seriosament per tal d'establir un enfocament pràctic.

És important entendre que la despatologització és una necessitat que va més enllà de la qüestió identitària trans*. El fet que una persona s'hagi de recolzar en un diagnòstic per tal d'aspirar a assolir un objectiu de vida pot implicar, de manera més o menys conscient, que interioritzi certs aspectes relatius a la patologia en la qual té la necessitat burocràtica de recolzar-se. D'aquesta manera, una persona (ja sigui major o menor d'edat) que hagi de recórrer a realitzar aquest tràmit pot acabar concebant-se a sí mateixa com a mentalment malalta o, en un estadi superior però no descabellat, com un "fracàs" dins tot allò que socialment defineix la normalitat humana, podent desembocar, per tant, en la destrossa de l'autoestima d'una persona que possiblement no pateix cap trastorn mental (Butler, 2006).

3.3. Funcionament del sistema sanitari de Catalunya

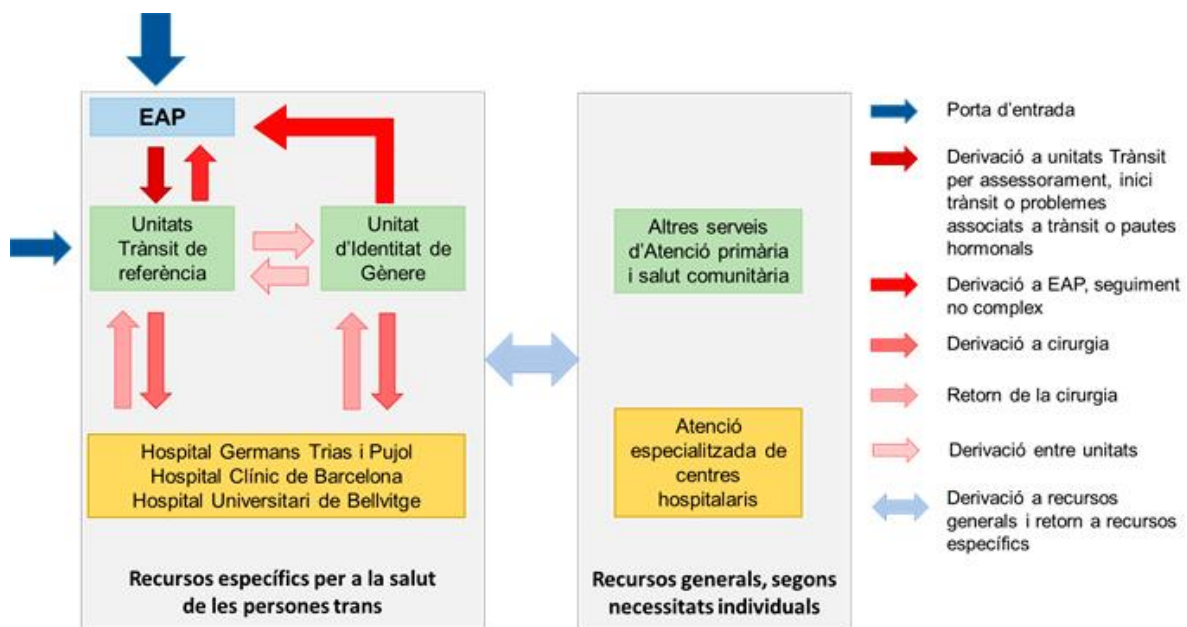
Tal com s'ha comentat, un dels hàndicaps de les persones trans* en tot el món és el de l'assistència sanitària. Per aquest motiu, tenint en compte que les persones que han participat en aquesta investigació resideixen a Catalunya, és necessari comentar alguns aspectes generals sobre el funcionament del sistema sanitari de Catalunya pel que fa als diferents procediments que envolten les persones trans*.

En el cas de Catalunya, la situació és lleugerament diferent que el d'Estats Units d'Amèrica que exposa Judith Butler (2006). En l'actualitat, l'entrada al sistema d'atenció sanitària per a persones trans* és desenvolupa principalment des dels Centres d'Atenció Primària (CAP). Els equips d'atenció primària, en cas de rebre la visita d'una persona trans* que ho sol·liciti, segueixen el protocol establert, que consisteix en donar-li a conèixer l'existència de les unitats de referència territorial. A dia d'avui, la principal unitat de referència es troba a Barcelona, al Servei Trànsit de l'ASSIR Esquerra, que va entrar en funcionament l'any 2012 (CatSalut, 2017).

Les tasques principals que desenvolupa aquest servei tenen la missió de proporcionar ajuda, informació i assessorament a les persones trans* en àmbits mèdics, socials i administratius. Faciliten informació general i assessorament psicològic per qüestions relatives a la transició, ja sigui a títol individual com de manera grupal (Atenció primària BCN, 2018). A més, poden derivar a altres serveis mèdics en funció de cada cas, en especial a la Unitat d'Identitat de Gènere de l'Hospital Clínic de Barcelona, quan la persona trans* (o els seus representants

legals, si és menor) sol·licita o requereix algun tipus d'atenció hospitalària específica per a persones trans* (CatSalut, 2017). També són tasques habituals la inclusió en les llistes d'espera quirúrgica de la seguretat social i la facilitació d'informes que permetin accedir al canvi de nom i sexe en el DNI i altres documentacions oficials (Atenció primària BCN, 2018).

En el següent quadre es pot veure, de manera esquemàtica, com funciona el sistema d'entrada al servei d'atenció a les persones trans* i la relació entre les diferents unitats del sistema sanitari català:

Il·lustració 1 – Funcionament del sistema sanitari català específic per a persones trans*. Font: Associació de Transsexuals, Intersexuals i Transgènere de Catalunya (Atllibertad, 2018)

3.4. Construcció de la identitat col·lectiva LGTBIAQ+: La construcció social de dues generacions

En aquesta investigació es repeteix nombroses vegades els termes “construcció de la identitat”. És important remarcar que aquesta expressió és utilitzada per descriure el conjunt d'experiències que contribueixen a la formació de la persona. Per altra banda, la formació d'una identitat col·lectiva passa, en primer lloc, per un conjunt d'individus amb unes característiques concretes comunes que estableixen un sistema de comunicació entre ells. A partir d'aquí, la identitat col·lectiva passa a ser un procés de treball sobre els límits de tot allò que els uneix o que els distancia. D'aquesta manera, el recull d'experiències individuals que presenten similituds permet formalitzar un conjunt de valors i codis que es consensuen com a comuns al ser compartits pels individus que formen aquella comunitat. En el cas de comunitats formades

per minories socials, en no pertànyer a al conjunt de veus de la cultura dominant i no tenir veu en un sentit polític, el sentiment de pertinença a la comunitat i la correspondència amb les bases de la identitat col·lectiva que s'hi associa pot prendre una importància vital per a les persones integrants (Gal et al., 2016).

No obstant, per entendre el discurs públic d'una comunitat és necessari partir de les narratives personals que el construeixen (Butler, 2006). En el cas de la comunitat LGTBIAQ+, tenir accés a un discurs públic emès per veus amb experiències vitals similars és crític, partint del fet que, en la majoria de casos, no hi ha un vincle cap a aquesta comunitat dins el grup d'origen (la família) i, per tant, no té un accés a la informació des d'aquesta via primària (Gal et al., 2016).

És necessari tornar a incidir en que el que crea o modifica la mida d'una comunitat és el nombre de persones que s'identifiquen amb la identitat associada, fet que s'aconsegueix mitjançant la comunicació. Com més audiència tingui un acte comunicatiu, major serà la possibilitat de que més persones se sentin identificades amb les idees que expressa l'emissor del missatge.

Aquesta línia condueix a examinar l'evolució de la presència del col·lectiu LGTBIAQ+ en els mitjans de comunicació. La majoria de contingut que es proporcionava des dels mitjans de comunicació tradicionals, almenys fins fa uns anys, era un reflex directe de les experiències i interessos dels grups majoritaris socials del moment en un intent de perseguir un major rang d'audiència (Gross, 1998). En aquest context, la representació de les minories era mínima, tot i que no nul·la. Amb el pas del temps resulta obvi afirmar que ha estat l'expansió d'Internet i les xarxes socials online el que finalment ha dinamitat la visibilitat a través d'un recorregut activista de varies dècades d'història. La interactivitat proporcionada per les noves tecnologies i plataformes digitals ha facilitat l'accessibilitat dels grups socials minoritaris al discurs públic de la seva comunitat i alhora els ha permès participar-hi com una veu més (Gal et al., 2016). Per aquest motiu, els entorns virtuals han estat els veritables espais protagonistes de l'evolució de la identitat col·lectiva del col·lectiu LGTBIAQ+, i també de la seva viralització.

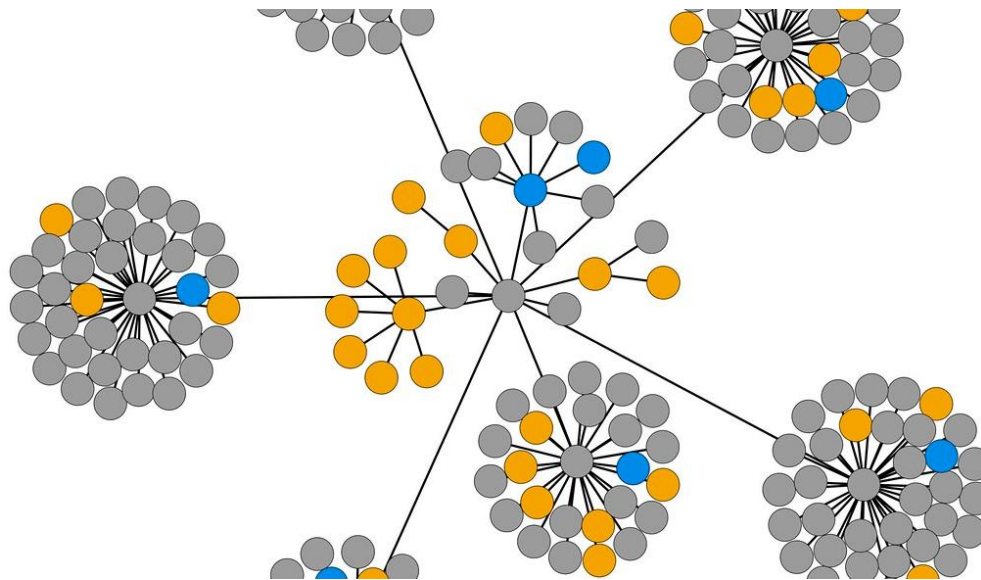
En aquest sentit, Ringo (2002) va estudiar la relació entre mitjans de comunicació i la formació de la identitat en persones trans*. Els resultats de les seves entrevistes van indicar que, en persones amb un alt índex d'interacció amb mitjans de comunicació, el reconeixement, l'acceptació i el desenvolupament de la identitat individual eren una conseqüència d'aquest consum d'informació, però no la creació de la identitat en sí. Complementàriament, Ringo (2002) afirma que els mitjans es poden entendre, en aquest context, com a element que encoratja les persones trans* a manifestar la seva identitat, a enfortir-se i a madurar al llarg dels

processos de transició que decideixin afrontar. En un context en el qual els propis participants de la investigació afirmen rotundament la vessant innata de la seva identitat de gènere, el paper que prenen els mitjans va més enllà de la socialització, ja que poden ser vistos com un mecanisme molt potent i molt ben posicionat culturalment que, si es dirigeix a la comunitat trans*, ajuda a parts iguals en la visibilitat enfocada cap a la societat general com a públic i afecta la pròpia comunitat trans* de manera positiva en forma d'empoderament.

3.4.1. Principis teòrics de la viralització i relació amb l'activisme i la visibilitat

Reprement la qüestió de la importància de l'activisme online, s'ha de tenir en compte que un dels principis de l'activisme LGTBIAQ+ és el de donar a conèixer la realitat del col·lectiu al màxim nombre possible de persones. En aquest sentit, resulta necessari parlar del concepte de viralització des d'una perspectiva teòrica, per poder entendre com funcionen les xarxes de contagi d'informació, ja siguin físiques o digitals.

Els principis de la viralització estableixen que perquè quelcom es faci viral ha d'existir un sistema d'elements connectats entre ells en forma de xarxa. Aquests elements, anomenats nodes, se solen identificar com a productes, idees o persones, i es considera que aquells elements que presentin més connexions amb altres nodes són els més famosos, els més "virals". Per entendre l'explicació que exposo a continuació, cal entendre el concepte de node com a punt d'ancoratge: es tracta d'una intersecció, connexió o unió de diversos elements que conflueixen en un mateix lloc. D'aquesta manera, molts nodes interconnectats formen una xarxa (digital, de persones, etc.) (Broder, 2003).

Il·lustració 2 - Mostra de xarxa. Font: Noah Sussman, licensed under CC BY 2.0

A nivell teòric, la viralització és la popularització quantitativa (creixement de la xarxa) de qualsevol element, que es produeix de forma exponencial fins a la seva explosió, reforçant la posició del "guanyador" (aquell que capta més l'atenció, ja sigui qualitativament positiva o negativa) i afeblint la del "perdedor" (aquell que té menys o cap rellevància). Es considera que un element viral ha explotat quan la porció de població a la qual ha arribat és majoritària (tothom en coneix l'existència). Aquesta explosió, en funció de l'impacte, pot arribar a comportar canvis en l'organització de sistemes (social, polític, etc.). D'aquesta manera, dins un sistema social basat en la viralització de continguts i missatges es crea el concepte de *xarxes de contagi d'informació* (Broder, 2003).

Aquestes xarxes de contagi d'informació poden ser físiques o digitals. En l'actualitat, l'activisme amb major presència és el digital, ja que proporciona moltes facilitats i "nivells" d'activisme a l'usuari, des de poder interactuar directament amb persones de les altes esferes polítiques a través de Twitter fins a posar-se una fotografia de perfil en solidaritat amb una causa determinada. Aquest tipus d'interaccions es desenvolupen quasi exclusivament en les xarxes socials online. En aquest sentit, Greijdanus et al. (2020) afirmen que les xarxes socials online faciliten l'activisme de tres maneres. En primer lloc, faciliten la lliure expressió d'opinions i experiències, de manera que permet que un individu, a l'expressar-se, es pugui relacionar amb les causes col·lectives de la seva comunitat. En segon lloc, proveeix als membres de la comunitat d'eines i mecanismes per donar suport i organitzar-se per combatre els discursos d'odi. En aquest tipus d'activisme s'acostuma a fer el que es coneix com a *digilantism*, és a dir, exposar i sancionar de manera pública determinades conductes percebudes

com a negatives per la comunitat que ho denuncia (per exemple, la transfòbia). Aquestes exposicions públiques, en fer-se virals, fan augmentar la conscienciació del problema que causa aquell determinat discurs d'odi. Finalment, l'últim punt que ressalten Greijdanus et al. és la potencialitat de les xarxes socials online per aconseguir que els missatges i experiències que s'hi narren surtin de l'esfera digital i arribin a aquelles persones que no hi tinguin un contacte en primera persona. En aquest cas, l'activisme passa per la persona que rep la informació a través de les plataformes digitals i decideix compartir-la amb aquella gent que, sigui pel motiu que sigui, no hi té accés (Greijdanus et al., 2020).

4. Metodologia

4.1. Contacte amb els informants i bases ètiques de la investigació

En qualsevol investigació la qüestió ètica és primordial. Mantenir el respecte a la persona informant abans, durant i després de l'estudi és, no solament desitjable, sinó necessari, tenint en compte que, en aquesta investigació, els subjectes participants pertanyen a una minoria social que tradicionalment ha estat, i és encara, víctima d'un fort rebuig. Per aquest motiu, el respecte pot esdevenir un terreny inestable en el que el desconeixement i la possible falta d'informació han de ser tractats amb humilitat per part de l'equip investigador. Cal remarcar que, abans de perseguir qualsevol objectiu d'investigació, l'objectiu principal a assolir és comunicar-nos i entendre'ns de manera honesta i respectuosa.

Aquesta investigació ha comptat amb la participació de tres persones transsexuals d'entre 22 i 55 anys. Totes tres persones eren conegudes anteriorment per l'estudiant, però sense tenir-hi una relació suficientment profunda com per afectar al transcurs de la investigació. Amb dos informants el contacte ha estat 100% en format telemàtic, i amb el tercer, 100% presencial. En un estadi inicial de la investigació se'ls va oferir la possibilitat de participar amb la seva identitat anonimitzada. No obstant, a mesura que la investigació avançava, es feia necessari recórrer als noms reals en ocasions concretes en que, per exemple, es fa referència a un programa de televisió on va aparèixer un dels informants. Per aquest motiu, i justificant degudament la finalitat acadèmica d'aquest estudi, es va preguntar a les tres persones informants si consentien que, en aquesta ocasió, s'utilitzés el seu nom de pila real en comptes d'un sobrenom.

4.2. Objecte d'estudi i introducció metodològica

L'objecte d'estudi d'aquesta investigació és el conjunt d'experiències viscudes per les tres persones seleccionades al voltant del moment de sortir de l'armari amb els seus cercles socials íntims.

D'aquesta manera, per tal d'enfocar-se en els tres objectius proposats a l'inici, la metodologia d'anàlisi proposada consisteix en una combinació de dues tècniques de tipus qualitatiu. En primer lloc, la metodologia principal és la recollida de les històries de vida de les tres persones informants. En segon lloc, s'ha optat per realitzar un anàlisi de les seves xarxes socials com a metodologia complementària. El concepte *xarxa social*, en aquest estudi, ha de ser entès no en el sentit contemporani de xarxes socials digitals (com Instagram o Twitter) sinó en el sentit de cercles socials més propers. Al llarg de l'estudi s'ha decidit evitar aquesta confusió utilitzant els termes *xarxes socials* com a sinònim de *cercles socials*, i *xarxes socials digitals*, *xarxes socials online* o *XXSS* per referir-se a les plataformes digitals.

4.3. Metodologia principal: història de vida

“La «imaginación autobiográfica» es la capacidad para cooperar en la construcción de una escritura biográfica abierta y sugestiva, capaz de ayudar a comprender un tiempo y un espacio humano, de leer una historia social a través de una historia de vida.” (Feixa, 2018, p.8)

Les *històries de vida* tenen com a objectiu ressaltar experiències vitals d'individus, anomenats *informants*, que accepten proporcionar el seu relat a un equip investigador. Aquestes experiències són narrades, generalment, de manera oral i amb una certa llibertat cronològica. Permeten situar l'informant dins la societat, posant de manifest la rellevància de determinades vivències personals dins uns marcs socials i com les seves decisions personals han impactat en diferents processos de canvis i reestructuracions al llarg de la seva vida fins l'actualitat.

Aquesta metodologia, a diferència d'altres, no parteix de fonts d'informació que vinguin donades fàcilment, sinó que s'han de construir i deconstruir al llarg de tot el procés d'investigació (Feixa, 2018). D'aquesta manera, un relat oral es converteix en una història de vida que necessita ser analitzada de manera proactiva des d'aquelles perspectives que siguin necessàries en cada cas (història, antropologia, sociologia, psicologia...), i cada disciplina acadèmica des de la qual s'encari aportarà vessants complementàries al cas d'estudi.

Per aquest motiu, malgrat l'alta inversió necessària per recopilar aquestes dades, la recollida d'històries de vida pot ser útil de cara a demostrar teories i hipòtesis que requereixin un alt nivell de concreció. En el cas que ens ocupa, aquesta tècnica és útil per evitar assumir i donar per vàlides dades i coneixement provinent de generalitzacions que en determinats casos, podrien no ser representatives de la realitat. En altres paraules, aquesta metodologia permet posar una identitat concreta a una realitat comuna, servint com a mètode de comunicació entre diferents sectors de la societat. En conseqüència, la recopilació i anàlisi d'històries de vida té altes possibilitats de generar noves hipòtesis en camps que semblaven esgotats o sobreinvestigats, o bé ressaltar àmbits que no s'han investigat encara, en aportar evidències que per altres vies, com per exemple, enquestes, no seria possible accedir (Herrera, 2016).

Conseqüentment, alguns temes interessants de ser abordats mitjançant aquesta metodologia són tots aquells que es deriven de processos psicosocials, grups socials emergents i canvis en estructures funcionals a nivell social basats en interaccions que poden implicar sorgiment o desaparició de determinats tipus de connexions i relacions socials (Herrera, 2016). L'únic requisit per garantir un grau determinat de sistematització és tenir la seguretat de que les persones informants seleccionades siguin les adients per a cada investigació, tenint sempre present que, com la majoria de mètodes d'investigació basats en recopilació de memòries, és susceptible de ser alterat pels propis subjectes de manera voluntària i/o involuntària.

- **Diferències entre *història de vida* i *relat de vida***

En aquest punt és necessari fer un breu incís en la terminologia utilitzada per referir-se a una aplicació concreta de la història de vida. A nivell acadèmic, es considera història de vida al conjunt de font primàries (la narració biogràfica en sí), i els termes *relat de vida* s'utilitzen quan les narracions es centren en una part concreta de la vida de la persona per necessitats específiques de la investigació. En altres paraules, la història de vida és més pròxima a un relat biogràfic complet, mentre el relat de vida és un recull narrat d'experiències concretes que permeten elaborar una reflexió a nivell social partint de l'individu (Pujadas, 2002).

4.3.1. Tipus d'històries de vida

Pujadas (2002) estableix les tres tècniques principals per l'obtenció, tractament i presentació dels relats que s'obtenen a través de les històries de vida. Aquestes tècniques venen

determinades per la naturalesa de cada investigació, partint, en primer lloc, del nombre d'informants i, en segon lloc, de la relació entre ells.

En primer lloc, la *tècnica del relat únic* és la ideal per aplicar en aquells casos en que s'obtenen dades d'un sol informant. En altres paraules, és la història de vida d'una sola persona. En segon lloc, la *tècnica de relats creuats* consisteix en recopilar històries de vida de diverses persones que provenen d'un mateix entorn (família, treballadors d'una empresa, veïns, etc). La finalitat d'aquesta tècnica és explicar una mateixa història des de les diferents veus que la conformen. Per últim, la *tècnica de relats paral·lels* s'utilitza per detectar patrons i fer comparacions en diferents informants que comparteixen alguna característica concreta, que tenen trajectòries vitals similars o que tenen el mateix origen social (Pujadas, 2002).

En aquesta investigació s'han seleccionat tres informants que comparteixen una trajectòria vital similar, però que no pertanyen a un mateix entorn. Tota l'explicació metodològica proposada, juntament amb la presentació d'objectius inicial, permet justificar que en aquesta investigació es parteixi d'una primera història de vida de cada individu que, mitjançant la tècnica dels relats paral·lels, permet establir un relat de vida dialogat entre les tres persones informants per tal de posar de manifest un conjunt de realitats socials que envolten la comunitat trans*.

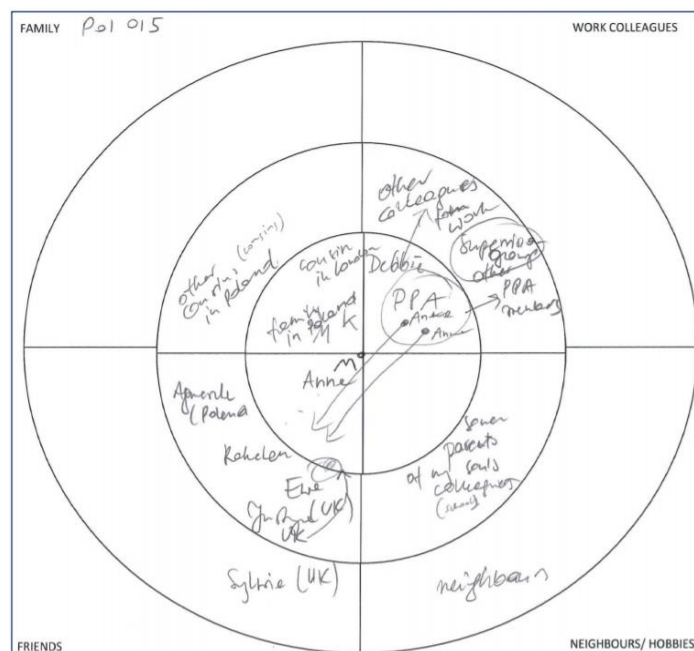
“Uno puede convertirse en un hombre trans y desear chicos (y convertirse en un homosexual masculino), o uno puede convertirse en un hombre trans y desear chicas (y convertirse en un heterosexual), o uno puede convertirse en un hombre trans y sufrir una serie de cambios en la orientación sexual que constituyan una historia de vida específica y una narrativa. Dicha narrativa puede no ser capturable por una categoría o puede que sólo sea capturable por una categoría para cada momento. Las historias de vida son historias del devenir y las categorías a veces pueden congelar ese proceso de devenir.” (Butler, 2006, p. 120)

4.4. Metodologia complementària: *social network analysis*

La *social network analysis* o anàlisi de xarxes socials és la disciplina que estudia les relacions específiques entre un conjunt d'elements, ja siguin persones, grups, empreses, països, esdeveniments concrets, etc. Aquest tipus d'anàlisi es centra en les relacions que els diferents elements estableixen entre ells, sense que els atributs que presentin (classe social, professió, etc.) hi tinguin cap efecte directe remarcable (Molina, 2001). Aquestes dades relacionals es contemplen com a vincle entre dos elements que, en el cas d'aquesta investigació, són persones.

En termes generals, la tècnica més utilitzada per recollir dades relacionals quan els elements de qui es volen obtenir son persones és mitjançant enquestes en les que es proposa l'elecció de membres de diferents cercles socials en base a criteris definits per l'equip investigador (Molina, 2001). Aquestes dades obtingudes es poden codificar de vàries maneres. En el cas que ens ocupa, s'ha optat per la representació visual en forma de sociogrames, i la tècnica utilitzada per recollir les dades ha estat l'entrevista personal, que s'ha emmarcat dins la segona fase d'entrevistes de recopilació de les històries de vida com a bloc de preguntes específiques. En aquesta part de la investigació es van formular les mateixes preguntes a les tres persones participants, per poder delimitar amb un cert grau d'exactitud el valor de cada persona pertanyent als seus entorns socials més propers.

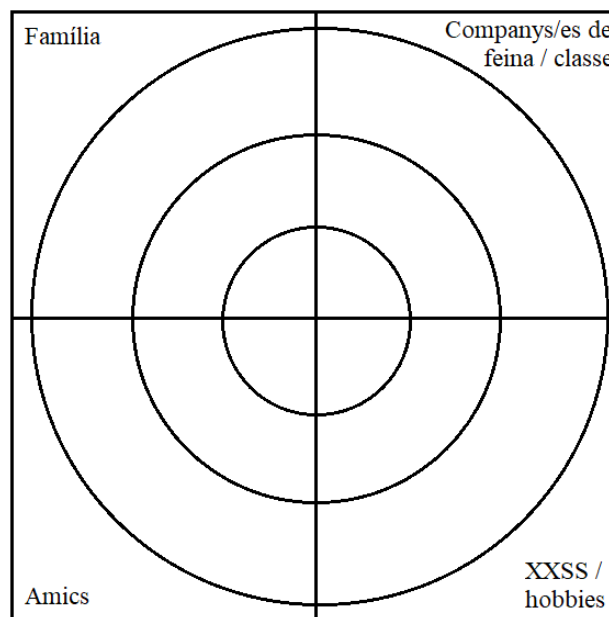
Dins totes les possibles aplicacions de la tècnica del sociograma, s'ha pres com a referència el model proposat per Ryan et al., (2008). L'any 2014 es va conduir una investigació en la que vint persones provinents de Polònia, que havien estat residint a la ciutat de Londres durant aproximadament una dècada, van passar per una fase d'entrevistes en profunditat, l'objectiu de les quals era analitzar com els immigrants creen, mantenen i canvien els cercles i relacions socials al llarg de les fases d'immigració i establiment al nou país (Ryan et al., 2008). Els resultats d'aquestes entrevistes es van expressar de manera visual mitjançant un tipus concret de sociograma que s'ha replicat i adaptat a les necessitats d'aquesta investigació. A continuació, es pot observar una mostra de sociograma utilitzat per Ryan l'any 2008:

Il·lustració 3 - Model de sociograma utilitzat per Ryan et al. (2008)

Com es pot observar, la representació gràfica dels cercles socials es realitza mitjançant aquests tres cercles concèntrics dividits en quatre quadrants: família, amics, companys de feina i veïns/hobbies. Aquest últim quadrant també és utilitzat com a *altres*. Els cercles concèntrics expressen el grau d'importància del lligam amb la persona que hi figura (essent el cercle interior el més afí i l'exterior, el menys), i els quadrants, el context social de la relació.

Partint d'aquest model, s'ha adaptat una versió al marc d'aquesta investigació. Les categories proposades per Ryan han estat modificades per coincidir amb els cercles socials que les tres persones informants han indicat que van tenir importància durant la seva sortida de l'armari. D'aquesta manera, el model utilitzat per fer l'anàlisi de xarxes socials ha estat el següent:

Il·lustració 4 - Model de sociograma emprat en aquesta investigació

La utilització d'aquesta metodologia s'emmarca dins el segon objectiu de l'estudi, que proposa mesurar el grau de pertinença i d'importància que prenen determinats cercles socials per a les persones trans*, des de la fase d'acceptació de la identitat fins a fer-la pública.

Les dades obtingudes per ser tractades mitjançant les dues metodologies proposades provenen d'una font única: les entrevistes. La recollida de dades de les tres persones informants s'ha fet mitjançant dues fases d'entrevistes. La primera fase ha consistit en una entrevista d'estil lliure, en la qual es va demanar a cada informant que narrés, de manera improvisada, la seva vida. Aquesta narració podia ser cronològica o no, en funció de com escollís expressar-se. La intenció d'aquesta primera fase d'entrevistes era interrompre l'informant el mínim possible, facilitant l'expressió lliure. Posteriorment, unes tres setmanes després, es va conduir una

segona fase d'entrevistes, que tenien el doble objectiu d'aprofundir en qüestions anunciades durant el relat de la primera entrevista i obtenir dades concretes relatives als cercles socials més propers durant la sortida de l'armari. Alguns exemples de guions d'entrevista emprats es poden consultar a l'Annex 1.

5. Anàlisi

En aquest apartat es descriuen les persones que han participat en aquest estudi i s'expliquen les seves històries de vida en base a diferents categories d'anàlisi temàtiques. L'anàlisi del sociograma es comenta, també, al final d'aquest bloc de la investigació. Posteriorment, es presenta la discussió de resultats.

5.1. Presentació de les persones informants

Les tres persones que han participat en aquesta investigació, com s'ha comentat, pertanyen a dues generacions diferents.

Pel que fa a la “generació jove”, l'Aren és un noi de 22 anys nascut a Barcelona. Viu en un barri obrer de Barcelona amb la seva mare i els seus gats. Els seus pares estan divorciats, però mantenen una bona relació. Actualment, l'Aren està acabant un Cicle Formatiu de Grau Superior en Realitat Virtual i Gamificació. La seva parella, que es diu Noah, és un noi trans* no binari. Descriu la seva millor amiga, a qui coneix des dels 3 anys, com un dels seus pilars fonamentals, juntament amb la seva mare i la seva parella. Vora els 18 anys (l'any 2017), a l'acabar acabar el batxillerat, va ser quan, en paraules seves, va “trencar l'ou”. Després d'un procés de reflexió intens, va decidir iniciar la transició de gènere a finals de 2018.

Per altra banda, la Irina és una noia de 25 anys, també nascuda a Barcelona. Viu amb els seus pares i el seu gat en aquesta mateixa ciutat. És enginyera industrial i treballa en una multinacional d'aquest sector des de fa quasi un any i mig. En el passat ha exercit de model. Descriu la seva infància com a problemàtica. Explica que va patir abusos sexuals per part de companys de classe des dels sis fins als catorze anys d'edat per haver-se mostrat obertament femenina de petita. Això la va conduir a reprimir part de la seva identitat. A principis de 2017, amb 21 anys, es va adonar de que fer la transició de gènere era una necessitat real de la qual depenia, no solament la seva felicitat, sinó la seva vida. De manera similar a l'Aren, la Irina descriu la seva millor amiga com un dels seus pilars fonamentals.

Per últim, el Roger és el representant de la “generació major”. És un home de 55 anys. Viu a Vilafranca del Penedès amb la seva dona i el seu fill. És propietari d’un bar-restaurant a la mateixa població. En el seu cas, va començar la transició l’any 1997. En el passat ha estat activista pel drets de les persones trans*. En concret, destaca la seva presència al Congrés dels Diputats, a Madrid, durant les llargues negociacions que van desembocar en l’aprovació de la llei que permet la modificació del gènere en el registre civil, l’any 2007. El Roger reivindica molt la importància i enfortiment del “jo” com a pilar emocional fonamental de la vida.

5.2. Procediment de les entrevistes

En termes generals, es pot afirmar que l’experiència de recollir les històries de vida ha estat altament profitosa i enriquidora tant a nivell acadèmic com personal.

Resulta interessant remarcar alguns trets distintius de cada entrevista que han permès establir una connexió que, en ocasions, ha estat de major complexitat que la relació informant-entrevistadora. Un exemple clar, ha estat el cas d’un dels informants, en que, de manera espontània, vam descobrir que a tots dos els agrada el col·leccionisme d’espases a l’inici de la primera entrevista. Un detall així, que a primera vista no sembla tenir cap mena de rellevància per la investigació, pot esdevenir vital a l’hora d’establir una relació de confiança i aconseguir un ambient en el que ambdós interlocutors es sentin còmodes. D’aquesta manera, resulta molt més senzill poder establir una conversa fluïda que, en ocasions, pot arribar a estar a mig camí entre el format d’entrevista tradicional i un debat, fet que resulta de gran utilitat en una tècnica d’investigació com és la història de vida, mitjançant la qual es pretén descobrir trets sociològics partint de les experiències individuals. Aquesta tècnica es pot anomenar també “café d’investigació”, com a metàfora d’una situació en la que es pot conversar -xerrar- de manera desinteressada amb l’informant per tal de trencar el gel. Aquests petits punts de conversa poden ser molt útils precisament en investigacions com la present, en la que es demana als informants que narrin experiències del seu passat i present que poden no ser agradables, o que pertanyen a determinades temàtiques que socialment es perceben com a polèmiques. Per tant, trobar aquests petits temes comuns a través dels quals descarregar les possibles tensions que podria estar sentint l’informant pot no ser rellevant pel que fa al contingut de les transcripcions en sí, però a llarg termini pot donar molt de joc a causa de la relació de confiança establerta, proporcionant l’oportunitat de, si l’informant es sent còmode, aprofundir en temes que, en una situació de relació estrictament professional, serien vistes com a freds o polèmics.

Una altra tret destacable són els *off the record*. En un dels casos, un dels entrevistats va seguir parlant quinze minuts més després de donar per acabada oficialment la conversa. En aquest cas, quan es dona per acabada l'entrevista però l'informant segueix parlant, és important saber distingir quan és necessari tornar a engegar la gravadora, ja que el fet d'haver donat per acabada la sessió proporciona un cert descans a l'entrevistat, fa que es relaxi i que potser comenci a parlar de temes que, si bé no semblen guardar relació amb la temàtica d'estudi, segurament fan sortir a la llum trets distintius clau de la seva personalitat. És important remarcar que aquest fet tendeix a sorgir de manera espontània en entrevistes presencials, però a causa de la situació epidemiològica derivada de la pandèmia de la Covid-19, el 66% de les entrevistes van haver de realitzar-se a través de videoconferència.

En cas de no trobar un pont temàtic directe en comú, per exemple, per timidesa de l'informant, la tècnica de mantenir-se cordial i deixar parlar sense interrompre, demanant aclaracions puntuals on faci falta, proporciona a l'informant una certa relació de confiança en l'entrevistador que, en futures entrevistes, es tradueix en una millora de la comunicació tan verbal com no verbal, ja que corporalment denota molta més comoditat amb la situació d'entrevista que la que mostrava en la primera sessió. En aquest cas, un informant va fer palès explícitament amb paraules que no sabia si la seva experiència seria de gaire utilitat per a la investigació. En aquest cas, l'estratègia utilitzada va ser, com s'ha comentat, la de deixar espai per esplaiar-se com l'informant es senti més còmode, reafirmant-li, si escau, que totes les experiències de vida són vàlides i, per tant, útils.

Per últim, una tècnica d'adequació a les persones informants ha estat la de no prendre notes durant les entrevistes. Aquesta tècnica entra en conflicte amb una de les premisses de la recopilació d'històries de vida, que remarca la utilitat de les anotacions per assenyalar temes importants i comportament físic de l'informant sense haver de recolzar-se exclusivament en la memòria de l'entrevistador. No obstant, al llarg de les entrevistes no s'ha anotat res per tal d'evitar incomodar els informants⁴. Aquesta decisió és producte del vincle entre algunes persones trans* i les consultes de psicologia i psiquiatria, on la tècnica utilitzada pels equips mèdics, precisament, és la de prendre notes sobre el pacient estant davant seu. Per evitar aquesta predisposició mental a percebre que hom està sent analitzat per la persona entrevistadora, es va

⁴ Totes les anotacions sobre la comunicació no verbal (gestos, tons de veu, silencis, riures, etc.) que apareixen en les transcripcions del segon annex van ser anotades en base a la memòria de l'entrevistadora i/o en base a notes preses immediatament després de finalitzar les entrevistes.

decidir no prendre cap tipus de nota, cuidant que la imatge de l'entrevistadora fos relaxada i amb actitud d'escolta activa però no analitzadora des d'una perspectiva mèdica.

En resum, les tècniques emprades al llarg de les dues fases d'entrevistes realitzades als tres informants ha estat la suma dels següents aspectes globals:

- Lectura del llenguatge no verbal de l'informant
- Anàlisi del to de veu
- Anàlisi del discurs
- No prendre notes durant l'entrevista

5.2.1. El format d'entrevista: Presencial vs. online

Com s'ha comentat, en aquesta investigació han participat tres informants i s'ha realitzat dues fases d'entrevistes amb cadascun, assolint la xifra de sis entrevistes en total. Cada entrevista ha durat entre 45 minuts i una hora aproximadament.

En els paràgrafs anteriors s'ha descrit com s'ha desenvolupat la relació interpersonal entre informants i entrevistadora, però no s'ha aprofundit en el format d'entrevista utilitzat.

A causa de la situació epidemiològica derivada de la pandèmia de la Covid-19, dos informants van ser entrevistats per videoconferència a través de la plataforma Discord⁵. Les dues entrevistes del tercer informant es van realitzar de manera presencial al seu lloc de treball, ja que és propietari d'un bar i va accedir a ser entrevistat després de tancar el servei al públic.

Si bé la plataforma de realització de les entrevistes ha estat diferent, la qualitat comunicativa es considera que no s'ha vist extremadament perjudicada en el cas de les entrevistes telemàtiques. També és interessant comentar que la diferència generacional ha coincidit amb el format d'entrevista, ja que l'informant de més edat (55 anys) va ser entrevistat presencialment, i els dos informants joves (22 i 25 anys) van ser entrevistats telemàticament a través de Discord, plataforma amb la que estan molt familiaritzats a causa de la seva afinitat pels videojocs. D'aquesta manera, l'adequació a l'informant ha passat, també, per adaptar-se a

⁵ Discord és una aplicació de missatgeria instantània que ofereix la possibilitat de realitzar trucades de veu i vídeo personals i comunitàries adreçada al públic jugador de videojocs.

un format d'entrevista que li resulti còmode per esplaiar-se en el seu discurs tenint en compte la seva edat, ritme de vida, aficions i distància geogràfica.

5.2.2. Diferències entre la primera i la segona fase d'entrevistes

En primer lloc, el que va cridar més l'atenció a l'inici de les segona fase d'entrevistes va ser la diferència a nivell de confiança i comunicació tant verbal com no verbal. S'aprecia que la relació informant-entrevistadora és molt més relaxada i més de "companyerisme", però alhora és més fàcil aprofundir i arribar a formular preguntes més complexes, tot aconseguint que l'informant se senti còmode responent-les.

A grans trets, les principals observacions que s'han pogut fer a nivell individual són les següents:

Aren:

Durant tota la primera entrevista somriu molt, se'l veu molt còmode de seguida. És molt expressiu no verbalment, utilitza molt la gesticulació facial i física, sobretot amb els braços. Sovint fa moviments grans amb els braços; per exemple, per assenyalar punts importants o expressar exageracions. Es nota, a través del to de veu, que és l'informant que coneix més l'entrevistadora.

Al llarg de la segona entrevista es manté la comoditat. Això dona peu a fer alguna broma en algun moment puntual, i també permet portar el debat cap a algunes qüestions més sensibles o polèmiques.

Irina:

Al principi de la primera entrevista se la veu incòmode i una mica nerviosa, però en cap moment se li talla la parla. Guanya comoditat ràpidament per explicar. Somriu poc, i a vegades es toca la cara quan parla. No gesticula amb les mans, però sí amb la cara. Fa moltes expressions molt diverses quan s'expressa. Té molt bona retòrica i expressa un relat ben estructurat i clar. Encadena sola els temes de conversa. Cap a la meitat de la primera entrevista comença a somriure en algunes ocasions, i cap al final de l'entrevista, gesticula una mica amb els braços.

La Irina és la participant que mostra una major evolució de confiança o relaxació al llarg de les dues entrevistes. A l'iniciar la segona entrevista es mostra molt més còmode que al finalitzar

la primera. Al llarg de la segona entrevista gesticula amb les mans i la cara de manera natural, i el to de veu també es percep més lleuger i relaxat.

Roger:

Les dues entrevistes es realitzen al bar del qual és propietari, al finalitzar l'horari de servei de dinars. Al principi de la primera entrevista se'l veu més "encarcarat" i parla una mica fluix i amb to d'entrevista formal. A mesura que avança l'entrevista es comença a relaxar, parla una mica més fort i comença a gesticular amb els braços. Es nota que la seva manera d'expressar-se oralment en una situació quotidiana inclou molta gesticulació de braços i mans. Cap a finals de la primera entrevista hi ha un moment *off the record*, i es reclina en la cadira i creua les cames, mostra molta més comunicació no verbal. També mostra una expressió oral molt més dinàmica, utilitzant algun barbarisme esporàdic, paraules d'ús quotidià i adoptant un to de veu lleugerament més gutural al referir-se a moments especials del seu passat.

A la segona entrevista es manté aquesta comoditat, amb l'afegit de que, mantenint la distància de seguretat, el Roger es treu la mascareta perquè estava prenent un cafè. Això fa que la comunicació no verbal sigui encara més apreciable. És molt expressiu amb la cara, mostra les emocions de manera molt palpable. Durant la major part de l'entrevista es mostra seriós, però relaxat. Aquesta expressió té un gran contrast quan, en moments puntuals, somriu o s'emociona al recordar moments concrets. És, amb diferència, la persona entrevistada que més emocions mostra, tot i que segurament es deu, en part, a haver fet les entrevistes de manera presencial.

5.3. Anàlisi amb NVivo

En aquesta investigació, la metodologia d'anàlisi ja comentada s'ha aplicat de manera inductiva o *corpus-driven* (Tognini-Bonelli, 2001). D'aquesta manera, les categories d'anàlisi s'han establert a partir de la síntesi de la informació. Les dades qualitatives (narracions) que s'han extret de les tres històries de vida han passat per un anàlisi de contingut en el qual s'ha reduït i distribuït la informació en diferents categories temàtiques, agrupant aquells fragments de les narracions que son similars. L'arbre de categories s'ha format, doncs, a partir de les similituds de contingut i les relacions, directes o indirectes, que s'estableixen entre els discursos dels diferents informants.

Mitjançant el software NVivo 12 s'han establert un total de 10 categories temàtiques, anomenades també nodes, en les quals s'emmarca el contingut de les entrevistes:

Nodos			
Nombre	Archivos	Referencias	
Activisme	3	8	
Discriminació mèdica	3	3	
Família	5	8	
Identitat trans - societat	6	18	
Experiències personals	6	17	
Percepció social	6	14	
Passat	4	6	
Sortir de l'armari	6	13	
Terminologia	2	3	
Vida actual	3	4	
Xarxes socials	5	6	

Il·lustració 5 - Pantalla de nodes (NVivo 12)

És important destacar que la categoria “Identitat trans - societat” pertany a un primer estadi d’anàlisi. Posteriorment, donada la naturalesa massa genèrica del seu contingut, es va decidir no considerar com a categoria pròpiament, i separar-la en els dos subnodes “Experiències personals” i “Percepció social”, que esdevenen, juntament amb “Sortir de l’armari”, els tres focus d’atenció principals del discurs dels informants.

D’aquesta manera, per tal d’abordar els objectius proposats a l’inici de la investigació s’han considerat preferentment els tres nodes esmentats, a més d’alguns de secundaris en moments puntuals, com seria el cas de les categories “Activisme” i “Xarxes socials (online)”.

5.4. Històries de vida: relats paral·lels

A continuació es presenten els relats de l’Aren, la Irina i el Roger dividits en les tres categories de classificació principals obtingudes a partir de l’anàlisi amb NVivo. Utilitzant la tècnica de relats paral·lels esmentada en l’anterior apartat, s’ha decidit presentar la informació en forma de narració creuada en la que les tres persones informants estableixen una espècie de diàleg entre elles, adoptant un format de conversa indirecta. Aquest format experimental de presentació de les històries de vida es deu a que els relats, malgrat provenen de tres persones completament diferents amb històries de fons que no tenen grans similituds, van confluïr en aigües similars molt sovint i s’expressen en una cronologia també semblant. Els temes de

conversa fluctuen i progressen de manera orgànica dins l'expressivitat de cada informant. Per aquest motiu, aquest primer apartat d'anàlisi es dedica exclusivament a la presentació de les seves històries explicades, temàticament, a través de les seves intervencions més rellevants, deixant la interpretació teòrica per l'apartat de discussió dels resultats. Per altra banda, la presentació formal de les històries que es poden llegir a continuació no es correspon, en pràcticament cap cas, amb l'ordre cronològic del relat dins l'entrevista real, sinó que s'han adaptat els fragments per fer més amena la lectura i la comprensió, amb l'objectiu de fer aflorar totes aquelles qüestions veritablement rellevants de cadascuna de les experiències narrades. No obstant, aquesta edició formal del text en cap cas ha modificat ni el missatge ni el significat que la persona informant li va donar en el moment de l'entrevista. Algunes de les transcripcions literals de les entrevistes es poden consultar a l'Annex 2.

5.4.1. Sortir de l'armari

Dins aquesta categoria s'han classificat tots aquells fragments en els que els informants parlen dels seus processos de construcció i acceptació de la identitat. Per expressar-ho, es remunten a moments que abans, durant i/o després de la "sortida de l'armari" van tenir algun impacte especial en les seves vides. El principal objectiu d'aquesta categoria d'anàlisi és detectar si existeixen diferències generacionals remarcables al llarg d'aquest procés. Aquest tema sempre és introduït, o bé des de la pregunta sobre quan van iniciar la transició, o bé sorgeix de manera natural al llarg de la narració autobiogràfica lliure.

En aquesta categoria d'anàlisi es considera que la sortida de l'armari no comença en el moment en que li descobreixes la teva identitat a una altra persona, sinó quan la descobreixes tu. En un punt de la primera entrevista amb l'Aren, va explicar que, en l'actualitat, al moment de la vida en que t'adones de que ets trans* se l'ha batejat popularment a les xarxes socials online com a "trencar l'ou". Fins a trencar l'ou, però, sovint hi ha un llarg procés de construcció (o descobriment) de la identitat. Sovint, quan s'entrevista a persones trans*, es tendeix a preguntar-los pel rol de gènere que solien prendre al llarg de la infància, assumint que adoptaven conductes culturalment associades al seu gènere identitari. No obstant, no totes les persones trans* presenten aquest tipus de comportament en aquesta etapa de la vida. En el cas que ens ocupa, però, es compleix:

“Als quatre anys, jo ja li vaig demanar a ma mare que em tallessin el cabell com a un nen. Recordo que vaig dir: (pica la taula amb el puny) «Jo vull el cabell com un nen!!!». [...] Recordo

que als set anys els vaig dir als meus amics que jo volia ser un noi, i que m'ensenyessin com era ser un noi. I recordo que el primer que em van dir (riu), era que havia de ser *gilipolles* (riu molt).” (Aren)

“Sempre havia tingut sensació de que... No sé com dir-ho... De que seria més feliç sent una noia, que m'agradaria ser una noia... Sensacions així, però mai sense posar-li nom, mai sense prendre-m'ho com una cosa seriosa. Sense donar-li cap importància. Jo era bastant afeminada, fins als sis anys, o així. Aleshores, els meus companys de classe van abusar sexualment de mi durant... Sis anys, crec. No, vuit anys. Dels sis als catorze. Aleshores, doncs, cada cop em vaig anar tancat més i em vaig com conformar més amb ser un noi...” (Irina)

“Después llegó la fantástica ESO, i (riure irònic)... Bueno, la peor época de mi vida. «0/10, *would not recommend*».” (Aren)

“És quan comences a créixer, que el teu cos comença a fer els canvis. És quan comença la guerra interior. [...] Són uns canvis físics que no van amb tu i que tu no els sents teus, i llavors... Bueno, comença una guerra interior, no? I al mateix moment que passa això, succeeix que aquelles persones amb les que t'havies relacionat i que tot estava permès... deixa de ser així. O sigui... (pensa) El teu gènere visual fa que ja no puguis lluitar ni jugar a boxa perquè ja no t'està permès, perquè la persona que t'ha de tornar el cop i que te l'havia tornat sempre... Doncs bueno, ja té una reticència perquè... (deixa la frase a l'aire). «Ell» (emfatitza, assenyalant al no-res) és el que canvia la visió. Tu ho continues veient igual, però la resta del món no et veu de la mateixa manera, no? Llavors va començar després un procés de no acceptació, o sigui: «Per què tothom viu feliç? Per què jo he de tenir aquestes dubtes? Perquè jo m'he de sentir així?» I has de dir: «Bueno, doncs vull ser igual que els altres». I intentes ser igual, doncs en aquest cas, que les altres noies, però tu t'adones de que no, que allà on estàs no et correspon, perquè tu no et sents d'aquella manera. No?” (Roger)

“Sempre vaig intentar cridar l'atenció el mínim possible, ser el més neutre possible... Tampoc és que volgués semblar molt masculí, sinó simplement molt... La forma de no cridar l'atenció. [...] Forçava la veu perquè fos més greu, mentalment ho tenia bloquejat, la parla natural.” (Irina)

L'adolescència és un període de temps que, en termes generals, les persones LGTBIAQ+ tendeixen a valorar negativament. Com es pot veure, el Roger i l'Irina, en aquest cas, tenen en comú un rebuig inicial a la seva identitat de gènere en un intent d'adequar-se a la força al gènere que els va ser assignat al néixer. L'Aren, en canvi, malgrat expressa que l'adolescència no ha estat el període preferit de la seva vida, té una perspectiva més humorística:

“L’adolescència és una època en la que sobretot et descobreixes a tu mateix. Jo vaig descobrir que també m’agradaven les noies. Clar, a aquella edat pensava que era una noia, i vaig dir: «Pues bueno, pues soy lesbiana». I em vaig estar definint així bastant temps. Fins que... (crida) ¡Pista! ¡Ni era lesbiana... Ni era una chica! (somriu) D’això, me’n vaig adonar a l’acabar batxillerat.” (Aren)

“Vaig començar sobretot a dubtar quan jo seguia [a Instagram] a un xaval trans. [...] Jo veia els canvis que ell anava fent. Va començar a hormonar-se, anava canviant la veu, etc. I jo el mirava a ell, i deia: «Hòstia, és que jo també ho vull per mi». I allà va ser quan em vaig asseure a parlar amb mi mateix: «A ver, no es muy normal (riu). O sigui, no entra dins la norma, la *cisnorma*, que tu, si veus una persona que s'està hormonant... Que tu també ho vulguis per tu mateix quan se suposa que (somriu) tu no ets d’aquell gènere».” (Aren)

L’Aren introdueix el concepte “asseure’s a parlar amb un mateix”. Aquest és un concepte que es va repetint.

“Jo vaig estar 3 anys en el que, d’alguna manera, em vaig intentar aïllar una miqueta. Per sort, he tingut amistats de tota la vida que continuo tenint avui, però em vaig intentar apartar una miqueta per trobar-me a mi mateix, no? Per saber exactament què està passant dins meu i posar-li noms, i veure de quina manera podia normalitzar allò que pels demés no...” (Roger)

“Mesos d’introspecció... Bastant durs... Que es una comida de cabeza... Fins que vaig dir: «Bueno, pues estoy seguro». (saluda amb la mà) «Llamadme Aren, porfa».” (Aren)

Al preguntar-los per la sensació immediata a acceptar emocionalment les seves identitats de gènere, totes les respostes prenen una línia força similar:

“Més o menys al principi del 2017 vaig acceptar que era trans. [...] Va ser una sensació molt alliberadora al principi, doncs... Doncs acceptar que tenia futur, que valia la pena viure, perquè fins aleshores no havia tingut la sensació... No tenia cap interès en la meua vida. Aleshores, vaig tenir un petit moment de felicitat que em va generar por (somriu) quan em vaig adonar de tot el que tenia per davant... Sentia que era un «o ho faig, o em moro».” (Irina)

“[Sortir de l’armari] ha estat treure’m un gran pes de sobre, perquè és molt cansat aguantar tot això per tu mateix. És... alliberador (somriu d’orella a orella). És com... és que no sé com descriure-ho. És un pes tan gran, tan, tan, tan gran, que fins que no te’l treus, no t’adones de que el portaves a sobre. I dius: “Hòstia, havia suportat tot això?”. Per mi ha estat treure’m un gran pes de sobre i començar a viure sent jo mateix.” (Aren)

“Jo diria que... (pensatiu) Una pau interior... Brutal.” (Roger)

En aquest punt es pot apreciar que l'experiència vital d'acceptar la pròpia identitat és viscuda de manera emocionalment diferent en el cas de la Irina. El tipus d'experiències que narra són estadísticament més comunes en dones trans* que en homes, i és un dels principals orígens de la discriminació vers el col·lectiu trans*, que pot desencadenar un complex d'inferioritat derivat de la transfòbia interioritzada adquirida a causa d'experiències de rebuig i/o violència sofertes (Austin & Goodman, 2017).

A partir d'aquí, el relat comença a girar al voltant de la sortida de l'armari amb el primer cercle social més immediat. L'Aren, la Irina i el Roger coincideixen en el mateix nucli principal: la família.

“Jo considero la vegada que els hi vaig dir als meus pares, recordo que ja estava... Ja ho sabia, i portava mesos molt malament i anava a pitjor cada vegada. Ells es van adonar de que estava molt malament, de que no sortia del llit, i un dia em van agafar i em van dir... «Et passa algo, no estàs bé. I no me'n vaig fins que em diguis què et passa». I allà va ser com... Molta vergonya, molt... Perquè sabia que no s'ho prendrien malament, perquè els meus pares no... (pensa) Els conec, però igualment va ser dur, em feia molta por... Vergonya... [...] Esperava que m'entenguessin més, la veritat. Esperava que m'entenguessin més i que no alimentessin la meua por, perquè sí que van reaccionar de forma molt... No sé, esperava que m'empenyessin a tirar endavant, però van ser molt: «Vigila, no t'equivoquis...». A veure, que ho entenc... Si no ho haguessin sabut, difícilment hagués tirat endavant. No ho hagués fet. Em queda tan lluny ja, la veritat...” (Irina)

“Vaig agafar la família i els hi vaig dir tots a una: «Si teniu algun problema, si teniu algun dubte, pregunteu ara, perquè quan me'n vagi no estaré parlant d'això cada dia, ni estaré explicant cada dia el que faig. Si en algun moment em voleu preguntar, em pregunteu, però jo vull que ara us quedi tot clar...». Hi eren tots, els meus nebots, tots... I allà va ser on el meu nebot em va dir: (somriu) «Tieta, ja era hora de que et pogués dir tiet». Uns deu anysets deuria tenir aleshores. O sigui, que el que jo intentava amagar, els més petits ja ho veien i els grans feien veure que no ho veien.” (Roger)

“A veure... [als pares] Al principi els costa, òbviament. Jo ho entenc, perquè són 20 anys. O 19 (pensa). No ho sé, ara (riu). Però és clar, vivint amb una persona que la tractaves amb un nom i que després et diu això, doncs òbviament necessites un temps, no es immediat. No va trigar gaire, però a vegades se li escapava el *deadname*. I jo: (veu seriosa) «Aren». «Ai, sí, Aren». Al principi jo vaig veure que va haver d'assimilar-ho tot, però després d'haver-ho assimilat tot,

doncs va ser això, recolzament total. I comprensió (somriu). [...] La meua mare em va ajudar molt amb tot. Sobretot, em va ajudar a sortir de l'armari amb la meua família, que la relació no és especialment maravillosa. És clar, són la família, és clar que m'agradaria que ho sabessin, per les reunions familiars, i tal. Però és que tampoc em ve de gust explicar-los, no els vull veure les cares mentre els ho explico, i ma mare els hi va dir. El meu pare, també. També em va ajudar molt amb els meus avis i els hi va explicar.” (Aren)

Després del nucli familiar, ve el nucli d'amistats. Aquí és on s'aprecia la primera diferència generacional important, tant a nivell de l'estona que cada informant dedica a explicar com va ser la sortida de l'armari amb la colla d'amics, com en la reacció que van tenir:

“Amb uns amics de la universitat, quan portava en hormones sis mesos, un dia estàvem en un bar i els vaig dir: «Us haig de dir una cosa important, i no és broma... M'estic canviant de sexe». I ja està. Es van quedar en *shock*, però bueno, bé.” (Irina)

“Recordo que una companya [de classe] em seguia a Twitter, i em va dir: «Oye, ¿prefieres que te llame Aren? I jo: «Sí». I des d'allà ja pues... A la classe jo no vaig haver de dir, ho van començar a fer sols.” (Aren)

“Amb els amics vaig fer el mateix. Amb els amics que realment són amics, els vaig ajuntar tots, perquè érem una colla que sempre anàvem junts, i vaig dir: «Mireu, a partir d'avui, que sapigueu que passaran aquestes coses». I... Bueno, hi havia un dels amics que jo sabia des de feia molts anys, però que tampoc havia sortit de l'armari, que era gai... I va dir: «Ja que tu t'has atrevit a dir això, doncs jo vull dir que jo visc a Barcelona i la meua parella és un noi que es diu...». No recordo com es deia... Però que eren coses que evidentment ja veus, per conducta i per tot... I els demés, pues bueno, se'n van enterar perquè van anar veient el canvi, altres perquè des del primer moment van haver-hi alguns programes de televisió en els que vaig sortir i llavors, d'alguna manera, ja s'ho van anar dient.” (Roger)

“A una amiga li explicava moltes de les coses. M'escoltava. M'escoltava i em deia: «Clar, és que hi ha tantes coses que no entenc!». Al final vaig ser jo, qui l'ajudava a ella... Tota la vida hem sigut amics. Però clar, ella veia la part exterior meua, i m'estimava molt. En aquell moment, com a amiga. I no ho veia, per més que jo li deia. No veia l'altra part. I quan vam començar a parlar de que començava tot el procés del canvi i tal... Es va fer un fart de plorar. Ella deia: “I ara com ens estarem fins a les tantes assentats al sofà, si el meu home està dormint a dalt?”. «Però collons, igual que abans! Igual que ahir i abans d'ahir». Jo no canvio; la meua mirada no canvia, però la seva sí! Estaràs amb un home assentat al sofà de casa teua amb el teu home dormint, però estaràs assentada amb el mateix home que no has volgut veure i has tingut des

del primer dia. Jo no t'agafaré, ni et violaré, ni passarà res! Vull dir... La meva visió és la mateixa, jo no canvio com a persona. Això, a ella, li va costar molt d'entendre. Després ja va començar el procés, i precisament després d'això va ser que li vaig anar explicant tot i vaig compartir-hi moltes parts del procés, amb ella..." (Roger)

Com es pot veure, la diferència està en la reacció d'acceptació pràcticament immediata i natural de la generació més jove, però també en la qüestió de l'emmiration de la generació major. En el cas del Roger, la seva sortida de l'armari va conduir a la sortida de l'armari d'un dels seus amics. Les sortides de l'armari motivades per la d'algú proper eren de les més usuals abans de l'expansió d'Internet i sense estar en un context d'activisme.

5.4.2. Experiències personals

Aquesta categoria relaciona la construcció de la identitat individual, expressada a fons en les pàgines anteriors, amb aquelles experiències viscudes en primera persona que han estat particularment destacables per unir o distanciar l'Aren, la Irina i el Roger de determinades persones i/o cercles socials. En altres paraules, són totes aquelles narracions d'experiències en les quals la seva identitat individual ha interactuat amb la percepció social de la identitat de gènere, ja sigui dins o fora de la comunitat trans*. L'objectiu d'aquesta categoria d'anàlisi és la de posar de manifest trets socials a través d'experiències individuals de cada informant, sense recórrer a preguntar-los per la seva opinió genèrica sobre com la societat veu la comunitat trans*.

Les experiències recopilades relatives a aquesta categoria s'han dividit en diferents categories temàtiques en funció del contingut dels relats. D'aquesta manera, d'entre totes les experiències narrades s'ha seleccionat les més rellevants i classificat en tres grans blocs.

5.4.2.1. Entendre el que no es comprèn

Aquest bloc està destinat a aquells relats en que cada informant explica si ha tingut alguna experiència de conflicte o "estira i arronsa" amb algú de fora dels seus cercles íntims a causa de la seva identitat de gènere. Es fa un èmfasi especial a aquelles situacions de discriminació, però també a aquelles en les quals el conflicte principal és simplement el desconeixement:

"Hi ha un professor, no sé si t'ho vaig explicar, que em posa molt nerviós. El vaig tenir a primer. Clar, jo a primer, encara, de cara al professorat, era *deadname*. Amb els companys no, però de cara al professorat, sí. Aleshores, per segon jo ja vaig demanar el canvi de nom a les llistes, i a

més ja començava a tenir barba. Bueno, barba... (riu) Lo que tengo, perilla. I aquest professor, a segon, no el vaig tenir. Als meu professors no els va costar canviar el xip, almenys els que vaig tenir a segon. I ara, a tercer, el professor aquest en qüestió que tenia jo a primer... S'equivoca molt. I és com... «¡Me tienes hasta el coño!». Perquè recordo que al principi s'equivocava i és com... Bueno (resignat). Però és que l'altre dia, o sigui, farà potser un parell o tres de setmanes, es va equivocar i no se'n va ni adonar, de que s'havia equivocat. I jo l'estava ignorant, perquè deia: «No sé qué, no sé cuántos, *deadname*». I jo: «¿A quién le estás hablando?» I: «Ay, perdón, es que me ha dado un cruce de cables, mi mente estaba a hace dos años». I jo: «Tío, es que no...» (molest).” (Aren)

“Recordo a les models que hi havia una... No sé què era realment. Com una *manager* o una cosa així. [...] Vaig anar allà a parlar una mica dels meus problemes, de les meves pors, i va ser com molt... Molt capulla amb mi... De que si semblava un tio perquè no em maquillava... O coses així. A mi em va fer moltíssima ràbia. Primer em va fer moltíssima ràbia haver confiat en ella i haver-me equivocat. És la única persona amb la que he tingut una mala experiència, però clar, és el recordatori de que no se m'accepta tant com pensava fins aleshores... [...] Jo em vaig cabrejar i vaig dir: «A veure, que... Que no sap res de la meva vida, que no... I que em fa ràbia haver confiat en tu, perquè mira, t'he explicat una cosa i ara vens aquí a fer veure que ja ho sabies per fer-me mal. Doncs ves-te'n a la merda, i punt». Me'n vaig anar i vaig escriure-li. Vaig ser bastant diplomàtica, intentant dir: «Bueno... Jo també he parlat malament, però després m'havia bloquejat». Després, quan vaig tornar a l'agència, em van dir: «No et preocupis, que l'hem fet fora». (Irina)

“Recordo una vegada. A un noi li havien explicat el meu procés, i no ho entenia. Ell deia que no, que era mentida, que això no podia ser; que no i que no, i que ell no ho entenia així. No hi havia manera. Total, ens vam trobar un dia a casa el meu germà [al restaurant del germà] i jo estava en un urinari i ell se'n va anar a l'altre, clar. Llavors, encara ho entenia menys (riu). Allò li desquadrava (riu molt). Jo ja feia dies que el notava raro. I dic: «Hòstia, què et passa, Jose?». I em diu (xiuxiueja): «És que vull parlar amb tu, però no sé com fer-ho». I quan em va dir «no sé com fer-ho», ja... I dic: «Jose, pregunta'm el que vulguis». (torna a xiuxiuejar, rient) «És que em fa molta vergonya, i...». Bueno, era un nano que jo sabia que li costava d'entendre les coses, no? Però abans de que ell parlés, també era molt conscient que jo havia de buscar la fórmula per fer-li entendre el que ell no era capaç d'entendre, no? I li vaig acabar explicant jo, sense que ell m'acabes de dir, com un conte. Li vaig fer un conte. I el tio va acabar plorant. Però plorant pels descosits! I em diu: (somriu i aixeca les mans enlaire) «Ara ja ho entenc!».” (Roger)

5.4.2.2. La importància del *passing*

A l'inici d'aquest projecte s'ha descrit el concepte *passing* com la capacitat d'una persona trans* per ser percebuda exteriorment com a persona *cisgènere* del seu gènere identitari (Anderson et al., 2019). En el cas que ens ocupa, com que la Irina és una dona transsexual binària i l'Aren i el Roger són homes transsexuals binaris, tenir *passing* significa, en el cas de la Irina, ser vista automàticament com a dona de manera externa, i en el cas de l'Aren i el Roger, com a homes. És, vulgarment, el que es coneix com “que no es noti que ets trans*”.

“Jo m'estic hormonant, però no pretenc ni fer-me la mastectomia, ni res d'això. Hi ha gent que em diu que tinc *passing* (somriu). Després, de cara al públic, com que anem amb la mascareta i llavors no es veu la barba, òbviament...«¿Pelo largo? Ah, ya está: chica».” (Aren)

“A mi, realment, quasi sempre me l'ha bufat la roba que jo porti. Recordo un dia que va venir un amic de Girona, que també és trans. Vam veure una peli, i l'anava a acompanyar al metro. Era estiu, aleshores feia calor. I bueno, pues no sabia què posar-me per acompanyar-lo, perquè anava en pijama, jo. I vaig agafar un vestit d'estiu que tenia, me'l vaig posar tal qual i vaig sortir. I ell, el primer que em va dir... Es va quedar com xocat, i em diu: «Hòstia». I jo: «Què passa?». Per mi és algo súper normal. I diu: «No sé, no et fa por sortir així al carrer?». I jo: «No». Jo ja havia començat a hormonar-me. I aleshores, clar, m'ho va dir, i vaig pensar: «Hòstia, no sé, és que mai m'ho havia plantejat, saps?». Tot el que hi ha darrera de l'expressió de gènere.” (Aren)

“Estem massa acostumats a encasellar a la gent i a voler que cadascú sigui exactament igual a l'estereotip que hem dit que ha de ser així. Una noia ha de ser femenina perquè sinó ja és un *marimacho*. No, és una noia que segurament tindrà altres valors a aquells que tu creus que ha de tenir. Però el realment important és com és com a persona. La resta de coses formen part de cadascú. I estem massa acostumats a voler encasellar. I llavors, hi ha gent trans que no es vol encasellar, i es tan respectable com un altre que ho vulgui. [...] Nosaltres quan comencem el procés és molt més fàcil passar desapercbut. En el cas de les noies, malauradament, no es així.” (Roger)

“També cal dir que el tema del *passing* és molt més, però molt (emfatitza) més dur amb dones trans que amb nois trans. Però molt més.” (Aren)

Aquí el Roger i l'Aren manifesten una realitat que diferencia, sovint de manera dràstica, l'experiència vital dels homes trans* vers la de les dones trans*. Aquesta diferència de la

importància del *passing* entre un i altre gènere no ha variat de manera destacable en els últims vint anys (Anderson et al., 2019), i la narració de l'Irina ho corrobora:

“[Tenir *passing*] Canvia completament la teva vida, jo crec. El que passa és que jo sempre he tingut *passing*. No sé com dir-ho. Mai he de donar explicacions, no he de sentir si estan pensant darrera teu, coses així... Si tens *passing*, doncs pots evitar això, o com a mínim pots apartar-te fins que ja et coneixen; saben que ets trans, doncs és una cosa més de tu, però no és una cosa que et defineixi.” (Irina)

“Em vaig començar a obsessionar amb quin *passing* tindria quan transicionés, perquè per mi era importantíssim no cridar l'atenció i viure la meva vida com una persona més. Recordo que vaig passar uns mesos bastant... En els que no ho vaig dir a ningú. Em mesurava compulsivament parts del cos, en plan, les espatlles, el tòrax... Coses així, per tenir l'idea de quines coses no podia canviar en la transició. Hi ha coses, com les espatlles o la forma del cos que no es poden canviar, aleshores això sí que em va començar a entrar al cap, em vaig obsessionar bastant. Vaig agafar bastanta depressió, bastanta... (pensa) Al final, vaig acabar com... Distorsionant com em veia, em veia com més gran del que era... Uns sis mesos després de saber-ho els vaig dir a mons pares que volia transicionar i que... Que no podia seguir vivint així.” (Irina)

“Recordo que va ser molt important allisar-me els cabells, perquè els tenia molt arrissats, i llavors... Em costava molt imaginar-me a mi mateixa com a noia, perquè portava un any deixant-me créixer el pèl... No sé si has vist com és el cabell arrissat al deixar-lo créixer: primer creix cap a dalt. Va ser allisar-me'l i que em quedés doncs per l'espatlla (s'assenyala l'alçada de l'espatlla on li arribaven els cabells), i això va ser molt important per la meva imatge i la meva autoestima, la veritat.” (Irina)

5.4.2.3. La comunitat per dins

La Irina introdueix un tema estretament relacionat amb la importància del *passing*. Com a única informant de la generació jove que ha participat en dinàmiques de grup per a persones trans*, explica la seva experiència en aquests entorns:

“Tinc una relació amb la comunitat [trans*] una mica que no sé... Que no acabo d'encaixar, no acabo de... Sentir-me'n part. A nivell individual tinc molts amics trans, moltes amigues trans. Però jo, com per estar com en grups, o en reunions i coses així... No sé, no m'hi acabo de sentir còmode.” (Irina)

“Recordo quan vaig començar als grups de Trànsit. Anava amb por de pensar: «No sé, aquesta gent pensarà que m'estic burlant d'ells, que soc un noi». Però bueno, no. Sempre em vaig sentir, sobretot al principi, tímida, però sense cap problema. El que vaig començar a sentir és que... Hi ha gent, que és més vocal, que expressa sentiments en contra de la transició o aspectes de la transició. Sobretot part de les operacions. [...] Un cop vaig anar a un grup, i sense jo haver dit res ja era com: «Que la gent que la gent que s'opera és una venuda...» I aleshores penso: «Soc jo, que soc una venuda? Soc jo, que soc gilipolles? I aleshores arribo allà i soc súper borde i aleshores la gent es rebotava amb mi?» Jo dubto amb aquestes coses. No sé com dir-ho, no m'havia ni presentat i ja va ser... «Vale, no és culpa meva, encara no he fet res.» (Irina)

“[Dins la comunitat trans*] Es busca validar la gent que no s'opera, la gent que no vol transicionar. I aleshores, realment, si tu vas a un espai i el que es diu [repetidament] és «no transicionar és vàlid, no operar-se és vàlid», el missatge és «no fer-ho», encara que no es digui explícitament. Les veus que predominaven fa uns anys eren les de la gent que feia el contrari. Aleshores, entenc que el que passa ara és com una reacció; s'intenta validar la gent a qui afectaria l'altre tipus de discurs. No sé si m'explico.” (Irina)

La narració de les seves experiències va fer sorgir un nou tema de debat amb la resta d'informants, a qui se'ls va introduir el tema de manera resumida. L'Aren, en primer lloc, ho compara amb el tipus d'actituds d'algunes persones amb les que ha interactuat a través de Twitter:

“Tenen una mentalitat a vegades massa *woke*, per dir-ho d'alguna manera, que és com que no la pots cagar, perquè si la cagues se't tiren al coll. Potser dius una cosa que abans pensaves i ara ja no, o que realment ho dius per desconeixença, o pel que sigui. Pues ja... bueno... (gestos exagerats) Te cancelan en Twitter. I és com: «Tio, si realment he dit algo que està malament, m'ho expliquen, però es que aneu directament a la yugular». Que ho puc entendre per tota la merda que rep la gent trans cada dia i cada dia, però és que així la gent no aprendrà, i més si és gent del propi col·lectiu. Que li expliquis i et diguin «ah muy bien, me la suda», allà ja sí, però si els ho expliques i et diuen «ah, vale, voy a meditar sobre esto...».” (Aren)

Per altra banda, el Roger ho compara amb les seves experiències dins l'associació en la qual va estar involucrat:

“Nosaltres, quan venien nois a les reunions i trobades que havíem fet, mai parlàvem de les intervencions. Es parlava de les intervencions quan algú hi estava interessat. Però llavors en parlàvem potser d'una manera més terapèutica. «Amb aquest metge hi han hagut aquestes experiències. Tu pots anar-hi, si vols, però sàpigues que té aquests antecedents. Aquest metge

ha fet aquestes intervencions...». I quan parlàvem d'això, sempre parlàvem de les persones que tu podies arribar a conèixer si era necessari, perquè et donarien la seva valoració. Jo mateix, després d'operar-me, mai he dit «ves i opera't» o «no t'operis», i tampoc he dit «fes-ho amb aquest metge». He parlat des de la meua pròpia experiència personal, però mai he intentat influir en ningú perquè prengués una decisió o una altra. O sigui, no ets ni més ni menys trans pel fet d'haver fet una operació o no haver-la fet.» (Roger)

“Entenc que la veu predominant que li arriba a la societat en general és «hormones», «operacions» i coses així, per assimilar-se a la persona cis del teu gènere. És un tema que, des de la comunitat, es vol contrarestar. I aleshores, el que jo sento és que ens veuen com a part. Al final, del que no s'adonen, és de que realment es forma una petita societat, també.” (Irina)

“«Si t'operes, està bé. I si no t'operes, també.» (Aren)

5.4.3. Percepció social

Per altra banda, en aquesta categoria s'han classificat tots aquells fragments en els que els informants comenten la percepció que tenen sobre com es desenvolupa la relació entre societat i comunitat trans* en l'actualitat. El tema sorgeix amb la resposta de l'Aren quan se li pregunta si creu que, socialment parlant, el *passing* i la transfòbia poden anar de la mà:

“Òbviament (riu). [...] Per la societat sempre serà important que t'adequis als motlles que ells ja tenen pensats, no? Per exemple: «Chica, pelo largo, tetas y femenina». En el meu cas, no es algo que em preocupi en excés. Al principi sí, perquè al principi, com que no has començat les hormones, vols canvis ja... Llavors, doncs potser vesteixes de manera més masculina. També cal dir que el tema del *passing* és molt més, però molt (emfatitza) més dur amb dones trans que amb nois trans. Però molt més.” (Aren)

“A veure, sincerament, la majoria de la gent crec que... Que si una persona és trans, doncs és trans, i ja. Però [si tens *passing*] és una barrera menys que tens, però per molta gent... La majoria de la gent que conec, sent cis, òbviament, soc la primera o segona persona trans que coneixen... Molta gent posa sobre tu moltes idees que ja porten. Si tens *passing*, doncs pots evitar això, o com a mínim pots apartar-te fins que ja et coneixen; ja saben que ets trans, doncs és una cosa més de tu, però no és alguna cosa que et defineixi.” (Irina)

La perspectiva que comenta la Irina és un dels punts clau per l'anàlisi de la relació actual entre comunitat trans* i societat. Aquest punt es reprendrà al llarg de la discussió dels resultats.

Per altra banda, el Roger destaca molt la importància de comprendre i saber explicar allò que una persona cisgènere pot no comprendre sobre les persones trans*, i ho complementa amb la importància de saber mantenir el cap fred i entendre que, malgrat la societat juga un paper en el procés identitari, no tot és social:

“A vegades has d’entendre reaccions que potser no ens agraden, però que formen part del tarannà de la persona que tens davant, no? I si és una persona tancada, doncs és tancada. I si és una persona oberta i ho entén tot, ho entendreà tot. I a vegades, també és contestar dubtes i fer entendre allò que es desconeix.” (Roger)

“A mi, que a vegades donem la culpa o que diem «és que la societat és un binomi: o ets home, o ets dona». No! Jo podia ser un home sense passar per cap de les intervencions, perquè la meva conducta social ja era masculina, però no era la societat que m’estava dient «escolta, fes-te aquests canvis perquè jo t’accepti». No. Una part sí, però l’altra formava part de mi mateix, perquè hi havia moltes parts, que socialment podien afectar, que jo les podia tapar. Llavors... No tot és social. Sí que hi ha una part social. Evidentment que hi és, però la resta és mental. Forma part d’un mateix. I ja no hi ha més volta. Per més que ho vulguem, no hi ha més volta. Som nosaltres com a persones.” (Roger)

“Jo crec que, ara, la joventut té molt clar que ell és ell, i ella és ella. Independentment de les seves condicions físiques. O sigui, és molt més fàcil desenvolupar-te, o desenvolupar la teva personalitat al 100% sense aquests estigmes. Evidentment hi haurà sempre una part de la societat que t’assenyalarà amb el dit, però t’assenyalarà a tu perquè ets trans, assenyalarà l’altre perquè és *gordo*, o assenyalarà l’altre perquè es pèl-roig amb pigues. Llavors, no és que aquest estigmes s’hagin deixat de tenir, però sí que s’han suavitzat moltíssim.” (Roger)

Per últim, el Roger acaba amb una reflexió sobre els avanços polítics i mèdics, al qual s’hi suma l’opinió de l’Aren:

“Jo diria que vam ser una generació molt afortunada, perquè abans de nosaltres hi havien hagut altres que havien patit, i havien patit molt. Havien patit la *Ley de vagos y maleantes*. Ells són els que realment van patir, i nosaltres vam tenir la sort de ser una generació que ens vam trobar unes condicions polítiques que ens eren favorables a fer alguns canvis. Si més no, a intentar-ho, no? I això va ajudar a que ens ajuntéssim totes les agrupacions que hi havia arreu d’Espanya, i les d’aquí Catalunya també, i lluitéssim per un projecte de llei. Penso que, dintre de tot, vam ser afortunats. I evidentment, sí que a partir d’aquí es van assentar unes bases legals per poder començar un procés que abans s’havia de fer d’amagat, que s’havia de passar per mans de metges, que a vegades eren metges... Que a vegades eren curanderos, a vegades no sabies ni el

que eren. I això va provocar que, sobretot, moltes noies passessin per unes intervencions que els van costar molt cares al llarg de la seva vida, perquè les va destrossar com a persones. És així. Es feien malament, les deixaven insensibles, tenies problemes urinaris... A vegades, la vagina que se'ls feia, la nova vagina que se'ls feia, doncs es tancava i no tenia les condicions que havia de tenir, infeccions... Hi han hagut moltes i moltes coses, no? I ara, pues bueno, pots anar a uns metges que també estan molt més ben preparats, coneixen molt bé els casos. I tens unes mínimes garanties, no?" (Roger)

“Hem anat avançant, però es el que dèiem. La vida es cíclica, i tots els avenços que ara veig com tornen a anar enrere (fa moviment de pèndol amb les mans), sobretot amb l’auge de les TERF... També quan volien aprovar la Llei Trans i, bueno, el *PPSOE*... (posa els ulls en blanc). És com que, per una part, sí que som més visibles, estem més acceptades dins la societat, però veig que a poc a poc això està tornant a anar cap enrere. O sigui, per una part, tenim moltes més ajudes, però per l’altra és com... (cara de disgust, torna a repetir el moviment de pèndol amb les mans). Però això es veu amb tot, va de la mà. Per exemple, l’auge de la dreta. Són coses que van de la mà i que es seguiran repetint al llarg de la història, per desgràcia.” (Aren)

5.4.4. Temes individuals

No hi ha dues vides iguals. Per tant, si bé moltes experiències de vida poden tenir trets comuns com els que s’han mostrat fins ara, també és necessari considerar aquelles vessants, esdeveniments i vincles que han caracteritzat uns determinats moments de la vida de les persones i que, en aquest cas, no són comuns entre elles.

Irina: imatge i entorn laboral

Al llarg de les dues entrevistes, la Irina destaca la seva participació en una agència de models com a activitat que va ser positiva en l’autoacceptació de la seva imatge física, malgrat no consideri que fer de model formi part el seu futur a llarg termini.

“[Fer de model] era una cosa que em cridava l’atenció, però no sabia com entrar. Llavors vaig veure que hi havia com escoles de model. Hi vaig anar. Em van començar a ensenyar a desfilat, a maquillar-me una mica, coses així. I al final, doncs anava fent així, anava fent algun desfile així de veritat... I poca cosa més, perquè va durar fins que va arribar el coronavirus. Eren fotogràfics i en públic, desfiles en públic. D’algun dissenyador; a veure, no és que fos res de l’altre món... Alguna tenda que volia... Doncs fer publicitat, bàsicament, feia un desfile. La veritat és que va estar molt bé. Em va ajudar a guanyar confiança, però bueno... Va durar el que va durar. Em va coincidir que vaig trobar feina de lo meu, i després, el mes que vaig entrar a la

feina estava molt cansada. No tenia tant de temps per fer altres coses, i després ja va arribar el coronavirus i ja ho vaig deixar. No sé si tornaré, però bueno, ja veurem. No és una porta que hagi tancat, però no és la meua vida. Tinc clar això.” (Irina)

Durant la segona entrevista, al preguntar-li pels cercles socials que van tenir alguna importància en la seva transició, explica que a l’agència de models va ser l’últim cercle social on va sortir de l’armari, però que l’efecte va ser positiu per ella:

“Quan ja hi portava uns mesos, em sentia, a vegades, que era menys... O que estava a un nivell per sota... I un dia, doncs, ho vaig explicar. Part de mi pensava que ja ho sabien, però va ser una sorpresa, així que em va ajudar a agafar confiança en mi i vaig perdre la por de sentir que sobrava o que era menys, la veritat és que em va anar bastant bé. Quan no se sap, tens l’avantatge de ser com una dona més... Però sé que és dur, perquè t’has de xocar amb molts gilipolles. Si ets trans i se’t nota, és un filtre... Saps què et dic? Quan li caus bé a algú, ja saps que no és gilipolles, almenys en aquest tema... Llavors, quan no se sap és com: «Estic construint la meua vida sobre una mentida que es pot ensorrar en el moment que ho sàpiguen?». I la reacció va ser molt bona, la veritat. Sorpresa, primer. I després, molt bé.” (Irina)

La Irina és la única informant jove que està en actiu en el món laboral, ja que l’Aren encara està estudiant. Tenint en compte les dades d’atur de les persones trans*, que es mouen al voltant del 80% (Forès, 2021), se li va preguntar si havia tingut mai cap problema a nivell d’entrevistes de feina, contractació i ambient laboral:

“No. No, no. Mai ho han sabut, i ja està. I, sincerament, no sé que passaria si es sabés.” (Irina)

Roger: entre bastidors del Congrés dels Diputats

El Roger va establir contacte amb l’Associació de Transsexuals Masculins de Barcelona a principis dels anys 2000. Aquest contacte el portaria, pocs anys després, al Congrés dels Diputats en el marc de les negociacions que culminarien amb l’aprovació de la llei que permetria la modificació del gènere en el registre civil (Ley 3/2007, de 15 de marzo, reguladora de la rectificación registral de la mención relativa al sexo de las personas).

“Al congrés vam picar moltes portes, vam tenir moltes reunions. I de les que vam tenir, efectives, en van ser la meitat. I l’altra meitat, les vam acabar de solventar amb una tasca a darrera del Congrés. Vull dir que... La política és això. [...] Hi havia molta gent que per memòria històrica se’ls hi devia. Eren moltes noies, sobretot, que havien passat la dictadura, que havien estat empresonades, que la Llei de vagos y maleantes les havia afectat i els ho havia fet passar

molt malament. Consideràvem que estàvem en un moment en el que, si aconseguíem la llei, aconseguíem que elles fossin reconegudes.” (Roger)

Dins aquest episodi de vida, el Roger destaca com la vida interior del Congrés dels Diputats i els entramats de la política mai van casar amb la seva personalitat. Explica com els repetits viatges entre Barcelona i Madrid, les llargues sessions de reunions, debats, negociacions i els entramats de la política entre bastidors van fer-li veure que la política no era el seu terreny:

“Jo anava molt per lluitar pel tema dels menors, però no hi va haver manera, perquè tocàvem altres temes. Entràvem en un debat molt més profund i hi havia molts sectors que no estaven d’acord amb aprovar-ho. Jo, el que demanava, sobretot, era l’hormona de retardament del creixement. Per mi era fonamental que aquesta hormona es pogués donar a les persones que començaven i que eren molt joves. Sobretot per lo que després... Seqüeles que et puguin quedar, no? I no... Ho vam deixar córrer. I la veritat és que va ser molt esgotador. Perquè, a més, ens ho pagàvem tot nosaltres... Van ser molt mesos, molts mesos, molts mesos... (to molt seriós i cansat, mira al terra). D’aquí a Madrid, de Madrid a aquí... fins que, *bueno*... (to llastimós) Al final es va aconseguir, però...” (Roger)

“També vam tenir molta sort que, per exemple, la Carla Antonelli era molt coneguda a Madrid. Això ens va obrir algunes portes. Justament al mateix moment, ella va entrar al PSOE. A mi em van oferir entrar a Esquerra Republicana i vaig dir que jo no estava fet per la política. Allà mateix, eh? Dintre el mateix Congrés dels Diputats, quan es va aprovar la llei, em van vindre d’Esquerra i m’ho van dir. El Jordi... No recordo el cognom. No me’n recordo. Ell estava *emparradíssim* que havia d’entrar a Esquerra. Dic: «No, mira, jo votaré a Esquerra, si fa falta. Però no vull, no estic fet per la política». I després de tot el que havíem viscut, tenia molt clar que no. Per davant és una cosa; per darrera n’és una altra. Es fan pactes fora del que s’ha parlat, i... No. Jo soc més de tu a tu. Recordo les primeres vegades, que anàvem amb el dossier. Anàvem amb una noia d’Andalusia i la Kim Pérez, que aquella... Té 70 i pico d’anys ara, eh? Dic «aquella noia», però... (somriu). I bueno, és que vam picar, i picar, i picar, i picar. I explicar-te, i escarrassar-te... I després t’adones de que et venen d’un partit, et venen d’un altre... «Jo t’aprovaré aquesta part del projecte, però aquesta part no, perquè tu no em vas aprovar no sé què... Jo t’apoiaré per aquí, però per aquí no...». I què estem fent?! Jo m’estic escarrassant per explicar-vos algo que vosaltres ja esteu pactant com ho fareu i com no?! I quan hi vaig tornar, vaig jugar a “la puta i la Ramoneta” com ells, però sent molt conscient de que hi anava amb un objectiu molt concret, i s’ha acabat. I és al que vam anar. Però va ser una època molt maca. De molta lluita, però molt maca.” (Roger)

Aren: les xarxes socials online com a pilar

L'Aren va començar narrant com va ser l'experiència d'assimilar que era trans*, arrel de les xarxes socials online, quan va veure un noi trans* a Instagram que penjava fotografies i vídeos mostrant les diferents fases per les que anava passant al llarg de la transició.

“Per mi [les xarxes socials] han estat un pilar fonamental (somriu). O sigui, jo realment no se què hauria fet sense les xarxes socials. Crec que ja t'ho vaig explicar, que em vaig adonar que era trans per un noi que seguia a Instagram. Després vaig fer-me Twitter, i allà és on he conegut el cercle trans en el que estic. I he après molt, allà. I he vist diferents vivències, diferents punts de vista. Aleshores, han estat com el meu refugi, per dir-ho així.” (Aren)

Més enllà de la sensació de refugi, el més important, comenta, són les persones que ha conegut a través de Twitter:

“A mi, sobretot, el que m'ha ajudat molt han estat les xarxes socials. Bueno, com ja t'he dit, al principi sobretot Instagram, però després vaig anar deixant Instagram i vaig acabar a Twitter. Allà vaig conèixer la meva actual parella, que també és un noi trans no binari. I bueno, també he conegut molt bons amics, allà. I no sé, tot i que hi ha moltes coses bones, la merda de Twitter (somriu) és que també hi ha moltes coses dolentes. Es la toxicidad hecha red social.” (Aren)

Aquesta última afirmació inicia el tema del *hate speech* a Twitter i com ell s'hi ha relacionat al llarg del temps:

“Al principi era com que sí que responia més [a tuits negatius]. I t'afecta més. Però ara és com... (pensa) Com que estàs tant acostumat que és como que te resbala, ya. És com... òbviament que afecta, no? Però passo. «Gritale solo a la pared», y ya está. Que griten solos. Bàsicament això (somriu), passar una mica, perquè si els respons, ja els estàs donant visibilitat i els estàs fent cas, que és el que volen, que els facis cas. És com el peix que es menja la cua. Que clar, tu els respons perquè el que han dit és una soberana gilipollez. Però clar, a ells se'ls infla més l'ego, per tant, ho tornen a fer més. I és com: «mejor déjalos gritar solos y ya está.» (Aren)

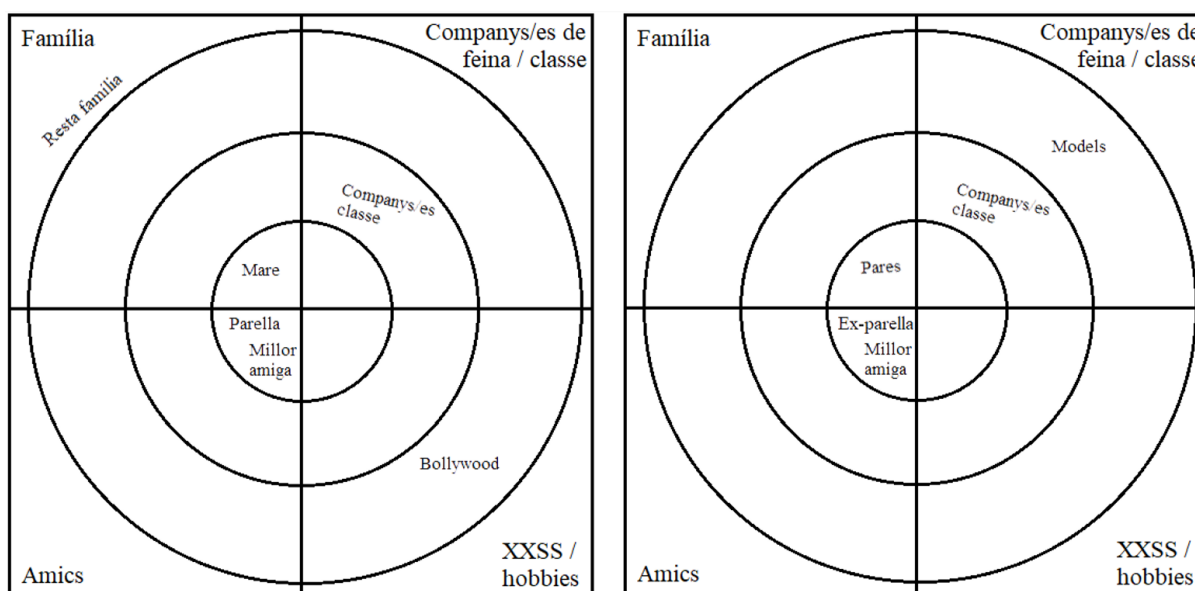
“Moltes, per exemple, el movimiento TERF este...bueno... (despectiu) en fin. Que moltes han arribat a tenir molta visibilitat perquè molta gent els cita els tuits en plan: «Esto que has dicho es una gilipollez, no sé qué». Sí, però donant-li a *retweet* ja estàs fent que més gent llegeixi la soberana gilipollez que acaba de dir i que, per tant, més gent es pugui sentir atacada; i és que és un cercle viciós... És que és millor passar! I jo, a vegades, encara peço de dir: «anda, tira a la cueva, neandertal», però és com... No sé, crec que es viu més feliç passant d'aquesta gent, la veritat.” (Aren)

Finalment, la conversa deriva cap a la relació entre xarxes socials online i activisme:

“Molta gent, al principi, les utilitzen per fer activisme, però al final acabes tant cremat, perquè és igual el que... Que pràcticament la gent ho escolten i els entra per una orella i els surt per l'altra. En canvi, una cosa que has dit tu, que te tot el sentit del món, i que a més és veritat perquè ho has dit tu i ets trans... Pues lo que he dit: per una orella i per l'altre, però diu el mateix una persona cis i: «¡Oooh que grandeee, gracias por hablar en nombre de la gente trans!». Y es que luego hablamos nosotros y sudáis de nuestro culo. És una mica que acabes passant. Jo, la majoria de gent que conec es queixen de les injustícies, en plan «hoy me ha pasado esto yendo a comprar el pan». I ser visibles. Vulguis o no, el ser visibles, pujar una foto, per exemple, sense samarreta sense estar operat pot ajudar molt a un noi que es sent malament perquè potser no es pot operar o potser no es vol operar i es sent malament perquè diu que no coneix nois trans amb tetes, saps? O sigui, el ser visible, vulguis o no, ajuda molt, i això és el que fa molta gent trans, ser visibles.” (Aren)

5.5. Anàlisi dels sociogrames

Després de comparar els sociogrames de les tres persones participants es poden realitzar alguns comentaris. La principal observació apreciable és que els cercles més pròxims, en els casos de l'Aren i la Irina, són els mateixos: els pares, la millor amiga i la parella (actual o passada):

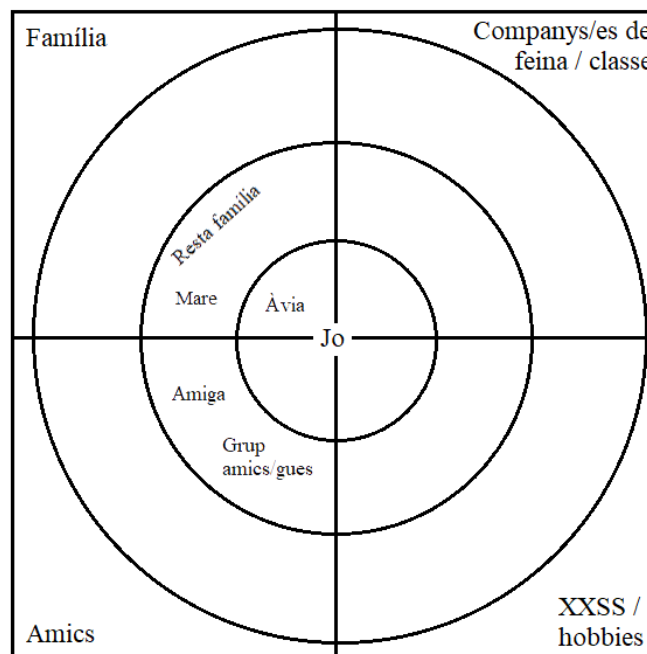

Sociogrames 1 i 2 - Sociograma de l'Aren (esquerra) i la Irina (dreta)

A més, l'Aren i la Irina també coincideixen estructuralment en els dos cercles següents. A l'intermig, coincideixen en la importància dels companys de classe que tenien en el moment de sortir de l'armari. En el cercle exterior, coincideixen cadascun amb un cercle social de lleure

o de tipus professional, però ambdós amb una certa relació artística. En el cas de l'Aren, es tracta del seu grup de ball d'estil Bollywood, i en el cas de la Irina, del grup de models amb el que solia treballar. Curiosament, també coincideixen indirectament en l'estadi més extern de cercle social: la resta de la família. En el cas de l'Aren, explica que qui va explicar la seva sortida de l'armari a la resta de la família va ser la seva mare, no ell. En el cas de la Irina, la resta de membres de la família no prenen importància en cap moment de la conversa.

Per altra banda, el sociograma obtingut a partir de la història de vida del Roger és força diferent:

Sociograma 3 - Sociograma del Roger

En el seu cas, ell centra el pes majoritari en sí mateix, creant una espècie de nivell 0 de cercle social en el que es mostra molt ferm en la seva descripció de la importància de l'autoconeixement i l'enfortiment d'un mateix. Més enllà, dins el primer cercle, de màxima proximitat o rellevància, només hi situa la seva àvia, a qui descriu com la persona més important de la seva vida.

Els següents cercles socials més immediats els descriu de forma conjunta. A part de mencionar per separat la seva mare i una amiga seva, descriu els rols de la família i els amics de manera grupal, i els atorga un nivell mig de proximitat. Més enllà d'aquests cercles, no menciona cap persona concreta que tingués una rellevància destacable en el moment de la sortida de l'armari.

A nivell global, és destacable la diferència de procedència de les persones que apareixen anomenades en els tres sociogrames, ja que l'Aren i la Irina són els únics que anomenen

persones conegudes gràcies a les xarxes socials online o bé en grups de socialització per persones trans*. A més, també coincideixen en que ambdós han tingut o tenen una parella que també és trans*. En canvi, el Roger no inclou cap altra persona coneguda a través de l'associació on va estar involucrat.

Aquestes similituds i diferències observades, però, no són concloents per poder establir una teoria de diferenciació generacional com a tal, ja que comptar només amb un o dos membres d'una generació sencera no es pot considerar empíricament representatiu. Una altra diferència clau entre les dues generacions és l'edat en la que van iniciar el procés de transició, ja que el Roger el va iniciar a finals de la trentena, mentre l'Aren i la Irina el van iniciar a principis de la vintena. Per aquest motiu, només tenint en compte aquests quasi vint anys de diferència d'edat en el moment d'iniciar la transició, ja és justificable que els cercles socials siguin radicalment diferents entre ambdós bàndols.

6. Discussió de resultats

Després de conduir l'anàlisi presentat en les pàgines anteriors s'ha pres la decisió d'estructurar la discussió de resultats en base a diferents àrees temàtiques que, en conjunt, donen resposta a les preguntes d'investigació formulades a l'inici. D'aquesta manera, en les següents pàgines s'han determinat dos grans blocs temàtics de discussió dels resultats. En primer lloc, es discuteix la relació entre la identitat de gènere, l'expressió de gènere i la percepció social del gènere, i com les tres persones informants dialoguen amb aquests tres elements. En segon lloc, s'analitza la importància dels referents en els mitjans de comunicació i les xarxes socials online en el procés de construcció i expressió de la identitat. Aquest segon bloc condueix a un breu apartat que planteja una reflexió sobre la tècnica de l'entrevista i com s'ideen les preguntes a formular. Finalment, a mode de petit *bonus*, s'exposen dos casos d'informació contradictòria descoberts durant la fase de revisió de literatura acadèmica per la realització del marc teòric.

6.1. Quantificar el gènere: semblar suficientment trans* per ser trans*

*Girls can wear jeans and cut their hair short.
Wear shirts and boots 'cause it's okay to be a boy.
But for a boy to look like a girl is degrading,
'cause you think that being a girl is degrading.*

Madonna, *What it Feels Like for a Girl*, 2000

Podem afirmar que un dels objectius bàsics del feminisme és transformar la percepció social de les relacions -o normes- de gènere.

Les característiques que s'associen a un o altre gènere venen determinades, quasi sempre, per l'absència o presència de trets concrets, ja siguin físics com de personalitat. Sovint, la imatge mental que socialment se'ns proporciona de les persones trans* és de, o bé una dona trans visiblement maquillada i amb els cabells llargs, o bé un home trans sense maquillatge i amb el cabell curt. Però... Què passa quan característiques com aquestes no es compleixen?

Identitat de gènere vs. expressió de gènere vs. percepció sociocultural de gènere	
“Vaig néixer amb genitals masculins, però la meua identitat de gènere és femenina. Si dic que de petita mai vaig jugar amb nines ni em vaig posar els vestits de la meua mare, o si no vesteixo mai amb faldilles ni em maquillo, quina credibilitat em donarà la societat com a dona?”	“Vaig néixer amb genitals femenins, però la meua identitat de gènere és masculina. Si dic que de petit mai vaig jugar amb cotxes ni em vaig negar a posar-me vestits o faldilles, o si decideixo portar el cabell llarg i pintar-me les ungles, quina credibilitat em donarà la societat com a home?”

Taula 1 - Exemple fictici de diferents característiques que poden causar contradiccions entre persones trans i societat. Font: elaboració pròpia*

Des d'una perspectiva filosòfica, viure al marge de la norma social d'allò que es considera masculí o femení, en certa manera, implica viure en base a la norma. Les afirmacions relatives a ser suficientment home o dona impliquen l'existència d'uns estàndards socioculturals d'allò que determina què és masculí i què és femení. En aquest sentit, el gènere pot ser entès com a mecanisme a través del qual es creen i prolonguen les nocions socioculturals d'allò masculí i

allò femení, però també es pot convertir en l'eina que permeti deconstruir aquests conceptes. En aquest sentit, es pot afirmar que tot discurs que pretengui reafirmar el binari home/dona com a única manera d'entendre el gènere està exercint un poder a través del qual redueix la possibilitat de pensar i viure en base a en alteracions d'aquest sistema binari (Butler, 2006).

Un debat a l'ordre del dia en la societat actual és el de l'argumentació i/o refutació del binarisme en tot allò que ens rodeja, des de la reivindicació de la neutralitat de gènere en publicitat de joguines, discussions sobre l'ètica de posar arracades als nadons assignats amb gènere femení al néixer o debats sobre la llibertat d'expressió corporal. Es pot exemplificar fàcilment observant els ideals de feminitat. S'han produït veritables discussions online i offline sobre quina imatge de feminitat produeix una dona cisgènere que no es depila, que no es maquilla, que no porta talons o que duu els cabells curts.

Seguint amb el mateix exemple, el resultat d'aquesta divergència en expressió de gènere, malgrat la identificació sigui la mateixa (dona/gènere femení), ha estat la tendència del feminisme que reivindica que totes les expressions de gènere són vàlides quan s'escullen lliurement (Zanghellini, 2020). Però què passa quan qui no es depila, maquilla o, en definitiva, no compleix estereotipadament amb la presumpció social de la feminitat és una dona trans*? Certes situacions en les que es troben sovint les persones trans* binàries fan pensar que la refutació del binarisme és una lluita apta per les persones cisgènere, però no per elles, ja que no es poden permetre “no assemblar-se al seu gènere”.

Les tres persones informants que han participat en aquest estudi tenen una identitat de gènere binària. En els casos de l'Aren i el Roger, masculina, i en el cas de l'Irina, femenina. A tots tres se'ls va formular la següent pregunta: “En algun moment en la teva vida quotidiana has sentit que no eres (o semblaves) suficientment trans* com per ser trans*?”. Les respostes obtingudes a partir d'aquesta pregunta van derivar en un debat sobre què determina el gènere i què no. Com s'ha vist al llarg de l'anàlisi, el Roger i l'Aren manifesten una realitat força diferent a la de la Irina pel que fa a la seva relació amb el *passing*. Aquest tema ha esdevingut el detonant d'un dels pilars d'aquesta investigació, malgrat no es tracta d'una diferència generacional, sinó de gènere, unida fortament a les contradiccions a les que són sotmeses les persones trans* i, en especial, les dones trans*.

“[...] va ser com molt capulla amb mi... De que si semblava un tio perquè no em maquillava... O coses així. A mi em va fer moltíssima ràbia.” (Irina)

Per altra banda, també s'ha observat que, en el cas que ens ocupa, l'Aren, al mostrar una expressió de gènere, a vegades, socialment ambigua, també es troba amb situacions en les que se li qüestiona el seu gènere.

“O sigui, una cosa és l'expressió de gènere, no? Que pot ser més o menys femenina. I en el meu cas, jo soc un noi trans binari. Creo (riu). Però per exemple, tinc bastanta pluma i duc el cabell llarg. I mai porto *binder*. Tinc poc pit; és com si en portés, pràcticament. Sempre vaig en pantalons ajustats... Molts cops, ara que vaig amb mascareta y no se ve la barba... Però això, per més de... forma «femeninament» (fa el senyal de cometes amb les mans) que em comporti -ho poso entre moltes cometes- noto que soc un noi, no?” (Aren)

“Tu, com a persona, et formes des del cervell, mai des d'uns genitals. T'atribueixen a una cosa o a una altra en funció d'això, però t'ho atribueixen des de fora. [...] La part interior som nosaltres, i la part exterior és el que la naturalesa ens ha donat. Llavors, el que passa és que l'interior i l'exterior no quadren. Però no quadren per mi. Pot ser que una altra persona sigui transsexual, sigui un home, i digui que no vol passar per aquestes intervencions, que sap el risc que tenen, i es quedi amb una vagina. No per això és menys home. No per això és més que jo, ni menys que jo.” (Roger)

La percepció social dels estàndards de gènere està estretament lligada a la persecució social del compliment estètic d'un conjunt de característiques en cada gènere binari. Això deriva en una espècie d'obsessió social pel *passing* al qual són sotmeses les persones trans*, en especial les dones trans* (Butler, 2006; Zanghellini, 2020). El tipus d'experiències que narra la Irina al llarg de les seves dues entrevistes en són una prova irrefutable. Com a proposta de línia d'investigació futura seria interessant estudiar quina relació sociocultural hi ha entre l'obsessió social pel *passing* de les persones trans* amb la transfòbia i, en conseqüència, el masculisme.

Aquesta última línia de pensament sorgeix d'una afirmació feta per una persona entrevistada en el documental *El camino de Moisés* (Barriga, 2003, 7:02):

“En el transexual masculino curiosamente, claro, pasa de mujer a hombre. Que realmente lo que pasa, es que suele ser como mejor considerado, porque al fin y al cabo lo que hace es subir un escalafón dentro de la escala, no? De la escala de valores. Entonces, suelen no tener tantos problemas, por ser macho, por ser un tío, pues está mejor visto que ser una mujer.” (Ferran)

Segons aquesta afirmació citada, l'anomenada "escala de valors" seria la següent:

↑	Home cisgènere	Persona no binària amb expressió
	Home trans*	de gènere predominant masculina
	Dona cisgènere	Persona no binària amb expressió
	Dona trans*	de gènere predominant femenina

Taula 2 - Escala de valors inspirada en l'afirmació d'en Ferran, entrevistat en el documental *El camino de Moisés*, afegint les identitats no binàries. Font: elaboració pròpia

Aquesta afirmació citada serveix per vocalitzar una percepció social que, malgrat pertànyer a un documental estrenat fa quasi vint anys, encara avui es podria considerar força vigent i seria interessant d'analitzar en el marc d'una possible investigació futura.

6.3. Referents i visibilitat

“«Clar, jo ja veia coses rares. Però clar, si tu no en parlaves, doncs jo tampoc». I vaig dir: «Doncs clar, és la posició que tots tenim. És molt còmode. Tot allò del que no es parla, si tu vols, no existeix»” (Roger)

Al llarg de totes les entrevistes s'ha tractat a fons el tema de la construcció de la identitat. La hipòtesi amb la qual es va iniciar aquesta investigació era que la generació jove es recolza més en les xarxes socials online com a font de visibilitat i de referents. No obstant, la realitat de les tres persones entrevistades ha servit per reconduir el tema dels referents des d'una altra mirada.

És interessant observar com el Roger i l'Aren, malgrat pertànyer a generacions diferents, van tenir una experiència d'emmirallament similar amb un referent conegut a través d'una pantalla. En el cas del Roger, tot comença amb el visionat d'un documental:

“Quan jo vaig començar, no hi havia gaire... Feia poc temps que s'havia passat un documental per TVE que es deia *El camino de Moisés*. I en aquest documental, jo vaig trucar a la tele fins que ho vaig aconseguir. [...] Automàticament m'hi vaig posar en contacte, amb el Moisés. I de seguida va estar encantat de que pugés cap a Barcelona. Llavors hi havia molt pocs nois transsexuals. Si més no, que fossin visibles.” (Roger)

El camino de Moisés és un documental emès l'any 2003 a TVE com a part del programa Documentos TV (Barriga, 2003). Tracta la història d'en Moisés, un dels primers homes transsexuals visibles a nivell espanyol.

Il·lustració 6 - Fotograma extret del documental *El camino de Moisés* (Barriga, 2003)

Es considera el primer documental enfocat exclusivament a homes transsexuals, produït en un context social en el qual el concepte *transsexual* s'associava culturalment per defecte de manera quasi exclusiva a la dona transsexual. El Roger explica la importància que va prendre per ell el fet de conèixer en Moisés i descobrir el Grup de Transsexuals Masculins de Barcelona, gràcies al documental:

“Hi vaig anar, i de seguida hi va haver molta química. Però moltíssima! I jo vaig anar-hi dos diumenges per ensobrar un *panfletos* que tenien per allà, i el tercer diumenge ja estava dirigint una reunió. Bueno, i ja va ser un pas molt important. [...] des d'allà, al començar a fer xerrades, vam fer moltes trobades amb associacions de noies i ens vam anar bellugant. I vam convidar varis metges que feien intervencions. Entre ells hi havia l'Ivan Mañero, hi havia el doctor Cabanyes, hi havia metges estrangers, sobretot d'Alemanya i algun altre de Suïssa. I així vam anar fent trobades, des de fer jornades sobre transsexualitat. I a partir d'aquí, vaig anar coneixent més gent, i anar veient com anaven les intervencions i com no. I a partir d'aquí va ser quan vaig decidir qui volia que m'operés i qui volia que portés tot el meu procés.”

Allà, no només seria on el Roger continuaria el seu procés d'autoconeixement, sinó que també és on s'origina el seu vincle amb l'activisme, que el portaria fins al Congrés dels Diputats a

lluitar pel projecte de llei. El cas del Roger és destacable, ja que la seva experiència en activisme no es limita només a la política, sinó que també ha participat en varis programes de televisió i ha col·laborat amb l'Hospital Clínic de Barcelona. És un exemple que serveix per exposar la relativa facilitat que hi havia a principis dels anys 2000 per sobresortir públicament en un sector amb molt poca visibilitat.

Per altra banda, per l'Aren van ser determinants les xarxes socials online. Comenta que les dues xarxes socials online que han estat més importants per ell han estat Instagram i Twitter. Precisament, a Instagram hi va trobar el referent que marcaria l'inici del seu procés identitari:

“Vaig començar sobretot a dubtar quan jo seguia [a Instagram] a un xaval trans. [...] Jo veia els canvis que ell anava fent. Va començar a hormonar-se, anava canviant la veu, etc. I jo el mirava a ell, i deia: «Hòstia, és que jo també ho vull per mi». I allà va ser quan em vaig asseure a parlar amb mi mateix: «A ver, no es muy normal (riu). O sigui, no entra dins la norma, la *cisnorma*, que tu, si veus una persona que s'està hormonant... Que tu també ho vulguis per tu mateix quan se suposa que (somriu) tu no ets d'aquell gènere.» (Aren)

La persona que l'Aren descriu és l'usuari d'Instagram @hugodevargass, un noi trans que destina gran part del seu contingut a expressar la reivindicació de l'expressió de gènere lliure i la deconstrucció del reglament de gènere tal com el descriu Judith Butler (2006).

Il·lustració 7 i 8 - Exemples de publicacions d'Hugo de Vargas. Font: Instagram @hugodevargass

En contraposició, el cas de la Irina és particularment interessant. Ens trobem davant una persona de 25 anys que no utilitza xarxes socials online de cap tipus.

Aquesta desconexió social, en el cas de la Irina, remet a les afirmacions sobre la pertinença a una minoria social quan el grup primari, la família, no hi té cap vincle (Gal et al., 2016). La Irina explica que mai va tenir cap contacte amb cap persona trans, ni amb cap persona LGTBIAQ+, fins a l'inici de la seva transició:

“M'és encara més difícil parlar amb algú si no veig la seva cara, així que realment no tenia ningú amb qui relacionar-me. De xarxes socials tenia un Facebook com mig abandonat i no el vaig tocar mai... Llavors, clar, això no era res. No coneixia ningú trans... Mai havia conegut... Crec que no coneixia ningú gai, tampoc.” (Irina)

Aquest fet la porta a explicar que el seu procés identitari fins la sortida de l'armari va ser molt pautat i cautelós:

“Moltes vegades he sentit que... Que he fet les coses com la idea tradicional de fer la transició, com casi d'amagat i arriba un dia i «ale, ja està». [...] La gent surt de l'armari en general abans... En canvi jo ho vaig tenir com... Durant pràcticament un any, que ho sabia la meua família i amics molt propers. Vaig anar transicionant, fins que al final... No sé, fins que sentia que ja semblava una noia i ho vaig començar doncs a viure també obertament. Això era la idea més de com es feia abans, però tampoc tinc molta idea...” (Irina)

Per comprendre l'experiència de la Irina és necessari remuntar-se a la seva narració, prèviament presentada durant l'anàlisi, sobre la pertinença a la comunitat trans* i el tipus de relació que hi ha tingut en el passat, en especial, quan parla dels grups de Trànsit.

Les històries de vida de la Irina i l'Aren són un clar exemple dels dos discursos principals dins la comunitat trans* en l'actualitat. Per una banda, la Irina expressa la voluntat i necessitat d'assolir el *passing* com a puntal de la transició. Per l'altra, l'Aren expressa la no necessitat de fer-ho.

En aquest sentit, Ringo (2002) parla sobre els estats físics de les persones trans* com a forts components determinants de l'experiència vital. Argumenta que la corporalitat física de les persones trans* té fortes implicacions per la naturalesa d'altres identitats que es distingeixen, ja sigui totalment o en part, a través de les diferències corporals.

Moltes de les identitats socials basades en edat, gènere, ètnia o diversitat funcional tenen components físics i fisiològics diferents. Les persones amb diferents corporalitats experimenten

el món de manera diferent, sovint de manera significativa i determinant a nivell vital. Tenint en compte que les diferències físiques poden ser una part important de com les persones es donen sentit a sí mateixes i al seu món, la corporalitat pot ser un dels factors més en els processos de creació de la identitat social (Ringo, 2002). En aquest sentit, es pot afirmar que cada persona trans* tindrà una experiència d'identificació social diferent en funció de com decideixi projectar el seu cos, i la lliure decisió d'escollir en quin punt es vol situar és essencial per l'autodeterminació individual, sigui quina sigui.

6.4. Com et puc entendre? Preguntes necessàries i innecessàries

Quan s'ha presentat la història de vida com a metodologia s'ha parlat de les possibilitats que ofereix aquesta disciplina per fer sortir a la llum nous temes d'investigació. Per aquest motiu, aquest estudi culmina amb la idea emergent d'una possible investigació futura centrada en analitzar com s'ideen les preguntes a formular en una entrevista i quina utilitat real tenen per la investigació, per la persona entrevistada i pel públic receptor de la investigació en sí.

Al finalitzar l'última entrevista, a cada informant se li va formular la següent pregunta: "Com t'has sentit al llarg d'aquestes entrevistes?".

D'aquesta pregunta final es deriva, de manera més o menys indirecta, un tema que seria interessant desenvolupar més a fons en una nova investigació. La resposta que s'ha repetit ha girat al voltant de la idea "no has fet les preguntes típiques":

“A més, he notat que aquestes preguntes han estat bastant més interessants de les que s'acostumen a fer. Has anat a aprofundir més en punts que la gent passa molt per alt. Ens quedem més en aquella part superficial i més social i anem menys a la part personal, i tu has inclòs les dues parts molt ben conjugades a dintre.” (Roger)

“No has fet les típiques preguntes de «te vas a operar?»” (Aren)

Aquest fet porta a reflexionar sobre quines són les preguntes típiques i quines no ho són. També fa reflexionar sobre quines preguntes se'ls hauria d'estar fent a les persones trans* si a nivell social es persegueix aconseguir una igualtat absoluta. Al seu torn, això porta a reflexionar sobre com el periodisme, els mitjans de comunicació i fins i tot alguns ens investigadors veuen i tracten les minories sexuals. En el cas del col·lectiu trans*, preguntes com "com et deies

abans?" o preguntes que pretenen que aquella persona expliqui com desenvolupa les seves relacions sexuals amb la seva parella son usuals, però no necessàries des d'un punt de vista identitari. Són preguntes la resposta de les quals està obertament al servei del públic cisgènere en qualitat de xafardeig, però que no aporten una explicació qualitativa significativa sobre què vol dir ser trans* en el context històric i social en el que es desenvolupa l'entrevista.

Argumentar la importància del tractament mediàtic que reben les persones trans* ha estat motivat per les experiències narrades per un dels informants, el Roger, en el marc de la seva aparició en el programa *Don Francisco presenta* (Univision, 2010), un *talk show* emès en una televisió estatunidenca de parla espanyola, Univision.

Visionant el programa, i partint d'un punt de vista estrictament periodístic, es pot afirmar que el Roger i la resta d'homes transsexuals entrevistats en aquell programa van ser presentat de manera sensacionalista a través del tipus de preguntes que se'ls formulaven, però també a nivell visual, mitjançant un càiron com el que es veu a continuació i que ha estat censurat manualment per privacitat:

Il·lustració 9 - Fotografia on apareix el Roger, de l'entrevista *Fueron ellas y ahora son ellos* dins el programa *Don Francisco presenta* (Univision, 2010)

6.4.1. La qüestió del *deadname*

“Coneixes algú i li preguntes «et vols operar el nas?». No sé, és que ho veig pràcticament al mateix nivell. Que clar, la disfòria hi juga un paper, però és com...(aixeca les espatlles). Per què? O sigui: Per què!? És pur morbo. O preguntar-te: (posa veu innocent) «Ai, com et deies abans?». A veure, jo no tinc cap problema amb el meu *deadname*, però aquestes coses no es pregunten (riu). És que no aporta res.” (Aren)

Es poden apreciar certs aspectes no positius en el contingut de les entrevistes i documentals que se segueixen perpetrant al llarg del temps. La qüestió del *deadname* sembla que encara és una de les assignatures pendents dins el conjunt d'informacions que no s'haurien de preguntar. El recurs de recórrer a aquest nom s'ha utilitzat tradicionalment en els mitjans de comunicació per introduir les persones trans* en el marc d'entrevistes televisades i documentals. La justificació per a utilitzar aquest recurs pot tenir una certa lògica. A nivell psicològic, una persona comprendrà més fàcilment una realitat que li és desconeguda si se li presenta en forma d'“abans vs. després”. El fet de poder establir una comparació entre dos moments enmig dels quals ha succeït un canvi facilita la comprensió de la realitat actual d'aquell element que s'està presentant. Això, sumat al fet de que atribuir una sola paraula -un nom- a cada una de les dues realitats facilita la comprensió, fa que el recurs del *deadname* sigui, encara avui, utilitzat àmpliament.

La contraposició dels dos noms està estretament unida a la contraposició dels suposats dos gèneres de la persona trans*. Dic “suposats” en el sentit de que aquesta informació sol ser presentada a l'audiència sota el format “nom anterior = gènere anterior; nom actual = gènere actual” sense considerar que, en primer lloc, mai va existir el “gènere anterior”. Aquesta fórmula pot ser aplicada de manera explícita, però també implícita, tenint en compte que la utilització del *deadname* ja implica l'assumpció d'un gènere. En altres paraules, el recurs periodístic-cinematogràfic del *deadname* és utilitzat com a drecera mental. Una drecera mental o *mental shortcut* és una manera d'agilitzar processos mentals amb la intenció d'ajudar les persones a solucionar problemes o a aprendre conceptes nous. Aquestes dreceres mentals pretenen simplificar problemes o conceptes a través d'ignorar altres informacions més complexes, ja sigui de manera conscient o inconscient (Lim, 2020).

Això ens porta, de nou, a les afirmacions de Judith Butler (2006) sobre la prolongació de les estructures de gènere: tot discurs que pretengui reafirmar el binari home/dona com a única manera d'entendre el gènere està exercint un poder a través del qual redueix la possibilitat de

pensar i viure en base a alteracions d'aquest sistema binari. En el cas que estic argumentant, la utilització del *deadname* en forma de drecera mental funciona en un sentit cognitiu de cara a una audiència no familiar amb el col·lectiu trans*, però en el procés de facilitar-los la comprensió d'una realitat, els crea i perpetra la idea pressuposada de que una persona trans* és sempre un abans i un després, i que la identitat de la persona post-transició és diferent a la persona pre-transició, quan no és així.

Un exemple recent molt clar es pot observar en el documental *Me llamo Violeta* (Parramón i Fernández, 2019). Al llarg del documental, es demana als progenitors de Violeta que parlin sobre com era ella abans de fer la transició. Per a fer-ho, els demanen que utilitzin el *deadname* de Violeta. En un punt a mitja entrevista, la mare de Violeta demana posar en pausa l'entrevista per expressar de manera contundent la violència interna que li suposa utilitzar un nom que ja no està en ús i que no representa la identitat de la seva filla, i es nega a seguir utilitzant el *deadname*⁶. Aquest és un moment clau d'aquest documental, que expressa de manera molt clara i simple el tipus de respecte que se li ha de proporcionar a qualsevol persona tractant-la pel seu nom i no un altre. La contradicció emocional a la que es veu sotmesa la mare de Violeta és producte de la idea mediàtica de que Violeta és el després d'un abans que ja no existeix, quan en realitat Violeta ha existit des del seu naixement.

6.5. Legislació, medicina i acadèmia: contradiccions actuals

Vull finalitzar aquesta discussió de resultats amb dos breu comentaris sobre algunes contradiccions amb les que em vaig creuar mentre conduïa la revisió de literatura. És necessari comentar que aquests dos casos que presento a continuació s'escapen dels objectius d'aquest estudi. No obstant, la rellevància que prenen per la vida pràctica de les persones trans* fa que sigui necessari dedicar-los uns paràgrafs.

6.5.1. Polèmica dins el sistema sanitari català

Com s'ha comentat, la porta d'entrada a l'atenció sanitària específica (més enllà del primer contacte a través dels CAP) és el Servei Trànsit. No obstant, fins la fundació d'aquest servei

⁶ No s'ha pogut localitzar el documental online per citar ni el minut ni les paraules exactes de la mare de Violeta, ja que un temps després de ser emès dins el programa Sense Ficció de TV3 va ser despenjat de la seva pàgina repositori i no s'ha pogut recuperar per cap altre mitjà.

l'any 2012, l'entrada es feia a través de la Unitat d'Identitat de Gènere de l'Hospital Clínic de Barcelona.

A dia d'avui, la Unitat d'Identitat de Gènere (UIG) segueix estant a càrrec de bona part dels procediments quirúrgics que es practiquen a Barcelona degut a l'expertesa dels seus professionals, però cal comentar un fet que afecta l'experiència d'algunes de les persones trans* que hi són ateses, ja que aquesta unitat de l'Hospital Clínic ha estat objecte d'algunes crítiques durant els últims anys. Oihan Iturbide, biòleg i fundador de Next Door Publishers, una editorial dedicada a la divulgació científica, descriu la seva experiència en una entrevista per al diari Ara (Pou, 2020) de la següent manera:

“Per accedir al tractament hormonal vaig respondre el que aquella persona volia sentir, però aquest tracte és denigrant. A més, hi ha molta gent jove que no ho gestiona així i acaben sent obligats a viure uns mesos amb la nova identitat sense cap tractament ni canvi de nom, cosa que implica un deteriorament de la seva salut mental. I això és violència estructural”. (Oihan Iturbide)

El procediment al qual es refereix Iturbide s'anuncia en la pàgina web de la UIG, on s'especifica que, per tal de prosseguir a poder rebre almenys una cirurgia de reassignació sexual, una persona trans* ha de complir el següent requisit:

“Posseir un certificat expedit per un psiquiatra que acrediti el diagnòstic de transsexualitat real (requisit legal indispensable per realitzar la intervenció). Aquest certificat es deriva d'una anàlisi psicològic-psiquiàtric i de l'acceptació del rol del sexe contrari per part del o la pacient durant un llarg període de temps, en el qual la persona ha de comportar-se, vestir-se i canviar el seu nom (si no ho ha fet ja) adequant-lo al sexe al qual vol pertànyer.” (Barnaclínic+, n.d.)

De manera complementària, a la mateixa pàgina web s'hi pot llegir la següent definició de "transsexualitat":

“Transsexualitat o trastorn d'identitat de gènere⁷ són paraules sinònimes i s'utilitzen per descriure malestar greu o disfòria amb el sexe de naixement. La transsexualitat es manifesta per un desig de viure, vestir i ser tractat/a com a membre del sexe contrari.” (Barnaclínic+, n.d.)

⁷ Aquest cas ens porta a reprendre el discurs de Judith Butler sobre l'eradicació de la disfòria de gènere del DSM i els canvis en polítiques socio-sanitàries partint del fet que la diagnosi de la disfòria de gènere, en l'actualitat de la majoria de països occidentals, funciona com a instrument que permet accedir a ajudes i estatus (Butler, 2006).

Aquests dos fragments citats entren en conflicte amb els actuals models d'atenció a les persones trans* a Catalunya. En primer lloc, al document *Implantació del model d'atenció a les persones trans en l'àmbit del CatSalut* consta el següent:

“El sistema sanitari públic ha de garantir que totes les persones que s'autoidentifiquen com a persones trans són ateses sense cap discriminació, fet que comporta la no exigència de cap diagnòstic clínic, entre ells el de disfòria de gènere, com a requisit per a l'atenció en salut.”
(CatSalut, 2017)

Aquest document s'empara en la llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, on a el primer punt del tercer apartat de l'article 16 declara com a línia d'actuació:

“Vetllar perquè la política sanitària sigui respectuosa amb les persones LGBTI i no tracti directament o indirectament la condició d'aquestes persones, especialment transgènere i intersexuals, com una patologia.” (LLEI 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia)

Aquesta contradicció entre la informació de la pàgina web de la UIG i el protocol de CatSalut i la Llei del Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya és un exemple puntual que permet assenyalar el debat, encara existent, sobre mala praxis en l'assistència a persones trans* a la UIG, i del qual Iturbide és partícip en la declaració citada uns paràgrafs més amunt.

D'aquesta manera, tenint en compte la llei i el protocol de CatSalut citats, es pot observar que la definició de “transsexualitat” proposada a la pàgina web de la UIG és errònia en varis aspectes. En primer lloc, el terme “trastorn d'identitat de gènere”, com s'ha comentat durant la descripció de la terminologia utilitzada en les diferents edicions del DSM, es va eliminar dels manuals amb la publicació del DSM-5 (American Psychiatric Association, 2013). En segon lloc, la definició presenta els termes “transsexualitat” i “trastorn d'identitat de gènere” com a sinònims. En tercer lloc, l'afirmació de que “transsexualitat” i “trastorn d'identitat de gènere” (sinònims en aquesta definició) signifiquen “malestar greu i disfòria amb el sexe de naixement” constitueix l'afirmació de que totes les persones transsexuals senten malestar greu i disfòria a causa de la seva identitat de gènere, donant peu a l'afirmació indirecta de que totes les persones transsexuals pateixen un trastorn. Aquesta definició, doncs, es basa en conceptes i criteris diagnòstics obsolets des de 2013 per la pròpia American Psychiatric Association, i que entren

en conflicte directe amb la Llei 11/2014 segons la qual no es pot tractar, directa o indirectament, la identitat de les persones trans* com una patologia.

6.5.2. Citar o no citar: quan el *hate speech* ve de dins l'acadèmia

Per últim, vull finalitzar aquesta discussió de resultats amb un breu comentari sobre algunes investigacions amb les que em vaig creuar mentre conduïa la revisió de literatura. Quan s'entra en l'estudi de temes de gènere i/o LGTBIAQ+ resulta complicat, a vegades, decidir sobre la validesa d'estudis que, malgrat estar fets per investigadors de cert renom dins les seves disciplines científiques, formulen conclusions, si més no, curioses de comentar:

“In 2014, Dr. Paul McHugh wrote in *The Wall Street Journal* about this research, “Most shockingly, their suicide mortality rose almost 20-fold above the comparable non-transgender population. This disturbing result has as yet no explanation but probably reflects the growing sense of isolation reported by the aging transgendered after surgery. The high suicide rate certainly challenges the surgery prescription” (Fitzgibbons, 2015).

“In fact, gender dysphoria—the official psychiatric term for feeling oneself to be of the opposite sex—belongs in the family of similarly disordered assumptions about the body, such as anorexia nervosa and body dysmorphic disorder. Its treatment should not be directed at the body as with surgery and hormones any more than one treats obesity-fearing anorexic patients with liposuction.” “The treatment should strive to correct the false, problematic nature of the assumption and to resolve the psychological conflicts provoking it. With youngsters, this is best done in family therapy (McHugh 2014)”. (Fitzgibbons, 2015).

El que aquests estudis no contemplen, però, és la perspectiva intrínseca de les persones trans*. Com a entitat a la recerca d'una acceptació individual tant a nivell personal com social, les persones trans* poden (o no) voler sotmetre's a alguna cirurgia de reassignació sexual. Els anteriors investigadors semblen estar ometent un principi bàsic: els motius reals per voler fer la transició, únics, personals i intransferibles.

D'aquesta manera, afirmar que les persones trans* que han passat per una reassignació tenen vint vegades més instints suïcides que la resta de la població, sense considerar si les seves necessitats socials de pertinença als seus cercles socials immediats han estat satisfetes posteriorment a la reassignació, és no estar afrontant el conflicte des del nucli. Aquests estudis atorguen una validesa exclusiva a la cirurgia de reassignació com a indicador de pertinença a un grup sense tenir en compte aspectes psicosocials bàsics relatius al funcionament dels grups

socials i, sobretot, sense considerar que una persona no és solament un cos físic. Seria interessant examinar les expectatives personals de les persones trans* abans i després d'una reassignació, i com aquestes es veuen satisfetes, ignorades o denegades. Per altra banda, una manera complementària, però igualment interessant, de tractar aquest índex de suïcidi seria comparar la prevalença de pensaments suïcides en persones trans* abans i després de la reassignació.

M'agradaria proposar una reflexió final. Considerem per un moment només la població trans* que ha passat per una reassignació social, física i legal de gènere. La disconformitat de gènere (no necessàriament disfòria de gènere) experimentada prèviament a la transició motiva una persona a fer la transició. Fins a quin grau l'acceptació social de la seva validesa com a persona és un motiu per a fer la transició? Fins a quin punt sent que després del trànsit és més acceptada per la societat? Aleshores, la pregunta real que hauríem de formular és: la societat veu realment diferent una persona trans* abans i després de la seva reassignació quan se sap públicament que és trans*? La percepció general de que tot el que importa és el *passing*, intentar que totes les persones encaixin conceptualment en un o altre marc preestablert i, a més, qüestionar si quan no hi encaixen són "suficientment trans* per ser trans*" és altament discriminatori i nociu física, mental i culturalment, tant per a les persones trans* com per les persones cisgènere, i em condueix a afirmar un fet radical però que, després de tot l'exposat en aquestes pàgines, considero vàlid: la deshumanització social de les persones trans* passa per saber que existeixen però sense saber què fer-ne ni com lidiar-hi.

7. Conclusions

Aquest projecte ha partit de l'objectiu d'estudiar les diferències i similituds entre la construcció de la identitat de dues generacions de persones trans*. Aquesta construcció de la identitat ha estat analitzada des del punt de vista social, a través dels seus cercles socials més pròxims en el moment de sortir de l'armari. Si bé en un estadi inicial de la investigació es contemplava la comparació generacional, la naturalesa de la mostra d'estudi ha facilitat que l'anàlisi giri més al voltant de les experiències de la generació actual, contrastant-les amb les de la generació major.

Una de les principals conclusions a les que s'ha arribat en aquesta investigació és que el canvi de paradigma social que ha portat l'expansió de les xarxes socials online va molt més enllà del seu efecte en la creació de vincles interpersonals. En termes generals, s'ha observat que el tret

diferenciador generacional es troba més en el procés de construcció de la identitat (previ a la sortida de l'armari) que no pas en l'experiència de sortir de l'armari com a tal. Aquesta està estretament lligada a l'impacte dels referents en mitjans de comunicació i xarxes socials online en la formació i expressió de la identitat (Ringo, 2002; Gal et al., 2016).

Per altra banda, pel que s'ha pogut observar fins ara, una sortida de l'armari a finals de la dècada de 1990 i una al 2017 no difereixen gaire a nivell d'acceptació per part dels cercles socials íntims. No obstant, el que sí que canvia és com es creen els cercles socials que no formen part de la família ni de l'entorn físic immediat. En el cas de les dues persones informats joves, han remarcat en diverses ocasions la gran importància de tenir amistats i/o parella que pertanyin al col·lectiu trans*, i emfatitzen la importància de les xarxes socials online i de les agrupacions presencials per a persones trans* en la creació d'aquest tipus de vincles (Gal et al., 2016). Aquest és el punt de convergència entre els principis de la viralització i la importància social dels mitjans de comunicació (Broder et al., 2003; Gross, 1998) amb la recerca personal d'un col·lectiu amb qui compartir qualitats i experiències que pot quedar lluny del nucli familiar (Gal et al., 2016). La principal diferència observable vers la persona entrevistada de més edat és que, malgrat haver tingut també relació amb el col·lectiu al llarg de la seva sortida de l'armari i transició, aquesta relació estava molt més unida a l'activisme que no pas al procés de construcció de la identitat.

En aquest sentit, la principal conclusió que es pot extreure en base a les dades obtingudes és que la major diferència generacional en la relació persona trans* - comunitat trans* està estretament relacionada amb l'estadi de formació de la identitat de la persona trans* en el moment en que estableix contacte amb la comunitat. S'ha pogut observar que el format de contacte que es podia establir en el passat (associacions presencials) requeria una recerca d'informació prèvia, ja que rarament una persona arribava a contactar amb una associació sense saber del cert (o com a mínim tenir la sospita) de que era trans*. No obstant, en la generació jove es pot observar, a través d'un dels testimonis, que en l'actualitat no és en absolut necessari ésser conscient de la pròpia identitat per accedir a la informació, és més: la pròpia informació estesa és la que arriba sovint a la persona trans*. La diferència principal està, doncs, en les facilitats d'accés a la informació: en el passat s'havia de buscar activament per varis mitjans, però en el present és la informació la que, sovint, et troba a tu (Greijdanus et al., 2020). En aquest sentit, es pot afirmar que l'activisme, en tots els seus formats, està donant els fruits pels quals ha treballat.

Per altra banda, en aquest punt és important parlar de les limitacions que ha tingut aquesta investigació, començant pel concepte de saturació d'informació:

“La fase analítica termina cuando las entrevistas apenas aportan algún valor añadido al conocimiento sociológico del objeto social. Para alcanzar el punto llamado de «saturación» del modelo hace falta tiempo y/o un trabajo en equipo. Según mi experiencia, lo que más tiempo lleva no es la aparición de recurrencias empíricas: éstas, a poco que se haya elegido un objeto de dimensiones restringidas, llegarán rápidamente ya desde los primeros relatos de vida. Lo que más tiempo lleva es captar sus verdaderos significados y expresarlos en términos justos, lo cual quiere decir, en principio, en términos sociológicos.” (Bertaux, 2005, p. 54)

En aquest projecte, en tractar-se d'un Treball de Final de Màster, els recursos no han permès dur a terme una investigació amb informants suficients com per arribar a experimentar una saturació d'informació. No obstant, en el marc temporal i acadèmic disponible s'ha preferit apostar per fer una delimitació d'estudi bàsic però respectant l'aplicació metodològica en totes les fases de la investigació. Gràcies a això, s'han pogut observar diverses línies d'experiències de vida que es desenvolupen al llarg de les dues generacions presentades, algunes pròpies de cada generació, algunes pròpies del gènere, i algunes que es mostren com una experiència comuna que es manté al llarg dels anys.

M'agradaria remarcar la vinculació d'aquesta investigació amb el camp de la comunicació social. La decisió d'utilitzar tècniques d'investigació qualitatives tan laborioses com la història de vida parteix de la comprensió d'una realitat: si la clau per entendre un col·lectiu sembla que passa per comprendre'n primer les experiències individuals que, sumades, conformen una trajectòria vital similar, aleshores és necessari començar a investigar des del propi individu en profunditat.

La metodologia utilitzada s'ha escollit per la seva vessant individual, que permet descobrir patrons socials i conductes tipus. En especial, centrant-nos en la naturalesa de la comunitat trans* és molt important que, per entendre com es comporta socialment a nivell comunitari en l'actualitat, entenguem com es comporten els individus a nivell individual, què els motiva a buscar interacció amb determinades persones pertanyents a determinats cercles socials, i sobretot quins efectes tenen aquestes interaccions en la seva vida quotidiana.

Com s'ha comentat a l'inici d'aquest treball, els objectius acadèmics a assolir eren tres. No obstant, l'objectiu que prima sobre tots ells és la inclusió. Amb aquesta investigació, el meu objectiu principal ha estat posar de manifest les principals diferències que existeixen entre la

generació de persones trans* que han realitzat recentment o estan realitzant en l'actualitat la transició de gènere i una generació que la va realitzar fa aproximadament vint anys, per tal d'entendre i fer entendre quins canvis han succeït, quins beneficis ha portat el pas del temps, i també quins perjudicis.

Aquest projecte ha nascut, també, de la voluntat de posar de manifest fins a quin punt el progrés generacional comporta un progrés social i polític, i també com genera un sistema intercomunicat entre individu i societat en el qual un s'alimenta de l'altre i viceversa. L'expansió de les xarxes socials online ha facilitat que totes les veus emeses tinguin oportunitat de ser escoltades (Greijdanus et al., 2020). El concepte de viralització que he apuntat en les pàgines anteriors es pot aplicar en aquest punt, en tant que podem afirmar que la unió de moltes veus amb un mateix missatge sempre destacarà més que aquelles que no siguin tant nombroses, i alhora és més fàcil per l'individu associar-se amb un grup quan percep que hi ha moltes persones amb qui comparteix trets concrets. Després d'aquestes pàgines, doncs, puc concloure que l'anàlisi de l'impacte de totes aquestes interaccions entre individu, societat i comunitat trans* per tal de descriure la realitat actual d'aquesta porció de la població ha estat satisfactori.

“Jo crec que, ara, la joventut té molt clar que ell és ell, i ella és ella. Independentment de les seves condicions físiques. O sigui, és molt més fàcil desenvolupar-te, o desenvolupar la teva personalitat al 100% sense aquests estigmes. Evidentment hi haurà sempre una part de la societat que t'assenyalarà amb el dit, però t'assenyalarà a tu perquè ets trans, assenyalarà l'altre perquè és *gordo*, o assenyalarà l'altre perquè es pèl-roig amb pigues. Llavors, no és que aquest estigmes s'hagin deixat de tenir, però sí que s'han suavitzat moltíssim. Penso que es valora molt més, o socialment es valora molt més, a la persona que el seu aspecte físic; i d'això, un altre exemple molt clar són les persones que van tatuades. Abans, o eren mariners, o eren lladres... Socialment eren una lacra, pel fet únic i exclusiu de portar un tatuatge. Avui dia tothom porta tatuatges, no? I llavors, la forma de mirar-t'ho és totalment diferent. Penso que la mirada cap a la transsexualitat... penso, eh? I espero no equivocar-me: també canviarà.” (Roger)

8. Bibliografia

American Psychiatric Association. (1994). Gender identity disorder. In *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (4th ed.). American Psychiatric Publishing, Inc.

American Psychiatric Association. (2013). Gender dysphoria. In *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). <https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596.dsm14>

Anderson, A. D., Irwin, J. A., Brown, A. M., & Grala, C. L. (2019). “Your Picture Looks the Same as My Picture”: An Examination of Passing in Transgender Communities. *Gender Issues*, 37(1), 44–60. <https://doi.org/10.1007/s12147-019-09239-x>

Atclibertad. (2018, January 03). Atenció a la salut de les persones trans Catalunya. Retrieved June 17, 2021, from <https://atclibertad.wordpress.com/2018/01/03/atencio-a-la-salut-de-les-persones-trans-catalunya/>

Atenció primària BCN. (2018, January 11). Servei d'atenció a les persones trans*. Retrieved June 17, 2021, from <https://atencioprimariaicsbcn.wordpress.com/transit/>

Austin, A., & Goodman, R. (2017). The Impact of Social Connectedness and Internalized Transphobic Stigma on Self-Esteem Among Transgender and Gender Non-Conforming Adults. *Journal of homosexuality*, 64(6), 825–841. <https://doi.org/10.1080/00918369.2016.1236587>

Barnaclínic+. (n.d.). Unidad de Identidad de Género. Retrieved June 17, 2021, from <https://www.barnaclinic.com/ca/identitat-de-genero/>

Bertaux, D. (2005). *Los Relatos De Vida: Perspectiva Etnosociológica*. Bellaterra S.A. Ediciones.

Broder, A. et al. (2003, October 28). Graph structure in the web. Retrieved January 29, 2021, from <https://www.cis.upenn.edu/~mkearns/teaching/NetworkedLife/broder.pdf>

Butler, J. (2006). *Deshacer el género*. Paidós.

Cambridge Dictionary. (n.d.). Deadname. In *Cambridge Dictionary*. Retrieved June 6, 2021, from <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/deadname>

CATALUNYA. «Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia». *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, núm. 6730 (17 octubre 2014).

CatSalut. (2017). Implantació del model d'atenció a les persones trans en l'àmbit del CatSalut (14/2017). <http://hdl.handle.net/11351/3275>

Cavalcante, A. (2016). "I Did It All Online:" Transgender identity and the management of everyday life. *Critical Studies in Media Communication*, 33(1), 109–122. doi:10.1080/15295036.2015.1129065

Crespo, I.; Moreno, C. (2016). "Los efectos de la comunicación política en el comportamiento electoral", en Sánchez Medero, R. *Comunicación política. Nuevas dinámicas y ciudadanía permanente*. Madrid: Tecnos, pp. 55-84.

Feixa, C. (2018). *La imaginación autobiográfica las historias de vida como herramienta de investigación*. Editorial Gedisa.

Fitzgibbons, R. P. (2015). Transsexual Attractions and Sexual Reassignment Surgery: Risks and Potential Risks. *The Linacre Quarterly*, 82(4), 337–350. <https://doi.org/10.1080/00243639.2015.1125574>

Forès, L. (2021, February 15). "Si es nota que ets transsexual, no et contracten". Ara. https://www.ara.cat/economia/transsexual-llei-trans-atur_1_3871695.html

Gal, N., Shifman, L., & Kampf, Z. (2016). "It Gets Better": Internet memes and the construction of collective identity. *New Media & Society*, 18(8), 1698–1714. <https://doi.org/10.1177/1461444814568784>

Gómez-Gil, E., Trilla García, A., Godás Sieso, T., Halperin Rabinovich, I., Puig Domingo, M., Vidal Hagemeyer, A., et al. (2006). Estimación de la prevalencia, incidencia y razón de sexos del transexualismo en Cataluña según la demanda asistencial. *Actas Esp Psiquiatr*, 34, 295–302.

Greijdanus, H., de Matos Fernandes, C. A., Turner-Zwinkels, F., Honari, A., Roos, C. A., Rosenbusch, H., & Postmes, T. (2020). The psychology of online activism and social movements: relations between online and offline collective action. *Current Opinion in Psychology*, 35, 49–54. <https://doi.org/10.1016/j.copsy.2020.03.003>

Gross, L (1998) Minorities, majorities and the media. In: Liebes T and Curran J (eds) *Media, Rituals and Identity*. London: Routledge, pp. 87–102.

Haimson, O. L. (2020). Challenging “Getting Better” Social Media Narratives With Intersectional Transgender Lived Experiences. *Social Media + Society*. <https://doi.org/10.1177/2056305120905365>

Herrera Pastor, D. (2016). Aportaciones metodológicas a la investigación biográfica, relacionadas con el procesamiento y la organización de los datos. *Cuestiones Pedagógicas*, 25, 145–160. <https://doi.org/10.12795/cp.2016.i25.11>

Ley 3/2007, de 15 de marzo, reguladora de la rectificación registral de la mención relativa al sexo de las personas.(2007) Boletín Oficial del Estado, 65, de 16 de marzo de 2007, paginas 11251 a 11253

Lim, A. (2020, August 27). Heuristics: The Psychology of Mental Shortcuts. Retrieved from <https://www.thoughtco.com/heuristics-psychology-4171769>

LLEI 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgèneres i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia. (2014) Boletín oficial del estado, 281, de 20 de noviembre de 2014, páginas 94729 a 94748. <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2014-11990>

Molina, J. L. (2001). *Análisis de Redes Sociales: una introducción*. Barcelona: Edicions Bellaterra.

Platero, R. (. (2014). Metáforas y articulaciones para una pedagogía crítica sobre la interseccionalidad. *Quaderns De Psicologia*, 16(1). doi:10.5565/rev/qpsicologia.1219

Pou, T. (2020, September 18). La inclusió de la transsexualitat al sistema sanitari, una tasca pendent. Ara. https://www.ara.cat/ciencia-tecnologia/inclusio-transsexualitat-sistema-sanitari-pendent_1_1051660.html

Pujadas, J. (2002). *El metodo biográfico: El uso de las historias de vida en ciencias sociales*. Madrid: Centro de investigaciones sociológicas.

Ringo, P. (2002). Media roles in female-to-male transsexual and transgender identity formation. *The International Journal of Transgenderism*, 6(3), Retrieved from https://cdn.atria.nl/eazines/web/IJT/97-03/numbers/symposion/ijtvo06no03_01.htm

Ryan, L., Sales, R., Tilki, M. & Siara, B. (2008). Social networks, social support and social capital: The experiences of recent Polish migrants in London. *Sociology*, 42: 672-690.

Stroumsa, D. (2014). The State of Transgender Health Care: Policy, Law, and Medical Frameworks. *American Journal of Public Health*, 104(3). <https://doi.org/10.2105/ajph.2013.301789>

Tognini-Bonelli, E. (2001). *Corpus linguistics at work*. Amsterdam: J. Benjamins.

Tomicic, A., Martínez, C., & Rodríguez, J. (2020). Using the Generic Model of Psychotherapy to Develop a Culturally-Sensitive Approach to Psychotherapy With Sexual and Gender Minority Patients. *Frontiers in Psychology*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.599319>

Zanghellini, A. (2020). Philosophical Problems With the Gender-Critical Feminist Argument Against Trans Inclusion. *SAGE Open*. <https://doi.org/10.1177/2158244020927029>

Videografía:

Barriga, C. (Directora). (2003). *El camino de Moisés* [Documental]. Documentos TV. TVE

Parramon, M. & Fernández, D. (Directors). (2019). *Me llamo Violeta* [Documental]. Polar Star Films

Univision. (2010). Fueron ellas y ahora son ellos. *Don Francisco presenta*. broadcast, Miami, Florida.

9. Annexos

9.1. Guions d'entrevista

Guió d'entrevista: Primera fase d'entrevistes

La primera fase d'entrevistes, com s'ha comentat durant la descripció de la metodologia, és força lliure, i s'espera que l'informant sigui qui porti el relat amb comoditat. No obstant, les preguntes orientatives bàsiques que es van plantejar com a guió van ser les següents, podent adaptar-les en funció de cada relat a mesura que avançava l'entrevista:

1. Parla'm de tu. En l'actualitat, com és la teva vida?
 - a. A què et dediques?
 - b. Quines aficions tens?
2. Em podries parlar una mica de la teva vida en retrospectiva? Si vols, comença per la infància.
 - a. Preguntar per les diferents fases que hagi passat en funció de l'edat.
3. A quin any vas començar la transició?
4. Com descriuries el nivell socioeconòmic de la teva família / el teu?

Guió d'entrevista: Segona fase d'entrevistes

Les entrevistes d'aquesta segona fase es van dividir en dues parts, la primera de les quals tenia per finalitat tractar més a fons alguns temes apuntats en la primera entrevista amb cada informant. La segona part, en canvi, és comuna per tots, i està conformada per un conjunt de preguntes dissenyades per delimitar els cercles socials primordials de cada informant al voltant de la seva sortida de l'armari.

PART 1: Preguntes relacionades amb l'entrevista anterior

En aquest bloc, les preguntes s'han adaptat als continguts tractats en la primera entrevista amb cada informant. A mode de mostra, a continuació es pot llegir el guió de la segona entrevista del Roger, que es va realitzar per aprofundir en qüestions tractades en la primera sessió:

1. Fa uns dies vaig entrevistar una noia trans que es diu Irina, que té 25 anys. Durant la conversa va sortir el tema del procediment psiquiàtric que se solia fer a l'hospital Clínic, i li vaig parlar de tu. Vaig notar que el teu cas li generava molt d'interès, al ser un home trans que vas començar tot el procediment de transició a finals dels 90. En aquell moment em va venir al cap tot el tema dels models a seguir. Quan tu vas començar a sortir de l'armari, la gent en general era conscient de que la transsexualitat podia anar cap a les dues bandes (trans femení i masculí)?

2. Com es deia la televisió de Miami on vas anar? Recordes alguna dada per localitzar el programa?
3. Avui dia es parla molt del concepte *passing*. Saps què vol dir? (explicar-li si diu que no) Com d'important creus que és el *passing* avui dia?
 - a. Al llarg dels diferents procediments que has fet, com has percebut a nivell de vida quotidiana aquest “ser suficientment trans per ser trans”?
 - b. La gent solia preguntar-te gaire sovint per quines intervencions t'havies fet?
4. En general, l'observació que he anat fent entre la teva generació i la de transició actual o recent és que a la teva us va tocar assentar les bases pel que fa a l'activisme destinat a altres persones trans i alhora vas ser la primera línia d'impacte per la població general. Diries que és així? Com ho vas viure això? Vas tenir la impressió de que als 90 la opinió més general tenia la transsexualitat estigmatitzada?
 - a. Ara, en canvi, sembla que l'activisme va més dirigit a la validació d'aquelles persones trans que opten per no sotmetre's a intervencions mèdiques. Com ho veus, això?
5. Tema a part. Em vas estar explicant els procediments mèdics als que et vas sotmetre. M'agradaria saber com ha estat l'experiència mèdica en general que has tingut fins ara.
 - a. He llegit varis casos de discriminació mèdica en persones trans, sobretot a EUA. T'has trobat mai amb algun cas a nivell personal? Metges que no saben com tractar-te pel fet de ser trans, per exemple.
6. Última pregunta d'aquesta part: actualment quina relació tens amb les xarxes socials online?

PART 2: Delimitació de les xarxes socials

Explicació prèvia:

Ara et faré una sèrie de preguntes sobre els teus cercles socials i com d'importants van ser en el moment d'iniciar el teu procés de transició, començant pel moment de la sortida de l'armari. Aquesta “importància” pot ser tan pel efectes positius que vagi tenir, com pels negatius. Per cercle social entenem, per exemple, família, amics/gues, companys/es de classe o de feina, veïns/es, companys/es d'altres activitats de lleure, etc. Si en algun moment tens qualsevol dubte, no saps com respondre la pregunta o simplement no et sents còmode responnent-la, comunica-m'ho. D'acord?

BLOC 0: Què va significar sortir de l'armari / per tu què ha significat?

BLOC 1: La decisió

1. Si només poguessis anomenar una persona concreta que vagi tenir més importància en **la decisió** de sortir de l'armari, qui seria?
2. Aquesta persona va ser la única, o n'hi va haver alguna de secundària?

3. A quin cercle social teu pertanyia? (família, amics...)
4. Com descriuries el grau de recolzament que et van oferir?
5. Com de significatiu va ser per tu que aquestes persones ho sabessin?

BLOC 2: El procés

6. Si només poguessis anomenar una persona concreta que vagi tenir més importància en el **procediment** de sortir de l'armari, qui seria?
7. Aquesta persona va ser la única, o n'hi va haver alguna de secundària?
8. A quin cercle social teu pertanyia? (família, amics...)
9. Com descriuries el grau de recolzament que et van oferir?
10. Com de significatiu va ser per tu que aquestes persones ho sabessin?

BLOC 3: El després

11. Si només poguessis anomenar una persona concreta que vagi tenir més importància **després** d'haver sortit "completament" de l'armari, qui seria?
12. Aquesta persona va ser la única, o n'hi va haver alguna de secundària?
13. A quin cercle social teu pertanyia? (família, amics...)
14. Com descriuries el grau de recolzament que et van oferir?
15. Com de significatiu va ser per tu que aquestes persones ho sabessin?

BLOC 4: Xarxes Socials digitals

16. Actualment, quina relació tens amb les xarxes socials online?
17. Com et vas iniciar en el món virtual?
18. Participes en xarxes socials online de l'entorn trans*?

BLOC 4: Jerarquia de cercles

19. Quin cercle va ser el primer a qui vas explicar-ho a nivell conjunt? / Quin cercle va ser el primer en el qual més persones ho van saber?
20. Quin va ser l'últim?
21. Quines d'aquestes persones diries que van acabar sent el pilar fonamental per tu durant la transició a nivell global?
22. A quin/s cercle/s pertanyien?

9.2. Transcripcions

A continuació es poden llegir tres transcripcions de mostra, una per cada informant. S'ha seleccionat l'entrevista més rellevant de cadascú en base a la procedència dels fragments que han estat utilitzats al llarg de la fase d'anàlisi.

Aquestes transcripcions són literals. Per aquest motiu, apareixen frases deixades a l'aire, incompletes o aparentment inconnexes, a més de llenguatge col·loquial, barbarismes,

castellanismes i canvis d'idioma espontanis entre el català i el castellà. També es proporcionen acotacions entre parèntesi on, per entendre el significat de les paraules, es requereix saber els gestos físics que feia la persona. A més, en alguna ocasió, indicada entre claudàtors [], apareix alguna explicació necessària per entendre el context de l'acció que s'està desenvolupant.

Les entrevistes que s'han seleccionat són la de la primera fase de la Irina i el Roger, i l'entrevista de la segona fase de l'Aren, i estan ordenades cronològicament.

Irina: primera entrevista

Data de l'entrevista: dilluns, 19 d'abril de 2021, 18:00h.

Durada de l'entrevista: 45'

Entrevista realitzada per videoconferència a través de la plataforma Discord i enregistrada mitjançant software de gravació de sons interns i externs de l'ordinador (Audacity).

ANNA: t'explico una miqueta de què va el treball que estic fent, vale?

IRINA: hmm hmm (assenteix)

ANNA: bàsicament estic fent un estudi comparatiu de dues generacions de persones trans. Llavors estic comparant com és l'experiència de sortir de l'armari entre persones que van fer la transició als anys 90 i persones que l'estan fent ara o que l'han fet fa poc. Així, en general. I llavors, el que estudio en concret és com s'han relacionat aquestes persones amb el seu entorn social més immediat, ja sigui...doncs la família, amics, o xarxes socials online, per exemple/

IRINA: hmm (assenteix)

ANNA: /o sigui, quins sectors de la població han tingut més importància per cadascú, o sigui, com ha sigut l'experiència en aquest sentit.

IRINA: hmm vale.

ANNA: llavors, hmm (pensa)...No sé si t'ho vaig comentar, que en realitat això es compon de dues entrevistes, no només d'una. La d'avui és molt senzilleta, només és tipus biogràfic, et preguntaré una mica que m'expliquis...estil lliure, eh?

IRINA: sí, sí.

ANNA: ...doncs la teva vida, qui ets, a què et dediques...una mica de definició de tu mateixa. I llavors, el que sí que haurem d'acordar: hauria de fer-te una segona entrevista d'aquí un parell de setmanes, més o menys, un dia que a tu et vagi bé, no sé com ho tens...

IRINA: ha ha ha (riu) vale. D'aquí tres setmanes m'opero la cara.

ANNA: uau ha ha ha (riu). Vale. Quin dia?

IRINA: el 7 de maig

ANNA: el dia 7. Vale, tranqui. Ja m'ho muntaré perquè sigui abans. Si puc una setmana abans...

IRINA: a veure, si fos a partir del 7... [error en la captació d'àudio, parla de la zona que s'ha d'operar i diu que no és una operació gaire complicada] vull dir, no és res, és només això d'aquí (es toca el front).

ANNA: vale, vale. No, no et preocupis, intentaré que no et sigui conflictiu amb el post-operatori ni res, a veure. Bueno, ho anem parlant i anem acordant els dies. Si puc, doncs millor abans i ja està.

IRINA: sí, millor.

ANNA: vale. Doncs ja està. És només això, llavors l'entrevista d'avui sí que és molt lliure i és més de que m'expliquis coses més generals. I llavors el pròxim dia ja sí que serà una entrevista més de preguntes una mica més estructurades, vale?

IRINA: vale

ANNA: dit això, tens algun dubte, així en general?

IRINA: no, hmm (pensa)... no.

ANNA: vale, doncs podem començar ja. M'asseguro de que estigui gravant bé. Veig que sí. Doncs... vale. Si vols pots començar per dir... Qui ets, nom i cognoms, a què et dediques actualment, què és de la teva vida ara mateix...

IRINA: em dic Irina Antón Soriano. Tinc 25 anys (dubta). Sí. (riu) És que l'últim any ha sigut una mica...així... Soc enginyera industrial, treballo al [nom d'empresa censurat per privacitat] ara. Porto un any treballant, més o menys, un any i mig ja quasi. He sigut model, l'únic que ara tinc, bueno, quan va començar la pandèmia ho vaig deixar perquè el sector està inexistent ara i... La veritat és que ara no sé si tornaré, no sé si... No ho he pensat encara. I... Què més? No sé què més dir. No sé quant de representativa serà la meva experiència perquè... No sé, moltes vegades he sentit que... Que he fet les coses com... Com la idea tradicional de fer la transició, com casi d'amagat i arriba un dia i "ale, ja està", i... No sé com dir-ho. Dir-ho a poca gent, no deixar que la gent... No deixar-te veure tant com vols fins que sents que estàs... Emm... No sé, pues, no sé com dir-ho, o que ja no se't nota que ets trans o...

ANNA: Sí, ja t'entenc, ja t'entenc. Fins que et sents més còmode per començar-ho a explicar públicament.

IRINA: Clar, no sé, és que noto que amb gent de la meva edat... No gent de la meva edat, sinó la gent que transiciona ara, més o menys quan ho vaig fer jo, que ho vaig fer pel... 2017. Per aquesta època... És com que la gent...Emm... Al menos, amb mi, però clar, jo imagino també imagino que ja es veu com... Que al ser jo trans doncs que la gent ja confia en mi doncs llavors ja segurament... La gent surt de l'armari en general abans... En canvi jo pues ho vaig tenir com... Durant... Pràcticament un any... Sí, un any, que ho sabia la meva família i amics molt propers... Vaig anar transicionant, fins que al final... No sé, fins que sentia que ja semblava una noia i ho vaig començar doncs a viure també obertament. Això, que la idea era més de com es feia abans, tampoc tinc molta idea...

ANNA: Ahà (assenteix). No, és interessant perquè al cap i al a fi cadascú ho viu d'una manera completament diferent.

IRINA: pues jo vaig començar el 2017, o sigui ho sé des del... Fa quatre anys ja. Emm... Vale, més o menys al principi del 2017 vaig com acceptar que era trans... Sempre havia tingut... Com... Sensació de

que... No sé com dir-ho... De que seria més feliç sent una noia, que m'agradaria ser una noia... Sensacions així, però mai sense posar-li nom, mai sense prendre-m'ho com una cosa sèria... Sense donar-li cap importància... Ehm... Jo era bastant afeminada... Pues, fins als sis anys o així, de petita si que me'n recordo que aleshores els meus companys de classe van abusar sexualment de mi durant... Sis anys, crec, no, vuit anys... Des dels sis als catorze... Sí? Aleshores doncs cada cop em vaig anar posant més i... Em vaig com conformar més amb ser un noi... Almenys per una cosa que... No sabia dir-ho... Pues... (pensa) Que tinc la vida com partida de que la gent... Normalment, és com... O ja no tornaràs o et diuen buah no notaràs res... Aleshores jo clar, se'm notava de petita fins que vaig donar-me compte que em donava problemes i vaig intentar veure-ho reprimet. Aleshores... Sí, vaig notar casi com molt... com sempre intentar cridar lo mínim l'atenció lo mínim possible, ser lo més neutre possible, lo més... Ehm... Tampoc és que volgués semblar molt masculí, sinó simplement molt... La forma de no cridar l'atenció.

ANNA: Sí, passar desapercebuda, bo?

IRINA: Ahà, sí (assenteix). Suposo que això influeix en la forma de portar la transició.

ANNA: sí, sísi, segurament, sí.

IRINA: I, Bueno... (pensa) Aleshores, al principi del 2017 em vaig donar compte, va ser una sensació molt lliberadora pues al principi doncs... Doncs acceptar que tenia futur, que valia la pena viure perquè fins aleshores no havia tingut la sen... La sensació que no tenia cap interès en la meua vida. Aleshores vaig tenir un petit moment de felicitat que em va donar por (somriu) quan em vaig donar compte de tot el que tenia per davant... Aleshores em vaig començar a obsessionar amb quin passing tindria quan transicionés... Perquè per mi era importantíssim pos no cridar l'atenció i viure la meua vida com una persona més. Me'n recordo que vaig passar uns mesos bastant... En els que no ho vaig dir a ningú, era com, em media compulsivament parts del cos en plan els hombros, el tòrax... Coses així, per tenir l'idea de quines cosses doncs no podia canviar en la transició perquè mira al final la cara a males doncs la podia operar, i al final ho acabaré fent, tot i que tampoc ho necessitava, però...

ANNA: hmm hmm (assenteix)

IRINA: Però clar, hi ha coses com els hombros o la forma del cos que sí que no es pot canviar, aleshores això si que em va començar a entrar al cap, em vaig obsessionar bastant, vaig agafar bastanta depressió, bastanta... (pensa) Al final vaig acabar com... Hmm.. Distorsionant com em veia, em veia com més gran del que era... Aleshores, uns sis mesos després de saber-ho li vaig dir a mons pares que... Que volia transicionar i que... I que no podia seguir vivint així... Vaig anar buscant una mica així de com fer-ho, perquè clar no tenia ni idea, jo... Una cosa que també he notat en diferència amb la gent de la meua edat... Hmm... Molta gent que és com molt marginada, molt tancada en la vida... En el dia a dia, sempre tenen com... Xarxes socials com molt obertes, gent en la que confia... Doncs per mi això també és impossible, jo... M'és encara més difícil parlar amb algú si no veig la seva cara, així que realment no tenia ningú amb qui relacionar-me. Xarxes socials tenia un facebook com mig abandonat i no el vaig

tocar mai... Llavors, clar, això no era res... No coneixia... Ehm... No coneixia ningú trans... Mai havia conegut... Crec que no coneixia ningú gai, tampoc.

ANNA: Uau!

IRINA: Crec que no... Però bueno, tampoc és que conegués molta gent (riu) així que tampoc... Sí, crec que no. Això, no tenia ningú que... Amb qui em pogués ni confiar una mica, saps? De tenir... No sé, un risc més calculat de “potser m'accepten” o “a veure qui em pot ajudar una mica a informar-me d'alguna cosa”... Pel metge... Vaig acabar a Trànsit, i al final ja va ser allà. Vaig començar la transició, em va costar un parell de mesos, crec prendre'm les hormones perquè... jo anava amb la por de que m'intentessin parar ... Perquè com que fins aleshores estava vivint de forma jo crec com bastant masculina i... Em feia por que em paressin, perquè era jo el que havia sentit. I aleshores al trobar-me que em van dir “Vale, sí, quan vols començar?” va ser com “Hostia”. (Amb to més alegre)

ANNA: (Riu) Sí, sí, m'ho han explicat, m'han explicat que passa això [a Trànsit]

IRINA: No sé, jo... Jo anava amb la mentalitat de que havia de convencer a la gent de que era trans i que mereixia fer... Pues començar la transició, però va ser al revés, va ser com... No sé, a mi per exemple si m'haguessin parat una setmana, si m'haguessin... Ehm... Dit una setmana de fer-me perdre el temps, hauria passat una setmana horrible de “necessito transicionar ja” hagués començat... Però al deixar-me fer-ho directament va ser com “Uau”.

ANNA: (somriu)

IRINA: No sé, va ser... Ehm (pensa)... I aleshores cap a l'octubre vaig començar les hormones, crec... Ehm... (pensa) Sí, vaig començar les hormones, tots els làsers que hi havia... Més o menys un mes després... Aquell temps va ser bastant dur perquè no sabia com quedaria, no sabia... Estava com bastant obsessionada amb el passing... Ehm... Vaig començar també a fer el canvi de la veu... Del logopeda. Realment no es que em molestés, però... Perquè no és que hagi canviat tant... Però sí que la força va perquè fos més greu, aleshores tenia un... Mentalment ho tenia bloquejat, la parla natural. I em va anar bé, no em va costar gaire esforç, però si tenia un bloqueig mental. No és que em molestés com era la meua veu, el que em molestava molt... Era que els primers mesos de la transició doncs... Hi ha pocs canvis, o... O tarden una mica en començar. Necessitava doncs tenir el control de... sentir que tenia el control de la meua vida i sentir que progressava i vaig començar amb això. I realment si m'hagués esperat un any a fer lo de la veu... No sé què hagués fet, no sé si després el logopeda... També, la meua millor amiga també li passa això de que té un bloqueig... Ho té mentalment bloquejat. Aleshores quan ja et comences a veure com vols... La teua veu ja comença a... Doncs a... alliberar-se una mica.

ANNA: Ahà.

IRINA: Potser m'hagués quedat una mica a mitges, no la tindria com ara, però... No sonaria greu ni com la força abans.

ANNA: Ahà.

IRINA: Aleshores... Recordo que va ser molt important per mi va ser allisar-me el pèl, perquè el tenia molt rissat, i llavors... No sé si has vist com és el cabell rissat al deixar-lo créixer...

ANNA: Hmmm.. No

IRINA: Vale, doncs primer creix cap a dalt.

ANNA: Ah...Uau!

IRINA: Aleshores, clar... Era molt... Em costava molt imaginar-me a mi mateixa com a noia, perquè portava un any deixant-me créixer el pèl...

ANNA: Sí.. Vale, clar, creixia a lo afro una mica, com si diguéssim

IRINA: Sí, bastant. Aleshores... No em veia. Va ser allisar-me i que em quedés doncs per l'hombro, això va ser molt important doncs per la meva imatge i la meva autoestima, la veritat. Hm... Què més? Aleshores cap al juny em vaig operar el nas i la nou [del coll].

ANNA: De quin any això?

IRINA: Això 2018.

ANNA: Ah, vale.

IRINA: El nas no és que em quedés molt bé, però bueno, és igual. Millor que abans. Fins aquell moment no havia pensat molt en la vaginoplàstia... No li havia donat gaire... No és que no li donés importància, però no era imminent, no era... No era una de les darreres preocupacions.

ANNA: Ahà (assenteix)

IRINA: Perquè clar mentre no tenia... Tota la resta sí que podia impedir veure'm com a noia, fins un em veia. Però els getinals que tinguis, realment, a mi no em va afectar en cap moment. No... No canvia tant com la gent et veu... Perquè no t'ho veu. No sé com dir-ho.

ANNA: Sí, clar.

IRINA: Aleshores sí em vaig donar compte de que... (pensa) De que tenia enveja realment... Quan sentia parlar de noies que ja s'havien operat... Em donava l'ansietat de que... De sentir que... Encara tenia coses per fer... I que tot el que havia guanyat realment era com... Havia com de renunciar a allò per fer-me la vaginoplàstia, perquè... Per fer-me la vaginoplàstia doncs s'han de deixar les hormones doncs durant pràcticament un mes... Tenia la sensació de tornar enrere, però ho vaig fer... Em vaig fer la vaginoplàstia quan portava un any... Vaig començar a mirar-ho quan portava sis mesos, aleshores va ser, clar... Deixar les hormones ara mateix ho passaria malament, però no tant... No pensaria "seré un tio"... Pensaria "em posaré gorda" o alguna cosa així, saps? Seria més... Menys dramàtic. (riu tímidament)

ANNA: Ahà

IRINA: Aleshores, bueno... Em vaig fer la vaginoplàstia, em vaig fer... Per culpa de fer-me la vaginoplàstia vaig desenvolupar anorèxia perquè per deixar les hormones i haver d'estar un mes i pico sense fer cap exercici... Vaig agafar molta por a menjar, molta por a engordar... A perdre el que havia aconseguit en aquest temps... Perquè em sentia bastant bé, però sentia això, que havia de fer un pas enrere per tornar a avançar. Em donava molta por no poder tornar al nivell al que estava. I aleshores ja recuperant-me de la vaginoplàstia i la pandèmia que m'ha deixat un any treballant i res més.

ANNA: Molt bé, ostres. T'expliques molt bé eh (riu) T'ho reconec de debò, que... Sí, sí.

IRINA: Bueno, així, així.

ANNA: (Riu)

IRINA: segur m'he oblidat de moltes coses, però...

ANNA: No, no, en essència és això. Ostres de debò, t'has explicat però súper súper bé (riu bastant). M'has deixat flipant, molt bé.

IRINA: (riu timidament)

ANNA: Doncs... Estava pensant si m'ha quedat alguna pregunta d'alguna cosa així suelta...

IRINA: Hm...

ANNA: Però es que tu mateixa ho has anat argumentant tot i has anat desenvolupant el relat, i...

IRINA: No però realment m'he deixat moltes coses, per exemple la meva relació amb la resta de gent trans...

ANNA: Ahà

IRINA: ... Ha sigut també una mica...Hm... Rara.

ANNA: En quin sentit?

IRINA: per exemple bueno, no havia tingut cap contacte fins que jo vaig començar. Ehm.. Aleshores, recordo quan vaig començar els grups de Trànsit... anava amb por de pensar... No sé, aquesta gent pensarà que m'estic burlant d'ells, que soc un noi, saps?

ANNA: Ahà.

IRINA: Però bueno, no, en cap moment no. Sempre em vaig sentir com... Sobretot al principi, tímida i tal, però sense cap problema. El que vaig començar a sentir és que... Hi ha gent que és com és la que és més vocal/

ANNA: Ahà, sí.

IRINA: /que expressa sentiments en contra de la transició o aspectes de la transició. Sobretot part de les operacions o això. Que en part ho entenc, de... Que la gent si es pot operar, es pot nosequé... Sempre lo mateix, saps? Ara què faràs amb el teu físic? Suposo que com a reacció de sempre parlar del mateix tema, és com.. Algo que està malament, com de vendre's... (pensa) Ehm...Això em va fer bastant mal perquè jo sentia, jo el que vull és que em vegin com una noia i ja està. Ens feien sentir com... que estaven mal vistes, ens feien... Que em veien com una venuda, o... Que realment... El que he notat és que la majoria de la gent, si parles amb ella diu lo mateix que diria jo, "sí, jo vull fer transició", o no... Però realment a ningú l'importa el que facin els altres.

ANNA: Exacte.

IRINA: sempre hi ha alguna persona que sí que és com molt més així, molt... Que sí que es fica en lo que fan la resta... Sigui a, sé què... Si parlem amb gent d'altres generacions et diran que era al revés (amb to humorístic). Que la gent que es ficava amb el que feia la resta, era gent que creia que no feia suficient o insistia que havien de fer més per transicionar... Jo el que m'he trobat és el contrari, suposo perquè aquesta gent ja l'han fet fora.

ANNA: (riu)

IRINA: És que realment és així, hi ha gent que... No sé si has estat en grups trans o..?

ANNA: No hi he estat, no. Conec gent, però mai he parlat en grup, diguéssim.

IRINA: A veure, és que et trobaràs que hi ha dos tipus de persones: gent que acaba de començar i la gent que porta tota la vida. El que passa es que hi ha molta gent que entra i llavors al cap d'un any es desconnecta completament de la comunitat trans, perquè és com que entra per fer un... Per agafar forces i seguir amb la seva vida. Jo entenc que hi hagi gent... Gent que porti tota la vida, que tingui com ressentiment o por de sentir que s'aprofiten de tu o que només estan per rebre i no per donar.

ANNA: Ahà, entenc.

IRINA: Hi ha ressentiment de tipus passing, de sentir pues que la gent que ha fet passing pot continuar amb la seva vida i la gent que no, no. Hi ha gent que té passing que intenta apartar a la gent que no perquè que li dona mala imatge o... No sé, tenim conflictes així.

ANNA: Sí.

IRINA: També passa que la gent que més necessita estar en la comunitat, que són la gent que té menys passing, són la gent que es queda allà i tenen... Són els que acaben tenint la veu perquè els altres se'n van. Llavors clar, jo el que necessitava... Jo sóc una persona que té molts dubtes, moltes pors i em costa avançar a vegades. Llavors clar, a mi que m'emputxis a fer algo, si no ho vol fer no ho faré. En canvi, si vull fer una cosa i m'intentes parar sí que m'entraran dubtes.

ANNA: Vale.

IRINA: per mi, per la meva forma de ser, això pues em feia més mal i aleshores el que vaig fer va ser que quan em vaig fer la vaginoplàstia vaig desconnectar completament de tota la comunitat menys de la meva ex nòvia d'aquell moment perquè necessitava no sentir-me jutjada. De la mateixa manera que algú que la seva transició no és binària li faria mal que l'estiguessin emputxant a fer-se sentir menys... Saps?

ANNA: Sí.

IRINA: en plan que si no fas això ets menys, si no fas això donaràs una mala imatge... A mi el que em feia mal és que cada vegada que intentés avançar se m'intentés parar.

[INTERVENCIÓ PER PROBLEMES TÈCNICS]

IRINA: Per on anava...Sí, que jo necessitava no sentir que em paraven, no sentir-me jutjada... Aleshores va ser com un... Parèntesis de desconnectar fins que m'operés, fins que sentís que havia acabat. Perquè clar, jo en aquell moment no portava ni un any amb hormones... La meva autoestima per realment no estava bé... Encara tenia complexes de "no ets suficient", i és clar, en aquell moment no volia sentir que estava traicionant a la gent o... Aleshores, el que sí vaig fer al grup Trànsit va ser deixar el meu contacte, per si alguna persona necessitava que l'ajudés al principi doncs que es possessin en contacte amb mi... Doncs això, individualment no he tingut problemes amb ningú... No sé, no és en plan de... Jo soc la bona i la resta estan com... no sé, no sé com dir-te... Em fa com cosa dir això a gent cis perquè és com... No vull parlar malament de la meva gent però...

ANNA: Sí...

IRINA: No és que siguin ni mala gent ni... I entenc com arriben a com estan... No sé com dir-ho...

ANNA: Vale, sí, sí. Jo entenc bastant el sentiment aquest de... De buscar el distanciament per... Per por a no poder-te mantenir la teva pròpia opinió i que l'opinió dels altres comenci a fer-te a dubtar de la teva pròpia a vegades... Això és un problema...

IRINA: Exacte...

ANNA: Si, ja entenc què vols dir...

IRINA: aleshores doncs, ja operada vaig començar a tornar a anar amb grups, a tornar a relacionar-me amb gent. Un cop vaig anar a un grup, i sense jo haver dit res ja era com “que la gent que la gent que s’opera és una venuda...” i aleshores penso “soc jo que soc una venuda?”. I aquestes coses... “Soc jo que soc gilipolles?” I aleshores arribo allà i soc súper borde i aleshores la gent es rebota amb mi? Jo dubto amb aquestes coses. No sé com dir-ho, no m’havia ni presentat i ja va ser... “vale, no és culpa meva, encara no he fet res” perquè, no, a veure, sí que hi ha gent pues... persones tansbinàries que ja han acabat la transició i que la seva actitud és com de tancar la porta darrera seu. “Jo ja he aconseguit lo meu, tot això es el vostre problema, si no podeu seguir el meu ritme, és que no sou trans de veritat...” I hi ha molta gent així. Aleshores, jo entenc que la gent es posi a la defensiva, però clar lo meu va ser un “no és que estigui sent així, no he tingut oportunitat de fer-ho encara”.

ANNA: clar, exacte.

IRINA: Llavors és una relació amb la comunitat una mica que no sé... que no acabo d’encaixar, no acabo de... sentir-me part, o... Hi pot haver molta gent que a nivell individual, tinc molts amics trans, moltes amigues trans ... però jo com per estar com en grups, o en reunions i coses així... no sé, no m’hi acabo de sentir còmode.

ANNA: sí, sí, sí, entenc. O sigui. Per fer una mica de resum a veure si ho he entès bé. En general, el que passa és que costa que se sentin diferents veus. Diferents/

IRINA: sí (assenteix)

ANNA: /tendències. No m’agrada utilitzar la paraula “tendència” però a vegades sembla que predomini molt una opinió potser i no es puguin sentir les dels demés, no?

IRINA: hmm, sí (assenteix) clar. Aleshores les veus que predominaven fa uns anys era la gent pues això, que feia el contrari, el mateix però cap a l’altra banda bàsicament. Aleshores, entenc que el que passa ara es com una reacció d’intentar validar la gent a qui afectaria l’altre tipus de discurs. No sé si m’explico.

ANNA: hmm (pensa). Més o menys, sí.

IRINA: es busca validar la gent que no s’opera, la gent que no vol transicionar. I aleshores, realment si tu vas a un espai i el que es diu és “no transicionar és vàlid, no operar-se és vàlid” aleshores clar, el missatge és no fer-ho, encara que no estigui explícitament el que es diu,/

ANNA: entenc.

IRINA: /implícitament és el que es transmet una mica.

ANNA: sí, sí. Ara sí que t’he entès.

IRINA: i no és que en cap moment es digui com... molt poca gent ha sigut de ... és molt difícil que ningú aixequi la veu de dir “escolta, això sobra”.

ANNA: sí, clar, la cosa seria canviar lleugerament la manera com s’emet aquest discurs. Més dir que “qualsevol experiència és vàlida”.

IRINA: hmm hmm (assenteix) sí.

ANNA: Dir “qualsevol experiència és vàlida” sona més neutre que dir “no operar-se és vàlid”, que...

IRINA: clar... entenc que la veu predominant que li arriba a la societat en general és pues: hormones, operacions... coses així per assimilar-se a la persona cis del teu gènere.

ANNA: hmm, sí (assenteix)

IRINA: És un tema que des de la comunitat es vol contrarestar-ho, i aleshores el que jo sento és que ens veuen com a part... no sé, marginada de la societat. Intenten anar a criticar a la gent que té menys poder. Però al final del que no es donen compte és de que realment es forma una societat també. Es clar si tu busques la teva opinió, clar es fa com el contrari però en petit...

ANNA: clar, ets com la minoria dins la minoria.

IRINA: clar, i realment doncs sí que he sentit a vegades de... no sé si hauràs vist: la típica persona trans que... és l’actitud de “no soc com les altres noies” però en trans de “sento que fujo més de la gent cis que la gent trans”, saps? No sé si ho hauràs sentit alguna vegada. Doncs és que algunes vegades sí, saps? De sentir que no tens més... perquè al menys la meva experiència s’assembla mes a l’experiència que es transmet a la gent cis.

ANNA: sí (assenteix)

IRINA: llavors el que entenc, imagino, és que la majoria de gent trans que entra a la comunitat ja tenen com una... han interioritzat aquest missatge que rep la gent cis sobre nosaltres d’operar-se, d’hormones, d’intentar no cridar l’atenció. Ser la versió de tu del teu gènere, saps? No sé com dir-ho. I aleshores, s’assumeix que com que aquest és l’ideal que ha rebut, s’ha de contrarestar perquè la gent que no és així també se senti còmode. Llavors clar, jo, que no havia estat en contacte amb la gent, amb ningú trans, ni havia interioritzat pràcticament res perquè ho havia viscut com... no va ser un rebuig, però era com un bloqueig mental de “cap aquí no”. No sé, perquè el rebuig també hagués estat donar-li importància.

ANNA: hm hm (assenteix)

IRINA: Era com... No sé, ho tenia com bloquejat. Llavors no em permetia informar-me ni formar-me cap opinió perquè, clar, sabia que si pensava massa en aquesta tema... perquè jo sabia que alguna cosa hi havia en mi. Doncs clar, jo no tenia cap imatge a darrera i sentir això doncs...

ANNA: tenies contradiccions internes.

IRINA: com jo ja havia vist què havia de contrarestar, el que jo vaig rebre va ser una cosa que no era bona per mi. Llavors això... aquesta distància ve d’això. D’acord?

ANNA: sí, sí, té lògica, oi tant. I a tot això, ara com estàs de salut, anorèxia, tot el que m’has explicat...?

IRINA: relativament bé.

ANNA: Bueno.

IRINA: a veure, d'anorèxia... ara estic menjant bastant. Però clar, el nadal va ser horrible. Bueno, tots els nadals son horribles (riu), perquè em fiquen molt menjar davant però en realitat no m'agrada res. Aleshores, com que he vist molt menjar davant la taula vaig tenir la sensació d'haver menjat molt; no he menjat res. Bàsicament em fico en un bucle d'obsessió de que m'ho he de menjar, però com que no m'agrada res tampoc menjo... i em va donar bastant fort fins el gener o així, que em vaig donar compte de que estava malament, de que m'estava afectant a la cara, que estava prima i em veia pitjor perquè tenia la cara demacrada. Llavors vaig començar a menjar més. I no sé com, em vaig trobar millor, però segueixo aprimant-me. La veritat és que no ho sé... Amb la pandèmia he perdut 5kg.

ANNA: Bueno.

IRINA: Ara està controlat, però si una setmana menjo molt, i aleshores dic "va, em vaig a pesar", vaig amb molta por a la bàscula, em peso i si em dona, hm... si ara em donés 65kg, que és el que pesava fa un any, em donarà una ansietat brutal i entraria una altra vegada en un episodi de no menjar.

ANNA: hmm clar, entenc.

IRINA: si estic menjant, i cada vegada peso menys... la veritat és que quan si em peso i veig un numero baix, més baix del que he vist mai, realment em fa feliç, i sé que és bastant poc sa, però bueno.

ANNA: hmm clar, entenc.

IRINA: no sé, sempre hi ha la temptació de dir "si ara peso 60kg, pues per què no en puc pesar un parell menys?"

ANNA: clar, sí si, entenc aquesta línia de pensament... I ara en l'actualitat tens relació amb la comunitat trans, o res?

IRINA: a nivell individual sí, perquè tinc contactes, però no.

ANNA: hm, vale, vale.

IRINA: Però ara ja és per les circumstàncies. I la veritat és que tinc ganes de tornar.

ANNA: tens ganes de tornar?

IRINA: sí, sí. Tenia ganes d'abans d'anar... quan vaig tornar, doncs seria el 2019, vaig tenir aquests problemes, però realment vaig estar bé amb la gent que vaig conèixer i tot. I ja vaig començar a treballar, i aleshores ja no tenia temps. I quan va començar la pandèmia, realment ja tenia ganes de tornar, però bueno.

ANNA: molt bé. Una última pregunta.

IRINA: sí, sí!

ANNA: Li faig a tothom aquesta pregunta. Aproximadament, com definiries el nivell socioeconòmic de la teva família i tal? Igual és difícil.

IRINA: és que és molt difícil, perquè... depèn de la teva... de la perspectiva.

ANNA: vale.

IRINA: mai m'ha faltat res i... avera. Els meus pares m'han pogut pagar la meva transició, i li han pogut pagar a la meva millor amiga. No sé com dir-ho. Anem bastant bé.

ANNA: hm. Vale, vale, sí. Diríem, bueno, mitja... mitja tirant a alta...

IRINA: és que no et sabria dir, perquè tothom diu que és classe mitja, bàsicament.

ANNA: (riu) ja, això és veritat. A vegades ens passa que tothom diu “jo soc classe mitja, jo soc classe mitja” i al final tots ho som i no sabem quina diferència hi ha entre uns i altres

IRINA: (assenteix)

ANNA: Bueno, que més... vius sola? Vius amb els teus pares...?

IRINA: no, visc amb els meus pares.

ANNA: vale.

IRINA: no havia treballat fins l'any passat. I clar, marxar ara tampoc és...

ANNA: no, si ara mateix no és gaire viable.

IRINA: no, no li veig el què.

ANNA: no, ara mateix tots els que ens plantegem fotre el camp de casa està una miqueta difícil. (riu)

IRINA: no, tinc pensat fer-ho en un curt-mig termini, però millor quan se m'estabilitzi tot, perquè marxar per tornar a casa...

ANNA: ja, sí, sí, ja t'entenc...

IRINA: no sé, no crec que em sentés bé

ANNA: haver de tornar, vols dir?

IRINA: hm (assenteix)

ANNA: sí, entenc. Vale, pues em sembla que ara sí que...

IRINA: vale.

ANNA: ara sí que se m'han acabat les preguntes de veritat. Moltíssimes gràcies per participar.

IRINA: a tu.

ANNA: i ja buscarem una data abans del dia 7. Intentaré tenir-ho tot llest.

IRINA: sí, quan et vagi bé.

ANNA: sí, jo et parlaré d'aquí una setmana o setmana i mitja i et proposo una data i, si et sembla bé, pues tirem. I si no, busquem un altre dia.

IRINA: vale, perfecte.

ANNA: vale, doncs moltíssimes gràcies.

IRINA: a tu!

Roger: primera entrevista

Data de l'entrevista: dijous, 21 d'abril de 2021, 17:00h.

Durada de l'entrevista: 45'

Entrevista realitzada presencialment al bar-restaurant del qual és propietari.

ANNA: Vale, doncs com t'he dit, avui l'entrevista és més de tipus biogràfic. És una miqueta més general. Llavors, al principi només voldria que diguessis nom, cognoms, quina edat tens... i després ja passaríem a parlar una miqueta de com es la teva vida actual. Vale?

ROGER: vale.

ANNA: doncs quan vulguis, això ja està gravant.

ROGER: sí?

ANNA: sí, ja te'n pots oblidar.

ROGER: vale, doncs. El meu nom és Roger Saumell Julià, i en l'actualitat tinc 55 anys.

ANNA: vale. A què et dediques en l'actualitat?

ROGER: a la restauració, des de fa molts anys. He estat molts anys administratiu, portant tema d'impostos especials, i després, doncs... (pensa) ho compaginava amb la restauració i al final ha estat en la restauració, on m'he quedat.

ANNA: hm, hm (assenteix). Això a nivell laboral. Llavors, en altres aspectes de la teva vida, en què et mous ara mateix?

ROGER: Bueno, ara en l'actualitat estic casat. Tinc un fill d'una relació anterior. I em moc en pocs espais. Una, perquè no ens ho permet el daixò [COVID-19], però sempre he estat col·laborant amb l'Hospital Clínic de Barcelona amb el tema de psiquiatria quan hi ha hagut un cas una miqueta complicat, sempre he estat per ajudar-los. Tema... temes més diguem-ne involucrats dins de lo que és a les associacions... Una vegada vam aconseguir el projecte de llei ja vaig deixar-ho. Vaig ser un dels que dintre l'associació de Barcelona doncs vam lluitar i vam estar al congrés, i vam estar fent coses perquè sortís. I en l'actualitat no faig res de tot això, vull dir... les aficions son llegir. M'agrada llegir, moltíssim. I el meu entorn, o sigui, la meva àrea de moviment és més que res la família, els amics i ja està.

ANNA: molt bé. El que em dius del Clínic...

ROGER: sí.

ANNA: casos concrets de psiquiatria? Però relacionat...

ROGER: normalment, el que succeeix és que, quan hi ha una persona transsexual que vol començar el procés d'hormonació, ha de passar primer per psiquiatria d'allà i ha de fer uns testos. I bueno, després hi ha teràpies de grup... N'hi ha d'individuals...I bueno, és el que s'acostuma a fer. A partir d'aquí, si es considera que no hi ha cap malaltia, sinó que purament es transsexualitat, doncs automàticament es donen les hormones.

ANNA: vale. Llavors a vegades dones suport en casos més complexes que hi pugui haver.

ROGER: sí, sí.

ANNA: vale, vale (assenteix). Molt bé. Quin any vas fer el trànsit?

ROGER: el... 2000 (pensa). Al 97 vaig començar una part, i al 2005, l'altra. 2004 (rectifica). Ho vaig fer en dos episodis. Vaig fer: la primera va ser el tema d'hormonació i passar a fer les intervencions, la mastectomia i el buidat. I l'altra va ser la reassignació de sexe, que va ser la faloplàstia.

ANNA: molt bé (assenteix). Quants anys tenies, en els dos moments?

ROGER: Uau. Aquí sí que ja em mates, eh! (es relaxa i riu una mica)

ANNA: (riu) Bueno, més o menys!

ROGER: hmm...(pensa). Quaranta... Trenta i pico de llargs i quaranta... Hòstia. Quaranta. Sí, sí, és quaranta.

ANNA: vale. Que interessant! Passem una miqueta a la part més biogràfica, diguem... Una mica a grans trets, eh? Si em poguessis fer una mica d'història de la teva vida, començant una mica per la infància. En termes generals.

ROGER: en termes generals, et puc dir que lo que és la infància purament, com que nosaltres vivíem en un poble molt petitó i erem pocs, pues bueno, jo em relacionava més amb els nois que amb les noies. Disfrutava molt més amb els jocs dels nois que de les noies, i en aquell moment estava permès. Jo era un més de l'equip i de la colla. I era un més dels que sempre anaven davant, no? I per tant, la infància et puc dir que va ser una infància feliç, com la de qualsevol altre crió, no? És quan comences a créixer, que el teu cos comença a fer els canvis. És quan comença la guerra interior. No et... sempre dic que no té res a veure amb la societat, perquè moltes vegades tirem pilotes fora, i no és cert. O sigui, són uns canvis físics que no van amb tu i que tu no els sents teus, i llavors... Bueno comença una guerra interior, no? I al mateix moment que passa això, succeeix que aquelles persones amb les que t'havies relacionat i que tot estava permès... deixa de ser així. O sigui... (pensa) el teu gènere visual fa que ja no puguis per dir algo lluitar ni jugar a boxa perquè ja no t'està permès, perquè la persona que t'ha de tornar el cop i que te l'havia tornat sempre... doncs bueno, ja té una reticència perquè...

ANNA: de cop et veu diferent.

ROGER: ELL (emfatitza, assenyalant al no-res) és el que canvia la visió. Tu ho continues veient igual, però la resta del món no et veu de la mateixa manera, no? Llavors va començar després un procés de no acceptació, o sigui: "per què tothom viu feliç? Per què jo tinc que tindre aquestes dubtes? Perquè jo em tinc que sentir així?" I has de dir: "bueno, pues vull ser igual que els demás". O sigui... i intentes ser igual que, bueno, pues en aquest cas, que les demás noies, però tu t'adones de que no, que realment el que t'atreuen son les noies, i que allà on estas no et correspon, perquè tu no et sents d'aquella manera. No? I Bueno, a partir d'aquí hi ha una acceptació personal. Jo vaig estar 3 anys en el que, d'alguna manera, em vaig intentar aïllar una miqueta. Per sort he tingut amistats de tota la vida que continuo tenint avui, però em vaig intentar apartar una miqueta per trobar-me a jo mateix, no? Per saber exactament què està passant dins meu i posar-li noms, i veure de quina manera podia normalitzar allò que pels demás no... No m'he bellugat mai del cercle on he viscut. De fet, la comadrona que em va portar al món ha viscut a la porta de davant fins que ha faltat, amb això t'ho dic tot. Vull dir... no, no he pensat en evadir-me, sempre he pensat que si vull un respecte, he de donar un respecte, i que aquelles persones que em tomben, han de veure el canvi com algo natural. O sigui, s'han de treure els estereotips, tot i que quan comences un procés així hi ha molts dubtes, i tens una família darrere, i tens gent que t'estima que saps que, d'alguna manera, els estàs fent mal. I bueno, jo no vaig començar el procés fins que va faltar la meva àvia, perquè per mi ha estat la persona més important dintre la meva vida, i ho

diré sempre. Però quan va faltar ella, d'alguna manera, ella mateixa em va donar l'ànim per obrir aquella porta que jo tenia mig tancada, no? I a partir d'aquí vaig deixar molt clar a tothom qui era, el que volia. I jo penso que, d'alguna manera, per la família també va ser un descans que jo obrís la boca, perquè era allò que tothom veia però ningú deia, o sigui...

ANNA: sí.

ROGER: i, d'alguna manera, no va ser una novetat. No va ser res de fora, però sí que els vaig avisar que, bueno, que durant tot aquest procés jo havia estat en contacte i formava part d'un grup de nois transsexuals de Barcelona, i que cada vegada estava més implicat, i això comportaria el que jo fes públic part de la meva vida.

ANNA: clar.

ROGER: i això els involucrava també a ells, no? D'alguna manera els vaig demanar permís per realment, no començar el meu procés, perquè tenia molt clar que el meu procés el començava sobre totes les coses, però sí per fer pública una miqueta la seva vida. No vaig tenir cap problema en cap sentit. I bueno, pues vaig començar tot el procés. Vull dir, no és un camí fàcil, el cap treballa moltíssim... T'intentes posar al teu lloc, i també en el de tota la gent que t'envolta i t'estima. I bueno, a vegades has d'entendre també reaccions que potser no ens agraden però formen part del tarannà de la persona que tens davant, no? I si és una persona tancada, pues és tancada. I si és una persona oberta i ho entén tot, ho entendreà tot. I a vegades també és contestar dubtes i fer entendre allò que es desconeix.

ANNA: sí.

ROGER: vull dir, perquè és la manera de normalitzar les coses i no veure fantasmes on no n'hi ha. Per part de tots, eh?

ANNA: sí, sí, oi tant!

ROGER: jo m'he trobat amb noies transsexuals que els he tingut que dir: "bueno, és que no és la societat que està contra teva, ets tu que estàs contra el món. I sinó, adonate'n de com contestes quan algú et diu maca per dir algo, no? Ho has interpretat com una ofensa. I si t'han ofert algo, t'ha donat la sensació que t'ho oferien no sé per què. I t'ho oferien amb la mà al cor". Vull dir... a vegades hi ha punxades molt grans a darrera que fan que reaccionem com no toca.

ANNA: sí, és clar. A vegades és com que podem tenir una barrera de protecció molt alta.

ROGER: exacte.

ANNA: i costa de fer-la baixar, no?

ROGER: exacte. I a partir d'haver fet el canvi, pues jo és que ja és com que és una cosa que forma part una miqueta del passat, no? Perquè una vegada que arribes on vols arribar, no sé, és com que hi és, però no acaba de formar part de tu, saps?

ANNA: sí (somriu).

ROGER: has normalitzat tant la teva vida, que és com algo que forma part del passat, eh? No sé.

ANNA: sí. Hi ha gent que a vegades expressa que és com si fos un somni que vas tenir fa molt de temps.

ROGER: sí, sí... (es posa molt pensatiu i parla quasi sospirant) És cert...

ANNA: és molt interessant... Una curiositat, perquè també he estat investigant...

ROGER: sí.

ANNA: les cicatrius que tens als braços son de la faloplàstia?

ROGER: sí, sí, sí. Tant aquesta... (ensenyava el braç esquerra). Bueno aquesta (assenyala el braç dret) perquè va haver-hi un problema amb el conducte urinari i el van tindre que tornar a reconstruir i van tindre que treure d'aquesta (braç dret).

ANNA: vale, només havia vist aquella (assenyalant el braç dret). Òstres, Déu n'hi dó.

ROGER: sí, sí. Bueno, i aquí, i aquí (assenyala punts concrets de les cicatrius dels dos braços). I bueno, a la cama...

ANNA: a la cuixa, no?

ROGER: està tot obert aquest tros d'aquí (s'assenyala la cuixa dreta) i es nota, també, perquè no he anat mai gaire a la platja, des de mai...

ANNA: (riu)

ROGER: són els pedaços d'on van treure la pell per fer la reconstrucció.

ANNA: (assenteix)

ROGER: com dic jo, són ferides de guerra.

ANNA: sí, sí, total! Cadascú té les seves batalles.

ROGER: sí. Doncs aquesta és una d'elles.

ANNA: vale doncs, a veure, què més... (mira el guió). Vale, llavors en el moment de...(pensa) Sí, de decidir que faries el canvi i tot el procés, diries que la comunitat que va ser més important per tu va ser, per una banda la família, però per l'altre la comunitat que vas trobar a Barcelona?

ROGER: no. Quan jo vaig començar, no hi havia gaire... Feia poc temps que es va passar un documental per TVE que es deia el camino de Moisés. I en aquest documental, jo vaig trucar a la tele fins que ho vaig aconseguir, fins que no em van portar...I una vegada ho vaig aconseguir, ell m'informava una miqueta de l'associació i demés, i automàticament m'hi vaig posar en contacte directament, amb el Moisés. I de seguida va estar encantat de que pugés cap a Barcelona. Llavors hi havia molt pocs nois transsexuals. Si més no, que fossin visibles.

ANNA: sí.

ROGER: hi vaig anar, i de seguida hi va haver molta química. Però moltíssima! I jo vaig anar-hi dos diumenges per ensobrar un panfletos que tenien per allà, i el tercer diumenge ja estava dirigint una reunió.

ANNA: uau!

ROGER: Bueno, i ja va ser un pas molt important. El que passa que ell havia començat part del procés, però no va voler seguir. Es va quedar només amb la mastectomia, crec que va ser, i no sé si es va fer res més. El que sí que feia era el tema de l'hormonació. Però sí que des d'allà, al començar a fer xerrades, vam fer moltes trobades després amb associacions de noies i ens vam anar bellugant. I vam convidar varis metges/

ANNA: molt bé.

ROGER: /que feien intervencions. Entre ells hi havia l'Ivan Mañero, hi havia el doctor Cabanyes, hi havia metges estrangers, sobretot d'Alemanya i algun altre de Suïssa. I així vam anar fent trobades, des de fer jornades sobre transsexualitat. I a partir d'aquí, vaig anar coneixent més gent, i anar veient com anaven les intervencions i com no. I a partir d'aquí va ser quan vaig decidir qui volia que m'operés i qui volia que portés tot el meu procés.

ANNA: molt bé. Clar, sí, sí. Molt interessant. Doncs és que t'has explicat super bé (riu)

ROGER: (riu)

ANNA: ja no em queda res més! Deixa'm pensar, que no m'hagi deixat alguna cosa. Un segon, que ho has explicat tot estupendo, la veritat... M'ha agradat molt això que m'has explicat de que a vegades som més nosaltres que estem en contra de la societat, i no la societat que la tenim a la contra.

ROGER: sí, però passa amb tot. En aquesta feina, per exemple, ho notes molt: la persona que qualsevol cosa és molt susceptible, no? I llavors, és com que l'ataques directament i diu: "no, és que no va per aquí la cosa...". Ens auto-protegim moltíssim, i no... (nega amb el cap). Jo mira, recordo una vegada amb un noi que treballa al Torres i li havien explicat el meu procés. I no ho entenia, ell deia que no, que era mentida, que això no podia ser: que no i que no, i que ell no ho entenia així. No hi havia manera. Total, perquè ens vam trobar un dia a casa ma germà i jo estava en un urinari i ell se'n va anar a l'altre, clar. I llavors encara ho entenia menys (riu)... Allò li desquadrava.

ANNA: (riu)

ROGER: i jo ja feia dies que el notava raro. I dic: "hosti, què et passa Jose?". I em diu (xiuxiueja): "és que vull parlar amb tu, però no sé com fer-ho".

ANNA: (riu)

ROGER: i quan em va dir "no sé com fer-ho", ja...

ANNA: ja ho vas tenir clar, ja saps de que va (riu)

ROGER: clar. I dic: "Jose, pregunta'm el que vulguis". (torna a xiuxiuejar) "És que em fa molta vergonya, i...". Bueno, era un nano que jo sabia que li costava d'entendre les coses, no? Però abans de que ell parlés també era molt conscient que jo havia de buscar la fórmula per fer-li entendre lo que ell no era capaç d'entendre, no? I li vaig acabar explicant jo, sense que ell m'acabes de dir, com un conte. Li vaig fer un conte.

ANNA: ostres.

ROGER: i el tio va acabar plorant.

ANNA: (riu)

ROGER: però plorant pels descosits! (somriu) I em diu: "ara ja ho entenc!". Diu: "però... has tingut que patir molt, no?". I dic: (veu seriosa i rotunda) NO! NO! O sigui... el dia que jo vaig entrar a quiròfan... Jo a la meva mare, per exemple, no li vaig dir quan m'operaria. Jo li vaig dir que em faria una intervenció, però no li vaig dir quan. Li vaig dir "només vull que ho sàpigues", perquè el dr Cabades, el primer que em va dir és: "hi ha això, això i això. És una operació amb molt de risc i t'hi pots quedar.

Com amb les demés intervencions, però amb aquesta tens molt de risc. Te'n vas cap a casa, t'ho penses, ho raones i, quan vulguis, tornes". I li vaig dir: "vale, perfecte, em dones dia i hora?/"

ANNA: (riu)

ROGER: /Perquè tot aquest procés ja l'he fet abans de venir aquí".

ANNA: exacte.

ROGER: vull dir...

ANNA: si has arribat a aquella consulta...

ROGER: evidentment (assenteix vàries vegades). I jo entenc que pot anar algú... Però jo tenia tanta informació! I a més a més, havia estat en una ponència. No necessitava res més. I jo li vaig dir a la meua mare: "que sàpigues que m'opero. Però no sabràs ni el dia ni l'hora. Quan jo estigui operat, tu no et preocupis, que ja et trucaré. Però no vull que estiguis angoixada, no vull que estiguis patint durant X hores per mi, perquè és una intervenció que són moltes hores. Llavors, no vull que pateixis". Doncs no li vaig dir. I quan vaig sortir i em van despertar i tal, el primer que vaig demanar, va ser un telèfon per trucar a ma mare...

ANNA: home, et deuries estar retorcent de dolor en aquell moment, també.

ROGER: bueno, vas molt anestesià, eh. Passes bastants dies anestesià. Perquè, a més a més, entre altres coses, no et pots bellugar,/"

ANNA: no, és clar.

ROGER: /perquè les cames les tens obertes (imita la posició fent un gest amb les mans). Les tens de totes les maneres enguixades per tot arreu, portes de tot i no et pots bellugar, perquè el perill més gran és que tanquis les cames i destrossis tot el que t'han fet. I conec una persona, un noi, que... no va fer cas.

ANNA: ostres.

ROGER: i ell mateix va reconèixer que ho havia fet així. I, de fet, ho va perdre, eh? Va perdre tot el que li van fer.

ANNA: uau, quina llàstima.

ROGER: Doncs això. Quan vaig sortir, que ja estava mig despert, vaig trucar ma mare. I quan la vaig trucar: (imita una veu aguda) "ai! Fill meu com estàs?". Dic: "estic amb el pam tu no em vas posar al seu puesto!".

ANNA: (riu)

ROGER: (riu) i sempre se n'ha enrecordat. (torna a imitar la veu) "Deixa'm veure el pam!". (veu normal) "No et deixo veure res!!!!"

ANNA: (riu molt)

ROGER: (riu molt) Però vull dir que son formes de prendre les coses, vull dir... Si tu fas el que vols, no hi ha patiment. O sigui: clar que hi ha patiment i hi ha dolor, hi ha molt de dolor, però arribes on vols.

ANNA: sí, sí. Totalment. Per què a vegades en casos així de transsexualitat, o de qualsevol cas en realitat, es diu que el dolor físic és molt gran però jo penso... el dolor emocional ha de ser pitjor que el físic en algunes ocasions.

ROGER: no... quan fas el pas?

ANNA: en el procés.

ROGER: no, perquè quan comences el procés, psicològicament... Per dir-te algo, quan et surten els primers pèls de la barba... (somriu) És una felicitat..!

ANNA: sí, és clar (somriu).

ROGER: és una sensació de que estàs anant cap allà on tu vols, que és brutal. Quan notes el primer canvi a la veu i et diuen “hòstia, t’ha canviat la veu” (somriu molt).

ANNA: clar.

ROGER: no és un procés dolorós. Jo, per exemple, d'aquí (s'assenyala el braç esquerra) em van treure un tros d'òs.

ANNA: ostres.

ROGER: el dolor era brutal. Jo li vaig dir al dr Cabades, dic: “això em durarà molt?”. Diu: “és que t’han tallat un tros d’òs. Per tant, fins que no faci la capa i recobreixi (fa el gest de com si cresqués carn sobre el seu braç, recobrint-lo amb la mà) estaràs 2 dies amb molt de dolor”. Dic: “después em passarà?”. Diu: “sí, después et passarà, perquè?”. Dic: “pues ja està” (fa gest de “ja està” amb les mans).

ANNA: (riu)

ROGER: I: “vols morfina?”. “No”. “Pots aguantar?”. “Sí. Dona’m algo més, però aguanto”.

ANNA: (somriu)

ROGER: I... el dolor físic és molt gran, i sobretot amb el cas nostre és molt més gran que amb el de les noies. Amb diferència.

ANNA: Sí.

ROGER: Però aquest dolor està carregat de felicitat. Llavors, saps que és una conseqüència d’allò que tu vols. L’has de passar.

ANNA: sí, tens més predisposició a aguantar-ho perquè saps que després estaràs bé.

ROGER: Sí. Vull dir... de totes, totes. Des de la primera intervenció fins a la última, perquè doncs, des de la que et fan la buidada (histerectomia), bueno, tu saps que no tornaràs a passar per aquell procés que passaves, que el teu cos i la teva ment el refusava de dalt a baix.

ANNA: clar.

ROGER: llavors és brutal. Si a mi em preguntes ara: “te’n recordes de la regla?”. No.

ANNA: (riu) No, i quina sort!

ROGER: però clar, llavors quan ho passaves, quan estàs al principi del procés... Allò és brutal!

ANNA: sí.

ROGER: és algo que forma part d’aquella part del procés. I que després és això, que la teva ment se n’oblida, ja no forma part de tu, ja no té res a veure amb tu.

ANNA: clar, clar. És quan pren la sensació de somni, una mica.

ROGER: exacte! I de que et vas construïnt tu mateix, vull dir... No et construeix la societat, et construeixes tu.

ANNA: sí, sí.

ROGER: vull dir... A mi, que a vegades donem la culpa o que diem “és que la societat és un binomi: o ets home, o ets dona”. No! O sigui... jo podia ser un home sense passar per cap de les intervencions, perquè la meva conducta social ja era masculina,

ANNA: exacte.

ROGER: però no era la societat que m'estava dient “escolta, fes-te aquests canvis perquè jo t'accepti”. No. Una part sí, però l'altre formava part de mi mateix, perquè hi havia moltes parts de les que socialment podien afectar en aquesta forma que jo les podia tapar, llavors... No tot és social. Sí que hi ha una part social. Evidentment que hi és, però lo altre és mental. Forma part d'un mateix. I ja no hi ha més volta. Per més que ho vulguem, no hi ha més volta. Som nosaltres com a persones.

ANNA: m'agrada molt aquesta conclusió, la veritat, perquè quan... Jo ara vinc aquí, i aquesta és la tercera entrevista que faig, i abans de venir amb tu he parlat amb 2 persones que tenen la meva edat. Bueno, una té la meva edat, és una noia de 25 anys, i l'altre és un noi de 22. I tenen una opinió una mica contrària a la teva. Bueno, no “contrària” tampoc... Però són més del parer de “la societat, la societat, la societat...”. I és interessant escoltar els dos discursos i veure les diferències.

ROGER: clar, però tu adona-te'n. Normalment, i aquest és un problema sobretot amb la joventut ara mateix; però els culpables som nosaltres. O sigui, la generació d'abans. Jo n'estic convençut. O sigui, jo quan arribava a casa si deia: “a l'escola he tingut un problema”.

ANNA: “Això és que has fet algo”

ROGER: i és: “Què has fet?”. En l'actualitat, arriba un fill de l'escola i diu: “he tingut un problema”. I diu:

ANNA: “vaig a trucar...”

ROGER: “qui és?! Qui és el que t'ho ha fet: la professora, aquest, l'altre..? Qui en te la culpa?” No, perdona: seu, analitza i pensa lo que el teu fill ha pogut fer i raona amb ell si allò és correcte o no és correcte. Però si la culpa és dels altres, acostumes aquella persona a que la culpa sempre és dels altres. Llavors, mai assumeixes ni els teus problemes ni les teves responsabilitats ni res de res de res. No pots, perquè no en saps.

ANNA: exact.

ROGER: perquè el papa i la mama t'han dit sempre que la culpa és dels altres. Llavors bueno, tu, facis el que facis, la culpa serà dels altres.

ANNA: sí, sí. Perquè clar, si t'han educat d'aquesta manera, doncs seràs d'aquesta manera.

ROGER: clar, vull dir... I llavors, pues bueno, el que acabem d'afegir, no? Nosaltres mateixos. Jo vaig molt així, eh? Tinc un fill que... Bueno, és de la dona, però és el fill nostre perquè ha viscut amb nosaltres i està amb nosaltres. I ell té 28 anys. I moltes vegades té aquesta costum de culpar els altres.

ANNA: vale.

ROGER: i jo sempre dic “no, Xavier”. L’únic culpable, l’únic responsable dels teus actes, ets tu. “És que aquell m’ha dit...”. “Vale, t’ho ha dit ell. Com t’ha arribat a tu és com tu ho has volgut rebre”.

ANNA: sí, sí. És la diferència entre la intenció de l’un i com l’altre s’ho pren.

ROGER: clar. Ja t’espavilaràs tu amb el teu problema. No és d’ell, és teu. Perquè tu o li has donat molta importància, o no n’hi has donat, o t’ha sentat molt mal... Però ets tu. I si tu em dius algo a mi que a mi em fa mal, seré jo el responsable de com m’ho prenc. Però no pots anar culpant (assenyala a varis llocs al voltant nostre) “pam, pam, aquell, aquell”. No. “És que aquell..!”. No.

ANNA: en general falta asseure’s i parlar amb un mateix.

ROGER: (assenteix) sí, molt. I ens falta molta empatia. I veure què passa a la persona que tens davant. El per què reacciona d’aquella manera, com ha pogut... Aquí, no sé, amb aquesta feina a vegades entra algú i et tracta malament, no? I jo sempre penso: “hosti, has d’estar molt malament per dintre, per tractar una persona que no coneixes de res de la manera que ho estàs fent”. Llavors, intento tractar-la encara més bé, perquè s’adoni de que allò que està fent no porta enlloc. I moltes vegades funciona! Vull dir, aquella persona baixa d’aquell món on està i es posa a un nivell diferent. I si té temps i tu no estàs gaire ocupat, t’acaba explicant la meitat de la seva vida. I llavors dius: “no anava tan equivocat”.

ANNA: sí, amb això hi empatitzo, perquè jo també treballo de cara al públic i a vegades també em passa això, que et ve gent empenyada, i ho faig, això. Com més empenyats venen, més amable els tracto.

ROGER: sí.

ANNA: i te n’adones, és curiós, és... Sempre ho he fet així i sempre, tens raó, sempre funciona.

ROGER: clar.

ANNA: quasi sempre. Clar, sempre hi haurà algun dia que no, però...

ROGER: clar, bueno... O aquell dia el tens tu creuat i no estàs per aguantar tot allò, vull dir...

ANNA: oi tant! No falla!

ROGER: tots som humans, eh? Vull dir, hi ha de tot. Però bueno, és així.

ANNA: sí, sí, totalment. Bueno doncs, jo crec que ho podem donar per acabat això, eh? (riu)

ROGER: sí? (riu)

ANNA: perquè ja tinc informació més que de sobres, i amb això ja puc treballar.

ROGER: (riu) això és bo!

[OFF THE RECORD]: Mentre guardava la gravadora i els documents, el Roger va començar a parlar de quan l’entrevistaven als mitjans de comunicació fa bastants anys. Explica que el van entrevistar a la televisió de Miami (pel programa *Don Francisco presenta*), i que li van pagar els bitllets d’avió i l’allotjament. Es reprèn la gravació perquè la conversa es torna a posar interessant. En aquesta part parla molt més ràpid i apareixen més particularitats lingüístiques pròpies del Penedès. És molt més expressiu també a nivell físic, se’l veu molt més còmode. Explica com el van anar a recollir a l’aeroport de Miami en limusina:

ROGER: /brutal. Els punyeteros americans. I arribo allà i em diuen que és per mi. Dic: “però hem d’anar a buscar algú més, o...”

ANNA: (riu)

ROGER: diu: “No, no”.

ANNA: per tu sol.

ROGER: “per tu, aquí tens el bar, aquí tens no se què...”. I jo, clar, al primer moment fas fotos... Lo típic, no?

ANNA: clar: “oh, que divertit, no sé què...”

ROGER: “que maco, que bé”. Però bueno. Una pantalla, el xofer a l’altre cantó (gesticula assenyalant a cada banda, silumant l’estructura del cotxe) i tu a aquest cantó d’aquí, no? Amb la teva televisió, això sí. La teva televisió allà i tota la història. Jo no vaig tocar res d’allà; anava mirant el paisatge i demés, no? Jo mirava tota aquella limusina i deia, jo mateix em deia, eh? Deia: “Què collons hi foto jo, aquí dintre?”. Era una sensació de que allò no anava amb mi.

ANNA: hm (assenteix).

ROGER: Llavors va vindre la productora allà, a l’hotel; que a més a més allò era un aparthotel, tot de luxe. El que tu vulguis, i més. I ve i em diu: “A la tarda, per anar a la televisió, et vindrà a buscar una altra limusina”. “No”.

ANNA: Un taxi normal i corrent i a córrer.

ROGER: Diu: “Com que no?”. Diu: “És que has d’arribar en limusina”. Dic: “Mira, no”.

ANNA: Ostres... “Has d’arribar en limusina”...

ROGER: Diu: “És que clar”, diu: “hi ha [persones] d’altres països que fan fotografies. Bueno, hi ha periodistes allà i tal. Dic: “Pues...aquest que tens aquí davant” (s’assenyala a ell mateix), dic: “no”. Dic: “Mira, ja m’està bé, ja hem fet la gràcia (més enfadat). Vull dir, el que vosaltres vulgueu, però jo no em sento bé aquí dintre. Llavors, jo no arribaré a un plató de televisió en una limusina espectacular perquè em facin fotos, perquè no va amb la meva forma de ser”. Dic: “I us ho agraeixo moltíssim, eh? Però... No. O no vinc al plató, o vinc pels meus mitjans. Vull dir, no cal. Vinc per la porta del darrere, els demés que passin pel davant, es facin la foto, i jo ja vindré per l’altre costat”. I... Bueno. Va tindre que trucar, les mil i una... I al final em diu: “Bueno, pues te pondremos un taxi”.

ANNA: Bueno.

ROGER: Bueno. Dic: “Vale, un taxi. Però un taxi (gesticulant molt) NORMAL/

ANNA: Normal.

ROGER: /Y CORRIENTE. I se’m queda mirant i diu: “¿Qué es para usted un taxi normal?”. I li dic: (veu alterada) “Sí, mira: con cuatro ruedas, un motor, que no nos quedemos tirados sin gasolina y con un señor que conduce. Y ya está, de medida normal. Normal, de un coche de cuatro plazas. No más”. (veu calmada i menys gestos) Pues va vindre a buscar-me un senyor, em sembla que era un Mercedes, bueno/

ANNA: Bueno.

ROGER: /i ens n'anem i tal. Comencem a xerrar i es veu que ell ja feia pels treballadors de dintre, era un dels xofers que tenien, un dels taxistes habituals. I em diu que bueno, que sabia el programa que anava, que tal, que qual, comencem a xerrar. Ell era Cubà. Bueno, doncs... Resulta que el tio era psiquiatra forense em sembla, o no sé què.

ANNA: hòstia.

ROGER: Bueno, era col·laborador, havia estat dintre el govern de Fidel Castro.

ANNA: ostres.

ROGER: el seu fill encara hi estava. Ell va poder creuar en un dels viatges que van fer i es va quedar allà. Son fill va tenir represàlies. Em va estar explicant que els cubans només es podien comprar una peça, només els donaven un tiquet per una samarreta o uns calçotets a l'any, i les dones unes calces o uns sostenidors. Res més. El tipo de pobresa, com es vivia, la felicitat de les famílies. Això mentres anàvem, que vam trigar quasi una hora en arribar al plató. Però és que el tio acabem l'entrevista, i havíem de demanar el taxi per tornar, no?

ANNA: sí.

ROGER: allà dintre ho vaig passar la mar de bé, perquè vaig conèixer una gent fantàstica que continuem tenint contacte. I me'l trobo a ell. Dic: "¿Qué hace usted aquí?". Diu: "Es que no me he querido ir, les he dicho que yo te llevaba de vuelta".

ANNA: (riu)

ROGER: i dic: "Ah vale, pues nem. Vinga, marxem". Em va portar a veure el... La zona on està que si la Madonna, que si l'altre. Bueno...

ANNA: tot el tour, vaia.

ROGER: (assenteix) tot el tour. I vam estar xerrant. Em va estar explicant cinquanta-mil coses. En un descampat se'm para. (obre molt els ulls) I dic: "Ja està". Vaig pensar: "Aquí.../

ANNA: "aquí em maten" (riu)

ROGER: (riu) aquí ja em foten de dret. Però bueno, és igual, ja està". T'ho juro, eh? Perquè es va parar en un tros de descampat, perquè on estan totes les residències on viuen ells, el tros que tornes de Miami, doncs és un tros que... No et diré un camí de carro...

ANNA: (riu) sí.

ROGER: però bueno, semblant, no hi ha gaire diferència, eh? Potser una miqueta més ben arreglat, però no gaire. I dic: "Ja està, aquí me la foten". Se'n va anar darrere... i em va treure un llibre que havia escrit ell.

ANNA: ostres!

ROGER: ja m'ho havia comentat, que havia fet un llibre. Però diu: "Bueno, he fet pocs exemplars, perquè me l'he costejat tot jo, i tal. I bueno, ja veurem com va". I ve amb el llibre. I jo: "BUUUUUUUUUUUUUUF!" (expira profundament i s'inclina cap enrere lliscant el cul endavant a la cadira i es posa les mans al cap). Sí, sí, me'l va autografiar i tal, i un senyor maquíssim. Això, en una limusina, m'ho hagués perdut.

ANNA: sí, i tant.

ROGER: són experiències de la vida, i que les has de disfrutar, vull dir... I va ser molt maco, va ser un viatge molt maco. Però bueno, clar, fas pública la teva imatge a molts llocs del món. A llocs on realment, si hi vas, tenen una fotografia teva, tenen unes dades teves; perquè quan es fan aquests programes surten noms i cognoms. Allà també vaig fer una altra entrevista per Perú, a fora ja de plató. I bueno, clar, això, doncs, hi ha moviments. I de fet, després per internet els vaig veure, aquests moviments. Hi havia un nano d'Argentina que també va sortir, i em diu: "Roger, per aquí hi està havent moviment". Però clar, de tots 3 que anàvem, jo era l'únic que m'havia fet intervencions. I bueno, això... Pesava.

ANNA: sí, és clar. Posa un pes sobre les espatlles important.

ROGER: sí, perquè vas allà, i...

ANNA: sí, clar, et sents compromès a...

ROGER: però ho has de fer. Si vols que hi hagi realment un resultat, ho has de fer.

ANNA: sí.

ROGER: Perquè al congrés vam picar moltes portes, vam tenir moltes reunions. I de les que vam tenir, efectives en van ser la meitat, i l'altra meitat les vam acabar de solventar amb una tasca a darrera del congrés. Vull dir que...la política és això.

ANNA: la llei espanyola que em dius que vas estar treballant, quina és en concret?

ROGER: 2004, la llei sobre la transsexualitat. La del canvi de nom.

ANNA: vale.

ROGER: Bueno: nom, sexe, es podia canviar el registre civil fent opaca la teva partida de naixement/

ANNA: ah, ostres.

ROGER: /perquè hi havia dues formes de fer-ho. O fer una nota marginal/

ANNA: sí.

ROGER: o una vegada feta la nota marginal, demanar que es fes una nova partida de naixement en la que no constés cap de les dades anteriors. Llavors, la partida de naixement nova pues només surt el teu nom, les teves dades, el teu pare, la teva mare, tot, naixement igual.

ANNA: però no apareix gènere.

ROGER: exacte. I només tu tens autorització per poder demanar una partida de naixement literal,/

ANNA: hm (assenteix), vale.

ROGER: /ningú més. Si per exemple algú va, un advocat demana una partida. Pel cas que sigui, eh? Que tingui a veure amb tu, una partida literal teva (assenyala l'entrevistadora), sortiran totes les teves dades. Si la demanessin meva, sortiria la fulla de davant, la de darrera no pot sortir. No estan autoritzats a donar-la si no ho accepto jo.

ANNA: ah, ostres.

ROGER: sí, per això va ser un punt important. Jo anava molt per lluitar pel tema dels menors, però... No hi va haver manera, perquè tocàvem altres temes. Hi havia molta gent que per memòria històrica se'ls hi devia. Eren moltes noies, sobretot, que havien passat la dictadura.

ANNA: sí.

ROGER: que havien estat empresonades, que la llei de vagos y maleantes les havia afectat i els havia fet passar molt malament; i consideràvem que estàvem en un moment en el que, si aconseguíem la llei, aconseguíem que elles fossin reconegudes.

ANNA: sí

ROGER: i bueno... Amb el tema de menors havia d'entrar tot el que era el... Ah com es diu, el dallò de protecció de menors, o... Té un nom, eh, ara no me'n recordo.

ANNA: Bueno, sí, les lleis de protecció de la infància i aquestes coses...

ROGER: sí, i aquí entràvem en un debat molt més profund i que hi havia molts sectors que no estaven d'acord amb aprovar-ho, perquè es demanava... Jo el que demanava, sobretot, era l'hormona de retardament del creixement.

ANNA: clar.

ROGER: vull dir, per mi era fonamental que aquesta hormona es pogués donar a les persones que començaven i que eren molt joves. Sobretot per lo que després... Seqüeles que et puguin quedar, no?

ANNA: sí.

ROGER: i no... ho vam deixar córrer. I la veritat és que va ser molt esgotador. Perquè, a més, ens ho pagavem tot nosaltres...

ANNA: clar.

ROGER: i van ser molt mesos, MOLTS (emfatitza) mesos, molt mesos, de... (to molt seriós i cansat) D'estar d'aquí a Madrid, de Madrid a aquí... fins que bueno. (to llastimós) Al final es va aconseguir, però... També vam tenir molta sort que, per exemple, la Carla Antonelli era molt coneguda a Madrid. Això ens va obrir algunes portes. Després ella, mira, justament al mateix moment, ella va entrar dintre el PSOE. A mi em van oferir entrar dintre d'Esquerra Republicana i vaig dir que jo no estava fet per la política. Allà mateix, eh? Dintre el mateix Congrés dels Diputats, quan es va aprovar la llei, em van vindre d'Esquerra i m'ho van dir. El Jordi... no me'n recordo del cognom. No me'n recordo. Bueno. Però ell estava emparradíssim que havia d'entrar a Esquerra. Dic: "No, mira, jo votaré a Esquerra. si fa falta. Però no vull, no estic fet per la política". I després de tot el que havíem viscut, tenia molt clar que no.

ANNA: clar, perquè és encara més pes.

ROGER: no, i que per davant és una cosa, per darrera n'és una altra. Es fan pactes fora del que s'ha parlat, i... No. Jo sóc més de tu a tu.

ANNA: sí.

ROGER: jo recordo les primeres vegades, que anàvem amb el dossier. Anàvem amb una noia d'Andalusia i la Kim Pérez, que aquella... Té 70 i pico d'anys ara, eh?

ANNA: ostres!

ROGER: sí, dic "aquella noia" però... I bueno, és que vam picar i picar i picar i picar. I explicar-te, i escarrassar-te i... I després te'n dones compte de que et venen d'un partit, et venen d'un altre... I: "jo

t'aprovaré aquesta part del projecte però aquesta part no, perquè tu no em vas aprovar no sé què... I jo t'apoiaré per aquí, però per aquí no...". I què estem fent? Jo m'estic escarrassant per explicar-vos algo que vosaltres ja esteu pactant com ho fareu i com no?! I quan hi vaig tornar vaig jugar a la puta i la ramoneta com ells. Però sent molt conscient de que hi anava amb un objectiu molt concret, i s'ha acabat. I és al que vam anar.

ANNA: hm hm (assenteix)

ROGER: vull dir... Però va ser una època molt maca. De molta lluita, però molt maca.

ANNA: sí, sí. Ara la cosa ja ha canviat una mica. Almenys la percepció que estic tenint jo, és que hi esta havent molt de moviment activista amunt i avall, i... I s'estan fent molts documentals últimament, sobretot a TV3, estic veient...

ROGER: sssssí (reticent). Però jo, és que... Penso, eh. Des del meu punt de vista, que igual estic equivocat: que s'estan barrejant moltes coses. I...

ANNA: també dona aquesta sensació vist des de fora, eh, a vegades...

ROGER: té la seva llibertat, però no entra, no ho casem, no... Si tu vols vestir d'una manera concreta, vesteix-t'hi. Però es que tu voldràs vestir d'aquella manera, però un altre voldrà vestir de gat. I un altre voldrà vestir de no sé què. És que... (frustrat). Però no forma part del mateix, no estem parlant del mateix!

ANNA: (assenteix)

ROGER: no sé. Jo veig molta barreja. Molta. I llavors ja arriba un moment que... Bueno, és que jo crec que no encaixo dintre aquest moviment perquè la meva forma de veure és molt més simplista que tot lo que s'està fent. I a vegades et dona la sensació que es complica tot tant perquè tothom hi te un ànim de lucre amb tot, no? Llavors... És anar fotent-thi, barrejant-t'hi. I al final ja no saps ni de què parles.

ANNA: és com que una tendència en porta una altra, i...

ROGER: sí, però és que una tendència és una cosa. I una realitat com la nostra igual que en un altre sector seria una altra, eh? És completament diferent.

ANNA: sí, sí.

ROGER: és que, que tu et vulguis vestir d'una manera o una altra, no requereix d'unes intervencions. No requereix d'una necessitat mèdica. No. Vull dir...

ANNA: i d'un procés d'autodescobriment i psicològic.

ROGER: exacte. Vull dir... És com un skin o com un... pues cadascú vestirà com vulgui. No hi ha més història, vull dir...

ANNA: sí.

ROGER: dies enrere va venir un noi, aquí, amb rastes i dallò. I bueno, parla, no sé què, i... És que no sé com va anar, i diu: "Senyor, és que vostè m'està tractant molt bé".

ANNA: (riu)

ROGER: i me'l quedo mirant i dic: "Perdona, què es el que has fet perquè jo t'hagi de tractar malament?".

ANNA: clar.

ROGER: diu: “No, no. És que a vegades, per la meva imatge...”. Ah, sí! Perquè li faltaven 10 cèntims o no sé què per acabar de pagar el cafè. I dic: “ja vindràs un altre moment, quan tornis a passar per aquí, vens i m’ho portes. I no hi ha cap problema”. I diu: “és que jo no vull estafar”. I dic: “perdona, si hagués pensat això, anem molt malament. Mira, si he de pensar que algú em vol estafar, no pensaré en una persona com tu. Pensaré en una persona de traje i corbata. Així que...”(riu)

ANNA: (riu) ben mirat..!

ROGER: (riu) es va quedar tot parat! I diu: “no, és que no estic acostumat a que em tractin així”. I dic: “doncs ves-t’hi acostumant, perquè segurament que, com jo, en trobaras molts més. Però tu també canvia la teva visió de pensar que els que estem a l’altre cantó, que no som com tu o no anem vestits com tu, hem de pensar que tu ens fotràs el mal per algun cantó, eh?”. “Bueno, bueno. Bueno, bona tarda, bona tarda!” Se’n va anar tot content.

ANNA: (riu) sí. I tornem al mateix tema!

ROGER: clar! Llavors... No sé, forma part de la societat? Sí. En forma, perquè va d’aquella manera, o qui té dret a dir jo sóc d’aquesta manera i, per tant, tots han de ser com jo? No. Vull dir, cadascú és com és, i si t’agrada, bé, i si no, doncs segueix el teu camí. Però no barregem coses, senzillament.

ANNA: sí, sí

ROGER: però bueno...

ANNA: ha quedat bé, això, a mode de conclusió (riu)

ROGER: (riu)

Aren: segona entrevista

Data de l'entrevista: dijous, 13 de maig de 2021, 12:00h.

Durada de l'entrevista: 1h 10'

Entrevista realitzada per videoconferència a través de la plataforma Discord i enregistrada mitjançant software de gravació de sons interns i externs de l'ordinador (Audacity).

OFF THE RECORD: parlem de col·leccionisme d'espases (conversa iniciada en la primera entrevista) i del seu projecte de final de curs (museu d'espases en realitat virtual)

ANNA: vale, pues comencem amb l'entrevista?

AREN: vale

ANNA: vale, t'explico. L'entrevista d'avui serà més o menys de llarga com la de l'últim dia. L'únic que sí que faré preguntes més concretes ara. I té 2 fases. La primera són preguntes més relacionades amb l'entrevista anterior, de coses que m'agradaria aprofundir...

AREN: sí

ANNA: llavors hi ha una segona fase que és per una part de la investigació pròpiament dita en què analitzo els cercles socials que han estat més importants per cadascuna de les persones que entrevisto al llarg de la transició, la sortida de l'armari i tot això. Llavors són preguntes més estructurades, són més curtes. Vale?

AREN: vale

ANNA: i si en cap moment, com sempre, si tens algun dubte, m'interromps. No passa res. Vale?

AREN: vale

ANNA: vale, doncs m'asseguro de que estigui gravant bé. Veig que sí... (pausa) aquí tinc un festival de gravadores posades, tinc l'Audacity, tinc la gravadora del PC... tinc de tot

AREN: hòstia (riu)

ANNA: vale, doncs... Vale, comencem amb la primera part. També una cosa que faig bastant és que clar, com que he entrevistat a 3 persones ara ja en total. Bueno, només entrevisto a 3 en total (riu) ehm... m'agrada molt perquè veig que a vegades parlu de temes que l'un per l'altre són els mateixos, però aporteu visions diferents, i això és molt guai. I quan vaig entrevistar una noia que es diu Irina que té la mateixa edat que jo, té 25, em va parlar molt del tema del passing. I en canvi, em va semblar curiós, perquè per ella és molt important aquest tema i en canvi amb tu no va sorgir aquest tema en la primera entrevista, i llavors, clar, em vaig quedar amb quan m'ho va parlar, perquè tu vas ser la primera persona a qui vaig entrevistar, i ella va ser la segona, just el dia després. I llavors va ser "ah, hòstia, punt de vista molt diferent". Llavors, volia parlar una mica del tema del passing amb tu, en plan com creus que és d'important ara mateix el tema del passing?

AREN: a ver, per la societat i tal... Per la societat i tal sempre serà important que t'adeqüis als motlles que ells ja tenen pues... Pensats, no? Per exemple "chica, pelo largo, tetas y femenina" (veu aguda). Per exemple, en el meu cas no és algo que em preocupi en excés, al principi sí, perquè al principi és com no has començat les hormones, vols canvis ja en plan... llavors pues potser vesteixes de manera més masculina i tal. També cal dir que el tema del passing és molt més, però molt més dur amb dones trans que amb nois trans. Però molt més.

ANNA: sisi, perquè en general és molt més difícil/

AREN: sisi

ANNA: /aconseguir el passing

AREN: sí. Aleshores doncs jo m'estic hormonant, però no pretenc fer-me la mastectomia ni res d'això, i bueno lo que... hi ha gent que em diu que tinc passing (somriu). Després de cara al públic és com pica, no sé, perquè a més anem amb la mascareta i llavors no es veu la barba. Òbviament.

ANNA: sí, m'ho vas explicar

AREN: i és com "pelo largo. Ah, ya está: chica"

ANNA: sí, és una assumpció directa.

AREN: sí. Aleshores és algo que sobretot abans de trencar el huevo sí que era algo que tenia molt més importància en la meua vida, en la meua forma de ser, però ara per ara no crec que... o sigui em vesteixo com vull.

ANNA: o sigui que prèviament a la transició és algo que et passa pel cap però després quan ja has sortit de l'armari diu "bueno ara ja estic, ara ja..."

AREN: és que perquè adequar-me a algo, o perquè ser algo que no sóc o fer algo que realment no em neix, saps? És com no sé, com que m'estaria traint a mi mateix, no? Aleshores, prefereixo, no sé, menjar-me un... Sí que, per exemple, tallant-me ell cabell, perquè m'agrada tenir el cabell llarg. No és algo que me prime demasiado.

ANNA: m'has fet pensar moltíssim en una part del treball que tinc súper esquemàtica ara mateix. (busca) Aquí, ho he trobat. Tenia posades... Són hipòtesis meves que això no forma part de l'entrevista, no forma part del guió, però (llegeix en veu alta) "Alguna vegada has sentit que alguna persona et jutjava per no complir X característiques que "se suposa que ha de tenir un home/dona"?"

AREN: hòstia sí, sí, sí. A veure si vols te la responc.

ANNA: si vols sí, és que ho tenia com a hipòtesi de fa molt de temps i m'hi has fet pensar ara.

AREN: si, és algo que és bastant curiós, perquè a mi realment quasi sempre me l'ha bufat la roba que jo porti. Aleshores me'n recordo un dia que va venir un amic de Girona aquí, i també és trans, i bueno vam veure una peli i tal i l'anava a acompanyar al metro i crec que havíem... No, no havíem anar a la platja. I era estiu, aleshores feia calor i bueno, pues no sé que posar-me per acompanyar-lo perquè anava en pijama jo. I vaig agafar pues un vestit d'estiu que tenia me'l vaig posar tal qual i bueno vaig sortir. I ell lo primer que em va dir es va quedar com xocat i em diu "hòstia" i jo "que passa?" perquè per mi és algo supernormal i diu "no sé, no et fa por sortir així al carrer?" i jo "no"

ANNA: aquí ja t'estaves hormonant?

AREN: sí, jo ja havia començat a hormonar-me i tal. I aleshores clar, m'ho va dir i va ser com "hosti, no se és que mai m'ho havia plantejat saps?" En plan no sé, el... tot el que hi ha darrere de l'expressió de gènere.

ANNA: si, és complex.

AREN: per no seguir els rols estipulats pues és com...

ANNA: totalment, sí, sí. Per això també és que és tot un apartat que em dedico a parlar d'això i després d'aquesta pregunta que et feia ara deia: T'has sentit obligat/da algun cop a fer alguna cosa expressament (vestir, parlar, moure't, actuar...) per "demostrar" que ets home/dona i que no forma part de la teua personalitat?

AREN: algo que per exemple quan vaig als lavabos clar jo vaig al de, pues als de nois normalment, si total he d'anar a pixar i ja està. Aleshores sí que algun cop noto que a l'entrar camino més a lo machote (riu) saps per...

ANNA: (riu)

AREN: perquè no em mirin malament ni em diguin "este no es tu baño", saps? No em ve de gust, pues camino més machote, no sé que... I bueno (riu)

ANNA: alguna vegada t'has sentit com increpat o pressionat per algú que t'hagi preguntat pels canvis físics que hagis fet, en plan "t'has operat?" i coses així?

AREN: en plan, "et vols operar?" o és com... Això ho preguntes en plan, no sé, coneixes a algú i li preguntes, en plan, et vols operar el nas? No sé, és que ho veig pràcticament al mateix nivell, que clar, la disfòria hi juga un paper, però és com...(aixeca les espatlles)

ANNA: sí

AREN: per què? O sigui, per què?

ANNA: sí. Quina necessitat tens de saber això i que faràs quan et doni la resposta, perquè no et servirà de res, no en faràs res, d'això.

AREN: és pur morbo. O lo típic de preguntar-te "com et deies abans?"

ANNA: sí, just t'anava a dir això. Jo en aquestes entrevistes no estic preguntant ni si us heu fet cirurgies ni el vostre nom previ. Que en la majoria de casos ja conec el nom previ perquè us conec d'abans (riuen), però que m'és igual, saps. Vull dir, no estic preguntant res d'això perquè al cap i a la fi per la investigació no m'interessa.

AREN: recordo una companya de classe que va venir nova a segon. Clar, jo el primer curs el vaig fer amb el deadname, llavors tothom ja sabia el meu deadname. Però ella va arribar a segon i bueno ella sabia que era trans i tal, i va dir "ai per curiositat, no sé que..."

ANNA i AREN alhora: "com et deies abans?" (riuen)

AREN: i a veure, jo no tinc cap problema amb el meu deadname, però aquestes coses no es pregunten (riu)

ANNA: sí, aquestes preguntes no és de bona educació fer-les.

AREN: no.

ANNA: de fet avui dia la noia que t'he dit abans que vaig entrevistar el dia després de tu, que es diu Irina, no sé quin és el seu deadname, i tampoc m'interessa.

AREN: és que no aporta res (riu)

ANNA: (riu) en fi. Vale, pues tornem a les preguntes normals de l'entrevista.

AREN: vale.

ANNA: a ver, per on anava... Vale, bueno, més o menys està en la mateixa sintonia. En algun moment en la teva vida quotidiana has sentit que no eres "suficientment trans com per ser trans"? no sé si s'entén la frase.

AREN: sí, sí, sí! O sigui lo que et diuen "pues si no quieres operarte no serás suficientemente trans" o si... O sigui a vegades sí, perquè per exemple, a vegades veus referents, en el meu cas de nois trans, sempre, SEMPRE, és amb la mastectomia feta, hormonat i amb un passing que te cagas. I és com ... I a mesura que pues que vas vivint sota el nom de qui ets, sent qui ets, te n'adones de que no són necessàries ni les hormones ni les operacions ni el canvi de nom, o sigui simplement dir "mira, no soc lo que havia

pensat durant tot aquest temps. Soc, en el meu cas, un noi". I ja està. O sigui, és que només és això, el no sentir-se còmode del tot amb el gènere que et van assignar al néixer i et sents identificat amb un altre o amb els dos o amb cap.

ANNA: sí, sí, sí, totalment. Vale, bueno, aquesta pregunta potser és molt òbvia, perquè ja sé que és un sí: creus que el passing i la transfòbia poden anar de la mà? Socialment parlant.

AREN: (riu) òbviamment

ANNA: òbviamment (riu)

AREN: òbviamment sí (riu)

ANNA: vale. I en relació a això, això potser és més peliagudo ja. Creus que la transfòbia interioritzada pot estar relacionada amb tenir una obsessió pel passing?

AREN: (seriós) jo crec que també.

ANNA: val, és que és un tema més complicadillo això ja.

AREN: sí, però òbviamment el major... la major font de (pensa) no sé com dir-ho. La major causa de voler tenir passing òbviamment és la societat. És una societat trànsfoba, això és un hecho. I a més, la transfòbia interioritzada també hi juga un paper. Com per exemple, dir "es que si no hago esto no soy (com has dit tu abans), no soy lo suficientemente trans". I això és algo que tenim nosaltres, però que no neix de porque sí, sinó que ve per la societat que ens ho ha anat inculcant des de petits. Per exemple, jo, on tinc més problemes és al vestuari del gimnàs.

ANNA: ah, sí?

AREN: si he d'anar a la piscina, a ver, per la part de baix... Mira, "pues tiene el pito pequeño y ya está", saps? (riu)

ANNA: (riu)

AREN: la part de dalt vaig amb un top esportiu d'aquells que es poden mullar, saps, estil banyador. Però clar, o sigui, si entres al vestuari, et veuen amb allò i diuen "¿Qué hace un tío con esto?"

ANNA: vale.

AREN: aleshores, és com... Si vas amb gent, no et solen dir res, però recordo un dia que vaig provar d'anar sol (somriu) i bueno... Al vestuari hi ha una dutxa entre el vestuari i la piscina.

ANNA: sí.

AREN: vale, o sigui, per lo típic de mullar-te abans de ficar-te a la piscina. I estava pues això, mullant-me abans d'entrar. Entra un senyor, em mira, surt per mirar si era el vestuari de tios i torna a entrar, però fent un escàner ahí...

ANNA: profund

AREN: i és com... Bueno, ok. Ja entro de mala hòstia. El mateix dia estava anant a, bueno, passada la piscina lo normal és quitarse un poco el cloro. I, pues, estava a la dutxa, òbviamment amb el banyador, no me l'anava a treure. I entra un, em mira i diu "el vestuario de chicas está en el otro lado" i yo: (gesticula com si estigués ensenyant la cara des de darrera una paret) "señor, soy un tío".

ANNA: (riu)

AREN: i ell "Ay perdón, perdón eh? Perdon" Y yo en plan "A ver, en serio tu mente... ¿Eres tan cortito per pensar que una tía... ¿Que una tía entra al vestuari de tios...

ANNA: ya.

AREN: veu un montón de tios en boles i diu...

ANNA: ...y se va a quedar ahí?

AREN: "pues me voy a la ducha". En serio el teu cap no arriba...?

ANNA: sí.

AREN: (riu) és com...

ANNA: perquè suposo que l'únic que deuen veure és que, al passar pel davant, portes això tapat (pit) i diuen "AJÁ, ES UNA TÍA"

AREN: sí, és com "noooo!"... Es que a més hi ha tios cis que tenen més tetes que jo! (riu) I jo tinc res! és que mira, és que no em cal ni dur binder perquè no tinc problema, és que no em cal ni binder, o sigui mira (s'aixeca i es posa de perfil i riu) és que no tinc res!

ANNA: sí, és una súper sort aquesta, de debò.

AREN: sí, sí. Tios cis, en fin...

ANNA: (riu) coses que passen a vegades.

AREN: bua, pues recordo que el cop que ho vaig passar pitjor no va ser al gimnàs, sinó que va ser quan vam anar a una lan party, vale? La de... l'euskal.

ANNA: què és això?

AREN: la lan party ajunta un montón de penya que es porta els seus ordinadors de casa.

ANNA: ahà

AREN: i munta taules i potser hi ha 5000 persones amb el seu ordinador jugant o fent game jams o el que surja. I a veure, està molt guai perquè coneixes gent i tal i a la que vam anar eren cinc dies. I dorms en una tenda de campanya, que te l'has de portar tu òbviament. I avera, està molt guai, però clar, són cinc dies.

ANNA: són molts dies.

AREN: hi ha dutxes i òbviament t'has de dutxar. Comunidad gamer.

ANNA: ai... Not nice.

AREN: (riu) òbviament vaig anar a dutxar-me al vestuari de noies.

ANNA: vale.

AREN: perquè a part de que n'hi havia moltes menys, no hi havia cua. O sigui em vaig dutxar 2 dies. El primer vaig entrar en plan (es posa les mans al costat dels ulls fent un túnel) "voy rápido, no os miro, paso, ya está". I l'altre vaig tenir la sort d'entrar i que no hi havia ningú.

ANNA: ostres, que bé.

AREN: estava buit! I jo (somriu molt i aixeca els braços) OLE!!! OLE!!!

ANNA: (riu) i suposo que no vas tenir cap problema amb les noies que hi havia el primer dia, imagino.

AREN: no, no. Jo vaig anar ràpid i ja està. però clar, es que mis cojones vaig a les dutxes sabent com és la comunitat gamer.

ANNA: ya, és que... I aquí la gent dirà que estem parlant d'estereotips, però és que no, quan has estat dintre...

AREN: no, és que és la pura veritat. O sigui, simplement el fet de ya estar allà amagat, pues clar, et pregunten eres un chico o una chica. I és com... Però clar, és que imagina: vas a la dutxa, desnudo integral, pues...

ANNA: ja. No. (rotund)

AREN: no apetece.

ANNA: no, la veritat és que no

AREN: i òbviament et senta malament per les noies, perquè no és el teu vestuari, però tampoc vols que et fotin una pallissa.

ANNA: sí, sí, sí. I les coses com siguin, un dels dos col·lectius et respectarà molt més que l'altre, per tant...

AREN: sí (assenteix)

ANNA: en fi... déu n'hi dó, vaia anècdotes.

AREN: sí, sí.

ANNA: això no té res a veure, eh? Ara canviem de tema. Quan vas fer el curs de doblatge va ser abans o després de fer la transició?

AREN: abans, abans.

ANNA: vale, així no et va afectar el canvi de veu mentre estaves fent el curs ni res?

AREN: no.

ANNA: vale, curiositat.

AREN: a més quan intento fer veus que abans podia fer i ja no puc...

ANNA: (riu) saps que va ser el primer que em va passar pel cap quan... Bueno, a mi la persona que em va explicar que eres trans va ser la Clàudia. I recordo que el primer que em va passar pel cap quan m'ho va explicar va ser en plan... Em va dir "mira, que ara es dirà Aren, i s'està hormonant i tal" vaig dir "aaah que guay i tal" i llavors vaig pensar: "uau" (somriu i obre els ulls), perquè quan vam fer el doblatge de Black Map nosaltres teníem un problema, perquè clar, tu vas doblar el personatge femení principal, i jo doblava l'altra, eren coprotagonistes, i teníem un problema, nosaltres: que la majoria dels nostres personatges eren masculins i no teníem tants dobladors homes. I quan vas venir a doblar recordo que ens faltaven molts personatges i ens vas dir "ah! voleu que intenti fer-ne un?" (riu) i no t'arribava la veu, no t'arribava la veu! Perquè la tenies molt aguda, abans!

AREN: ara sí que m'arriba!!! (riu)

ANNA: i em vaig enrecordar d'aquest moment i vaig començar a riure, i dic "hoooostia"

AREN: ara sí que m'arriba (riu)

ANNA: sí, total! (riu). Dios. Em va fer molta gràcia aquell moment quan em vaig adonar d'això. Llavors, un altre tema a part. Fins ara l'experiència mèdica que has tingut ha estat només a nivell d'hormonació, oi?

AREN: sí, sí.

ANNA: vale, vale, és que també vaig estar llegint de casos de... Bueno això es dona sobretot a Estats Units, de temes de discriminació mèdica que a vegades vas al metge per coses normals i corrents i no saben com tractar-te quan saben que ets trans, no saben tractar-te mèdicament em refereixo. Tu t'has trobat mai amb cap cosa així?

AREN: hmm no, però en plan, a veure... Jo encara no m'he canviat la targeta sanitària, que te la pots canviar, o sigui... Però jo encara no me l'he canviat (riu). Hmm... (pensa) Però per exemple, et diuen "deadname", i tu: "no, digue'm així". No, per l'experiència que tinc, no tenen problema amb canviar el nom ni canviar el xip, ni res. El que sí que sé que hi ha problemes és amb tema de ginecologia, perquè si t'has canviat de DNI, clar, constes com a home, i com que el sistema entén home com a home cis...

ANNA: vale.

AREN: doncs no entra la ginecologia dins la cobertura de la seguretat social.

ANNA: hòstia, quina putada.

AREN: sí, aleshores clar conec nois trans que diuen "oye, necessito anar al ginecòleg" i que no els hi cobreix la seguretat social.

ANNA: i llavors han d'anar a la mútua?

AREN: ni idea, jo no m'he trobat en aquest cas, però és bastant... Aleshores clar, canviar-me el gènere del DNI és com... El nom sí, crec que de fet m'ho van aprovar, em van trucar del registre civil dient-me "Aren Boada?" I jo "Sí?" I diu "le llamamos del registro civil no se qué" i jo... "a ver", si truquen del registre civil i ja utilitzen aquest nom... és que ja.

ANNA: és que sí.

AREN: és bien, és bien. i això del gènere és com... Perquè clar, si tinc problemes com... pues, òbviament, pues m'agradaria anar a la ginecòloga.

ANNA: pues sí, la veritat

AREN: aquí Catalunya tenim sort de que tenim Trànsit i que tenen ginecologia per nois trans i suposo que per noies trans que s'hagin operat.

ANNA: imagino que també, no sé com va a nivell mèdic.

AREN: jo tampoc estic gaire informat, però aleshores allà sí que t'atenen, però és només a Catalunya, i només està a Barcelona.

ANNA: sí, sí, clar.

AREN: que jo tinc sort que visc aquí, però...

ANNA: sí, sí. Hòstia pues que interessant, això sí que no ho sabia. A més a més, la tercera persona a qui entrevisto és un home trans de 55 anys que viu aquí al mateix poble que jo, i ell va estar, com que fa molts anys que va fer la transició, va estar ficat en temes de... Bueno va estar al Congrés dels Diputats

i va estar ficat en temes de la llei trans del...2007? Em sembla que va ser el 2007. I bueno, va estar molt ficat, i no recordo que em parlés d'aquests problemes, però potser ell no els té, perquè en el seu cas sí que es va fer cirurgies i llavors entenc que no necessita ginecologia, però no tinc ni idea de com funciona això.

AREN: jo és lo que sé per altres nois trans, o sigui, jo no m'he trobat amb... I és el que m'han dit, o sigui, no sé si és per seguretat social o són els metges que són...

ANNA: sí.

AREN: no sé, no sé, però eso. Jo no m'he trobat amb problemes.

ANNA: no, és curiós, però sí que ho investigaré una miqueta, és un fil que estaria bé estirar. Vale, doncs seguim. Vale, mira doncs em va bé perquè ara com que has mencionat Trànsit i tal... Alguna vegada has estat en grups trans presencials?

AREN: no, presencials no. Sempre ha estat whatsapp i...bàsicament.

ANNA: vale.

AREN: però en molts no em molava el rotllo i era com que t'acabaves allunyant.

ANNA: quin tipus de rotllo hi havia? Perquè també tinc altres experiències...

AREN: recordo que teníem un canal per informar sobre temes trans i tal que es diu transgressores i recordo que va haver-hi una moguda tothísim amb una de les integrants, però tocha niveles estafa, vale? O sigui...

ANNA: ostres.

AREN: estafaven la gent. A més es victimitzava molt, o sigui manipulava emocionalment que flipes. Bueno, un circo de persona. I sempre, vulguis o no, sempre en els grups que he estat hi ha algo que no m'he acabat de trobar còmode del tot. Aleshores, pues sí que tinc amics. En plan, que he fet la majoria per Twitter (somriu). No, és veritat, la majoria els he fet per Twitter. I pos això, tinc molt bons amics que he conegut allà, però no un grup gran que diguis... O sigui, hi he estat un temps, però no.

ANNA: vale, vale, es que la Irina, l'altra noia que et deia, ella sí que va estar un temps intentant anar a grups presencials i tal, perquè en el seu cas ella no té gaire relació amb xarxes socials/

AREN: ah.

ANNA: /i em va explicar que no se sentia còmode amb l'ambient, perquè bueno, doncs lo típic, el discurs d'ara que és "no operar-se és vàlid". El que passa, és que en els grups on ella va anar a parar es reiterava tan excessivament el "no operar-se és vàlid" que ella es va començar a sentir-se cohibida perquè ella doncs sí que s'ha fet algunes operacions i no se sentia del tot bé amb el discurs aquest i ho va comentar en una de les entrevistes. Dèiem que a vegades ella s'hagués sentit més còmode si el discurs hagués estat...

AREN: "si t'operes està bé, i si no t'operes també"

ANNA: exacte, sí, sí, que totes les experiències són vàlides. Però en canvi, era el missatge aquest de "no operar-se" i llavors es va començar a sentir així, i al final va acabar no assistint a grups i no tenint

relació amb la comunitat en sí a nivell global. Per això t'ho volia preguntar, per veure quina havia sigut la teva experiència.

AREN: sí, pues més o menys és com... Que tenen una mentalitat a vegades massa woke per dir-ho d'alguna manera, que és com que no la pots cagar perquè si la cagues se't tiren al coll

ANNA: sí, dona aquesta sensació a vegades.

AREN: és com... no sé, potser dius una cosa que abans pensaves i ara ja no, i clar però per dir algo que realment ho dius per desconeixença o pel que sigui pues ja bueno... (gestos exagerants) te cancelan en twitter i és com tio si realment he dit algo que està malament m'ho expliquen.

ANNA: clar

AREN: però és que aneu directament a la yugular (riu) que ho puc entendre per tota la merda que rep la gent trans cada dia i cada dia, però és com que així la gent no aprendrà, i més si és gent del propi col·lectiu. Que li expliquis i et diguin "ah muy bien, me la suda" allà ja sí, però si els ho expliques i et diuen "ah vale voy a meditar sobre esto"...

ANNA: aquí la cosa canvia. Es podria dir en certa manera que el fet de ser una comunitat que tradicionalment heu rebut molt de hate fa que ara tingueu, o que certes persones tinguin les barreres d'autoprotecció molt altes i que per això de seguida salten?

AREN: sí, òbviament

ANNA: vale. Ehm...Vale, doncs següents preguntes. Quina percepció tens de com la gent trans que has conegut al llarg del temps utilitzen les xarxes socials?

AREN: molta... Jo quan, mira... molta gent al principi les utilitzen per fer activisme i tal. Però al final és com acabes tan cremat perquè és igual el que... que pràcticament la gent és com ho escolten i ho... Els entra per una orella i els surt per l'altra. En canvi, una cosa que has dit tu, que té tot el sentit del món i que a més és veritat, perquè ho has dit tu i ets trans, pues lo que he dit: per una orella i per l'altre. Però diu el mateix una persona cis i: "oooh que grandeee, gracias no sé què por hablar en nombre de la gente trans". Y es como es que luego hablamos nosotros y sudáis de nuestro culo. És una mica que acabes com passant. Jo la majoria de gent que conec es queixen de les injustícies en plan "hoy me ha pasado esto noseque yendo a comprar el pan", i ser visibles. vulguis o no el ser visibles, pujar, no sé una foto per exemple sense samarreta sense estar operat pot ajudar molt a un noi que es sent malament perquè potser no es pot operar o potser no es vol operar i se sent malament perquè diu que no coneix nois trans amb tetes, saps? O sigui, el ser visible vulguis o no pues ajuda molt, i això és el que fa pues molta gent trans que el que més fan és ser visibles.

ANNA: hm, hm. Sí, sí, tenir presència.

AREN: sí

ANNA: vale, i la última pregunta d'aquesta part, que s'ha fet més llarga del que m'esperava perquè ens hem enrotllat a saco parlant (riu). Ehm... ara mateix la teva relació amb les xarxes socials com és?

AREN: Instagram està abandonat. Facebook ni hablemos.

ANNA: (riu) jo crec que tots. Facebook ja no s'utilitza.

AREN: i utilitzo bàsicament Twitter.

ANNA: hm hm (assenteix) amb quines finalitats diries en general?

AREN: sobretot passar el temps, no sé, i... segueixo també moltes comptes d'art, no sé, interactuar amb els meus amics..

ANNA: hm hm..

AREN: no sé, a vegades pos alegrar-te perquè s'han pogut canviar el nom al DNI, o aquestes coses, no sé.

ANNA: hm hm, guai. Quin grau d'importància els atribuiries a les xxss al llarg de la teva transició? Descriu com vulguis.

AREN: Ehm... Per mi han estat un pilar fonamental (somriu) o sigui jo realment no sé que hauria fet sense les xxss. Bàsicament, bueno, crec que ja t'ho vaig explicar, que em vaig adonar que era trans per un noi que seguia a Instagram. Després vaig fer-me Twitter, i allà és on he conegut el cercle trans en el que estic. I he après molt allà i he vist diferents vivències, diferents punts de vista. Aleshores han estat com el meu refugi per dir-ho així.

ANNA: hm hm..

AREN: el meu suport, aleshores per mi ha estat pos molt important. Twitter, sobretot.

ANNA: ara quants anys fa que... La transició d'Instagram a Twitter quant fa que l'has fet més o menys?

AREN: no me'n recordo... potser 2018-2019, no me'n recordo.

ANNA: vale, vale. Bueno, pregunta xorra total, en cap moment has tingut algun enfrontament amb alguna TERF?

AREN: (somriu)

ANNA: (riu)

AREN: crec que sí. Crec que sí, una terfa. Sí, segurament (riu)

ANNA: vale, per si tenies alguna anècdota. Com que hi han hagut a vegades alguns noms que han ressaltat molt i han sortit a les notícies...

AREN: l'Anna prats, l'Echevarría, la Carmen Falcón... Todo el circo, ¿No?

ANNA: (riu)

AREN: és que és veritat, és tot un circo. Jo l'últim que recordo que va dir l'Anna Prats és que totes les dones al néixer són lesbianes perquè senten amor per la seva mare. I jo vaig pensar "amor materno, no?" i diu "no, no realmente estamos enamoradas de nuestras madres" i yo "muuy bien chavala". Freud (fregant-se les mans) está así.

ANNA: (riu) això t'anava a dir, aquesta dona ha llegit massa Freud i se l'ha fotut en vena, pel que sembla!

AREN: (riu)

ANNA: (riu) bueno, doncs avera això era la primera part de l'entrevista, i la segona et prometo que és més curta (riu)

AREN: (riu) vale

ANNA: et llegeixo les instruccions, l'enunciat, vale? Si tens alguna pregunta, em dius: Ara et faré una sèrie de preguntes sobre els teus cercles socials i com d'importants van ser en el moment d'iniciar el teu procés de transició, començant pel moment de la sortida de l'armari, o de trencar el huevo, aplicarà igual, vale? Aquesta "importància" pot ser tant pels efectes positius que vagi tenir, com pels negatius. Per cercle social entenem, per exemple, família, amics/gues, companys/es de classe o comunitats online... el que sigui, vale?

AREN: Vale

ANNA: Llavors, a títol personal, què ha significat per tu sortir de l'armari?

AREN: (somriu) doncs ha estat treure'm un gran pes de sobre, perquè bueno, és molt cansat en plan aguantar tot això per tu mateix, és... O sigui, és alliberador (somriu d'orella a orella), és com és que no sé com descriure-ho, és un pes tan gran, tan, tan, tan gran, que fins que no te'l treus, no t'adones que el portaves a sobre. I dius "hòstia, havia suportat tot això?" En plan... Joder. Pues, per mi, ha estat pues treure'm un gran pes de sobre i pues començar a viure sent jo mateix.

ANNA: sí, sí, trobo que ho has descrit molt bé. Vale, pregunta una miqueta potser general. com diries que la societat veu percepció les persones trans avui dia, ara mateix? Quina és la impressió que tu tens en general?

AREN: a veure, hem anat avançant, però és lo que dèiem, que la vida és cíclica i tots els avenços que ara veig com tornen a anar (fa moviment pendular amb les mans) sobretot amb l'auge de les terfas, amb...

ANNA: sí

AREN: bueno lo de que volien aprovar la llei trans i bueno el PPSOE... hmmm (ulls en blanc). La té retinguda, no la fa avançar i és com que per una part sí que som més visibles, estem més acceptades dins la societat, però veig que poc a poc això està tornant a anar cap enrere. O sigui per una part tenim moltes més ajudes i tal, però per l'altra és com...(cara de meh i moviment pendular) però això es veu amb tot, és algo que va de la mà. Per exemple l'auge de la dreta, és com...

ANNA: exacte, és un moviment pendular.

AREN: són coses que van de la mà i que se seguirà repetint al llarg de la història, per desgràcia.

ANNA: exacte, és així totalment.

AREN: avances, tornes a retrocedir, tornes a avançar...

ANNA: exacte, i tinc la impressió a vegades que aquests moviments així més pendulars més d'anar d'una banda a l'altre, cada vegada com més temps passa més ràpid es produeixen.

AREN: sí! Sí, sí, jo m'hi estic... Just t'ho estava dient i estava pensant cony és que fa res que fa morir Franco.

ANNA: hm hm. I la de canvis que hem tingut des de llavors de fluctuar d'una banda a l'altra

AREN: sí, si fa res que va morir Franco. No fa ni...

ANNA: ni 50

AREN: ni 50. És com... I clar veus coses com la pujada de Vox que dius a ver...Esto me huele a Alemania nazi, no es por nada...

ANNA: (riu)

AREN: pero bueno.

ANNA: sí, sí. Val, doncs entrem als blocs de les preguntes. Llavors, ara et faré uns blocs de preguntes que són sempre les mateixes, però aplicats a moments diferents de la transició, vale?

AREN: vale.

ANNA: el primer bloc és la decisió, la decisió de sortir de l'armari o de trencar el huevo, aplica com vegis millor en aquest cas. Llavors: pensa mentalment en el moment aquest en que vas trencar el huevo i vas dir "pues vull fer-ho públic". Si poguessis anomenar una persona concreta, només una, que vagi tenir molta importància en la presa de la decisió, qui seria? Tens algú al cap?

AREN: (somriu) la meva millor amiga. A qui li vaig dir primer és a la meva exparella, però la que sempre ha estat al meu costat amb tot i m'ha recolzat en tot i mai m'ha qüestionat res sempre ha estat la meva millor amiga.

ANNA: hm hm. I com diries de significatiu que va ser que aquesta persona ho sabés

AREN: per mi va ser pues clar treure'm un gran pes de sobre (somriu). També ens portem coneixent des de...

ANNA: des dels tres anys, em vas dir

AREN: sí, des dels tres anys. Pràcticament 20 anys, 19 segur. O sigui és com no sé, és que més que la meva millor amiga per mi és com una germana. Aleshores, clar, vulguis o no és reconfortant que una persona que sempre ha estat al teu costat doncs t'accepti per qui ets i t'estimi i no et posi pegues per res.

ANNA: totalment.

AREN: per mi va ser molt important tenir un gran recolzament en tot.

ANNA: i tant. Vale, doncs llavors ara aplicarem les mateixes preguntes, però mentalment t'has de situar en el procés de bueno, és important això, consideres que encara estàs fent la transició, consideres que l'has acabat...? A vegades és complicat distingir.

AREN: a veure jo crec que encara segueixo, perquè o sigui encara m'he de canviar el nom... Hauré de canviar pues un cop el nom canviat, hauré de canviar tots els títols... El nom al banc, bueno...

ANNA: vale. Llavors diríem que la transició social la tens feta, et faltaria la legal

AREN: sí

ANNA: vale, doncs en aquest cas ens centrarem en la transició social en els primers mesos, vale? O primer any, potser. En aquest espai de temps, si només poguessis anomenar una sola persona que fos la que va tenir més importància per tu en aquest procediment, qui et ve al cap?

AREN: (somriu molt) la meva mare. Em va ajudar molt amb tot, sobretot em va ajudar a sortir de l'armari amb la meva família, que bueno, la relació no és especialment maravillosa. Clar, són la família i clar m'agradaria que ho sabessin per les reunions familiars i tal, però és que tampoc em ve de gust explicar-los, no els vull veure les cares mentre els ho explico, i ma mare pues els hi va dir i tal. El meu

pare també, també em va ajudar molt amb els meus avis i els hi va explicar, i ja està per part de pare. Però si sobretot crec que... Pues això, la meua mare m'ha ajudat molt en tot.

ANNA: i bueno, el grau de recolzament que et va oferir diries que va ser absolut?

AREN: sí, sí, sí

ANNA: vale, i com de significatiu va ser per tu en aquest cas, ta mare, doncs processés, entengués que eres trans?

AREN: a veure...al principi els hi costa, òbviament. Jo ho entenc, perquè són 20 anys o...19 no sé ara (riu). Però clar pues vivint amb, pues, amb una persona que la tractaves amb un nom i tal i que després et diu això pues òbviament necessites un temps, no és immediat. No va trigar gaire, però a vegades se li escapava en plan... el deadname, i yo "Aren" i "ai si, Aren". I jo o sigui al principi jo vaig veure que va haver d'assimilar-ho tot, però clar després d'haver-ho assimilat tot pues va ser això, recolzament total. I comprensió i tot, i és com... jo (somriu)

ANNA: sí, això no té preu.

AREN: no (somriu) la veritat és que no

ANNA: vale, llavors... Ara mateix has sortit de l'armari al 100% socialment entenc, oi que sí?

AREN: sí, sí.

ANNA: llavors, ara que ja, diguéssim que estàs acostumat a la "nova vida"... O la gent s'ha acostumat a tu més que res, (a vegades no sé on està la línia de diferenciació (riu): en aquest moment de la teua vida, si poguessis anomenar només una persona concreta que hagi tingut més importància després d'haver sortit completament de l'armari, qui et ve al cap?

AREN: (somriu de manera tendre) el Noa. La meua parella actual.

ANNA: vale.

AREN: ell també és trans (riu) el vaig conèixer per Twitter

ANNA: sí, m'ho vas dir.

AREN: i no sé, és que sento que amb ell pues puc ser qui soc. I també, al ser trans, doncs molts problemes que tinc ell també els ha tingut i això ho pots compartir, cosa que amb la meua parella anterior doncs era com que a vegades jo tenia certes inquietuds, i clar, no les entenia, no podia entendre-les, és algo que si no has passat per allà no, no ho... Aleshores, doncs, no sé, soc molt feliç amb ell (somriu) i és el meu company de vida, o sigui... Per mi és molt especial (somriu molt) i això...

ANNA: (somriu) i quan us vau conèixer, en quin punt de la transició estàveu?

AREN: això em fa molta gràcia, perquè jo estava al principi i ell també.

ANNA: ah, vale, anàveu alhora.

AREN: sí. Bueno ell ja ho va saber abans, però estava començant en aquell moment.

ANNA: sí.

AREN: i recordo que vam començar les hormones amb unes setmanes de diferència.

ANNA: ah, que guai. Clar, llavors per tu això va ser súper significatiu, entenc.

AREN: sí, sempre... O sigui, es va convertir en el meu millor amic. Quan tenia una ratllada, pues li explicava a ell. I no sé, sempre ha estat una persona molt important en la meua transició.

ANNA: ahà.

AREN: i això.

ANNA: que guai, que guai. Ehm... Vale doncs queden poques preguntes, ja. Vale, abans que parlàvem de xarxes socials m'has dit Twitter, però sé que hi ha molt de moviment trans a Reddit per exemple, però tu no t'hi has ficat mai entenc, no?

AREN: no, que va, que va.

ANNA: vale, pues... Vale doncs fem les preguntes finals, que és de jerarquia entre cercles socials del teu voltant? Llavors... Les primeres preguntes que et faig són de si mai has sortit de l'armari o t'has presentat com a tal davant de més d'una persona a la vegada en plan en grup. Llavors, a quin cercle diries que va ser el primer a qui li vas explicar a nivell conjunt, si és que ho has fet mai.

AREN: (pensa) (riu) es que crec que no ho he fet mai.

ANNA: vale, cap problema. Llavors, la pregunta equivalent és: quin cercle social més proper a tu és el primer en el que més persones ho han sabut?

AREN: la classe, la classe.

ANNA: (assenteix)

AREN: sí, perquè no era algo que els anés dient un a un, però o sigui recordo que una companya em seguia a Twitter i tal i em va dir "oye, ¿Prefieres que te llame Aren? i jo "sí". I des d'allà ja pues... A la classe jo no vaig haver de dir, ho van començar a fer sols.

ANNA: vale. A nivell de professorat ho vas haver de comunicar o algo?

AREN: si (riu) sí. Ai... Que guasa!

ANNA: què va passar? (riu)

AREN: és que mira, és que hi ha un professor, no sé si t'ho vaig explicar però és que em posa molt nerviós, vale? Perquè el vaig tenir a 1r i clar jo a 1r encara de cara al professorat jo era "deadname", aleshores amb els companys no, però de cara al professorat sí. Aleshores per segon jo ja vaig demanar el canvi de nom a les llistes i a més clar jo ja començava a tenir barba i tal. Bueno, barba (riu) lo que tengo, perilla. I aquest professor a segon no el vaig tenir però sí que parlant amb els meu professors no els va costar canviar el xip, almenys els que vaig tenir a segon. I ara seria com tercer, però és un altre segon, perquè és el 3x2, el professor aquest en qüestió que tenia jo a primer com que s'equivoca molt. I és com... "Me tienes hasta el coño". Perquè és com recordo que al principi s'equivocava i és com... tio. Bueno. Però és que l'altre dia, o sigui farà potser un parell o tres setmanes, es va equivocar, i no es va ni adonar que s'havia equivocat. I jo l'estava ignorant, perquè deia "no sé que no se cuantos, deadname" i jo "es que a quien le estas hablando?" i "ay, perdon, es que me ha dado un cruce de cables, mi mente estaba a hace dos años" i jo tio és que no...

ANNA: és que dos anys som molts anys per equivocar-se

AREN: i és que a més no es va equivocar només amb el nom, sinó que també em va fer missgender, que és com... no es tan difícil, la veritat. No és tan difícil. O sigui, i que a més ni se n'adoni i només corregeixi quan tu li dius, que és com la veritat, me da igual que tengas 50, 100 alumns, me da igual. No és tan complicat.

ANNA: no, en absolut. Vale, doncs ara parlàvem del cercle de la classe. Si aquests van ser els primers que ho van saber així en grup, quin diries que va ser l'últim cercle que es va acabar assabentant?

AREN: (riu) pues no ho sé. No ho sé, la veritat, ara no ho sé. Potser els de ball.

ANNA: de ball?

AREN: sí, ballo Bollywood

ANNA: uala! (riu)

AREN: (riu) En aquell entons jo tenia classe dijous al matí, i bueno, el profe em va dir "¿quieres que se lo diga yo?" i jo "sí, por favor!" i bueno els hi va dir i tal, i tot bé, tot bé. Però crec que sí, que va ser l'últim. És que realment no ho sé.

ANNA: bueno, no et preocupis, és per tenir-ho a nivell orientatiu. Llavors, de totes les persones que envolten la teva vida, quines diries que han estat el pilar fonamental a nivell global durant tota la teva transició, des de la decisió fins al dia d'avui?

AREN: la meva millor amiga, el Noah, la meva mare, el meu pare i... (pensa) I potser els amics de classe, no sé, sempre han estat i mai m'han estat ni res, o sigui...

ANNA: està guai. Llavors diríem que el teu primer cercle estaria format per la teva amiga, el teu nòvio i els teus pares, no?

AREN: sí.

ANNA: i llavors, el següent ja seria la classe.

AREN: els amics de classe, sí.

ANNA: pues súper guai. Pues aquesta era la última pregunta. Com t'has sentit en general en aquestes entrevistes?

AREN: bé, bastant bé

ANNA: que a vegades sé que és...

AREN: no has fet les típiques preguntes de "¿te vas a operar?" (riu)

ANNA: (riu) no, la veritat és que no. A veure, a totes les entrevistes ha acabat sorgint que tothom m'ho ha acabat explicant, però perquè pues m'expliquen una altra història i diuen "ah, per cert, que això no s'entén si no t'explico que m'he operat". I ja està, però... però no, vull dir, preguntes d'aquest tipus no m'interessen en absolut (riu). I... ja està. Si tens algun dubte, si tens qualsevol cosa que em vulguis dir pues ahora es el momento, i sinó per whatsapp qualsevol dia.

AREN: (riu) no, en principi no, en principi no.

ANNA: vale, doncs jo t'enviaré el consentiment informat, me'l firmes quan puguis.

AREN: vale.

ANNA: prefereixes que te l'envii en Word o en PDF?

AREN: PDF millor

ANNA: vale, chachi.

AREN: és que és més fàcil d'obrir en Photoshop

ANNA: i si trobes alguna foto que t'agradi perquè la posi a la fitxa, doncs me la passes.

AREN: vale.

ANNA: i em sap greu, que al final ha estat més llarga del que em pensava, l'entrevista. Però m'ho he passat molt bé.

AREN: jo també, jo també.

ANNA: i ja està, pues moltes gràcies.

AREN: igualment! (riu)

ANNA: (riu)

9.3. Documents de consentiment informat

Els documents de consentiment informat es van proporcionar a les persones informants quan el títol definitiu de l'estudi encara no estava determinat. Per aquest motiu, el nom de la investigació que apareix a la capçalera no coincideix amb el nom final de la investigació.

CONSENTIMENT INFORMAT

Investigació: “Identitat, xarxes socials i comunitat trans”

Dades de la persona entrevistada:

Nom: Aren

Cognoms: Boada Tudela

Data de naixement: 16 de juliol de 1998

DNI: 39439847E

Telèfon de contacte: 630109267

Correu electrònic: aren.boada@gmail.com

Dades de l'equip d'investigació:

Nombre de membres de l'equip: 1

1) Nom y cognoms: Anna Saumell Almirall
Correu electrònic: anna.saumell@upf.edu

Sota la tutoria de: Carles Feixa Pàmpols
carles.feixa@upf.edu

La firma d'aquest document té els següents efectes:

- 1) La persona entrevistada consent l'enregistrament de documents audiovisuals amb finalitats científiques i anonimitzades, i en permet la utilització per part de l'equip d'investigació del projecte dins el marc del *Treball de Final de Màster* del Màster Universitari en Investigació en Comunicació Social de la Universitat Pompeu Fabra.
- 2) L'equip d'investigació es compromet a:
 1. Utilitzar les dades de l'entrevista i la persona entrevistada exclusivament amb finalitats científiques.
 2. Respectar l'anonimat de la persona entrevistada.
 3. Facilitar una copia de la transcripció, original i/o traduïda, perquè pugui ser revisada per la persona entrevistada.

Aren Boada Tudela

Nom i signatura de la persona entrevistada

Barcelona, 4 de juny de 2021

Lloc i data

CONSENTIMENT INFORMAT

Investigació: "Identitat, xarxes socials i comunitat trans"

Dades de la persona entrevistada:

Nom: Irina Anton Soriano
Cognoms: _____
Data de naixement: 24 / 10 / 1995
DNI: 4810513914
Telèfon de contacte: 66 106 4851
Correu electrònic: irina.anton-soriano@gmail.com

Dades de l'equip d'investigació:

Nombre de membres de l'equip: 1
1) Nom y cognoms: Anna Saumell Almirall
Correu electrònic: anna.saumell@upf.edu

Sota la tutoria de: Carles Feixa Pàmpol
carles.feixa@upf.edu

La firma d'aquest document té els següents efectes:

- 1) La persona entrevistada consent l'enregistrament de documents audiovisuals amb finalitats científiques i anonimitzades, i en permet la utilització per part de l'equip d'investigació del projecte dins el marc del *Treball de Final de Màster* del Màster Universitari en Investigació en Comunicació Social de la Universitat Pompeu Fabra.
- 2) L'equip d'investigació es compromet a:
 1. Utilitzar les dades de l'entrevista i la persona entrevistada exclusivament amb finalitats científiques.
 2. Respectar l'anonimat de la persona entrevistada.
 3. Facilitar una còpia de la transcripció, original i/o traduïda, perquè pugui ser revisada per la persona entrevistada.

Irina Anton Soriano
Nom i signatura de la persona entrevistada

9/6/21 Barcelona
Lloc i data

CONSENTIMENT INFORMAT

Investigació: "Identitat, xarxes socials i comunitat trans"

Dades de la persona entrevistada:

Nom: ROGER
Cognoms: SAUMELL JULIA
Data de naixement: 18/07/1965
DNI: 46.630.752-T
Telèfon de contacte: 674 04 3866
Correu electrònic: ROGER.SAU @HOTMAIL.COM

Dades de l'equip d'investigació:

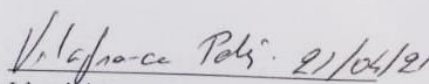
Nombre de membres de l'equip: 1
1) Nom y cognoms: Anna Saumell Almirall
Correu electrònic: anna.saumell@upf.edu
Sota la tutoria de: Carles Feixa Pàmpols
carles.feixa@upf.edu

La firma d'aquest document té els següents efectes:

- 1) La persona entrevistada consent l'enregistrament de documents audiovisuals amb finalitats científiques i anonimitzades, i en permet la utilització per part de l'equip d'investigació del projecte dins el marc del *Treball de Final de Màster* del Màster Universitari en Investigació en Comunicació Social de la Universitat Pompeu Fabra.
- 2) L'equip d'investigació es compromet a:
 1. Utilitzar les dades de l'entrevista i la persona entrevistada exclusivament amb finalitats científiques.
 2. Respectar l'anonimat de la persona entrevistada.
 3. Facilitar una copia de la transcripció, original i/o traduïda, perquè pugui ser revisada per la persona entrevistada.

Nom i signatura de la persona entrevistada

Lloc i data